

NOVA SERIJA

LASO

CIJENA 3 DIN BROJ 57

TEKSASANN

TOM WEST

TEKSAŠANIN

»Laso« Nova serija 1974.

I

Iscrpljen jahač u otrcanoj sivoj uniformi Konfederacije, silazio je pješćanom utrinom na ragi koja je slomila gležanj. Put što ga je prevaljivao bio je valovit, ispucan od žege, s ponekom mrljom sasušene divlje kruške, tu i tamo obrastao mesquitom i ispresijecan srebrnom vijugom San Antonio Rivera.

Na vrhu uzvisine, jahač zaustavi konja, skliznu sa sedla, olakša kolan, bez žurbe smota cigaretu i stane promatrati dva crkvena zvonika što su se ocrtavala na plavetnilu neba nadvisujući šarenu hrpu nastambi San Antonija. Na jugu je prerija sva u vatri sunčeva žara, nestajala u dalekim ljubičastim maglicama. Bio je to ocean bodljivog raslinja.

Događalo se to ranog ljeta godine 1866, kad su poslije sloma generala Leeja u Appomattoxu iskrvavljene snage Juga izgubile svaku nadu. Ostaci ostataka poražene vojske vraćali su se svojim domovima u Teksas, tisuće izmršavljenih i neobrijanih mladića s iskustvima staraca. Iza njih gorke uspomene, obeshrabrenja i porazi, ispred njih siromaštvo i očaj, opustošena zemlja, bezvrijedan novac, ništavilo.

Craig Carter, nekad gonilč stoke, a sada bivši konjanik, s naporom je dišao rijedak, peckav zrak. Krajolik kao da ga je prikovao na mjestu. Bio je to Teksas, tu je bio njegov dom, jedini dom što ga je ikada poznao.

Napokon se odlučio, pritegne sedlo i krene prema zloslutnoj skupini nastambi, na križanju putova proklete brasade, majke krvlju natopljenoga Alama.

Carter je bio koštunjav i krupan, ali ipak se kretao mladenački, ako se mladićem može nazvati čovjeka koji je godinama živio u uzaludnim krvoproljećima. Lice mu je bilo istesano nevremenima, potamnijelo; oči zastre gorčinom, što je svojstveno ljudima koji su dugo primali samo udarce; usne stisnute od prečestih susreta sa smrću; četrtasta čeljust, začudo izbrijana, ukazivala je na tvrdoglavost; kosa crvenkasta, kratko podšišana, davala je na znanje da se Carter ne prepušta sudbini, što je dokazivao i težak revolver na bubanj koji mu je bio obješen tijesno uz bok, nadohvat ruke. Ma koliko bio umoran, Carter je uvijek nalazio snage da se opre, jer ju je znao štedjeti za svaki nepredviđeni slučaj.

Naseobina San Antonio, košnica na šutljivom prostranstvu brasade, kao da nije primjećivala Cartera dok je kaskao na konju kroz tvrde brazde zamršenih ulica, mimo požutjelih blatnjara, žena u rebosama i Meksikancima niska rasta, ali čvrste građe.

Kad je ujahao na glavni trg, pritegao je uzde da bi nesmetano promatrao strku ljudi, u oblacima prašine, što su se tiskali oko jedina dva vagona upravo stigla iz Meksika.

Bila je tu i gomila mješanaca pod slamnatim sombrerima, nosača obraslih

brada, vaquera bronzane puti. Mnogi su s uzbuđenjem pratili borbu na život i smrt dvaju borbenih pijevaca. Podalje su stajala pijeskom zasuta pokrivena prerijska kola. Jedna kočija upregnuta o poludivlje konje prohuja-la je kroz mnoštvo. Jahači su se probi-jali poput mušica. Posvuda ljudi umrtvljeni besposlicom sabirali su se oko mnogih saluna, pojedinačno i u grupama, nalik na jata svraka, ljudi u otrcanim sivim uniformama, jahači pod prljavim izrešetanim kapama, u kaputima od konoplje, Crnci u prlja-vim lanenim košuljama. Lutali su kao izgubljeni. To nevjerojatno šareno društvo imalo je samo jedan cilj: kako utući vrijeme? Nitko ništa odre-đeno nije htio. Poduzetnost je bila mrtva. Poraz, očaj, bezvlađe, neodgo-vornost stegli su Jug ljepljivim krako-vima.

Carter sjaše pred jednim salunom, zauzla uzde oko zardale tračnice po-stavljene na dva šipa. Ušao je i našao se među jahačima, s ostrugama na čiz-mama i otrcanim vojnicima bivše Kon-federacije. Žagor njihovih glasova nije prestajao. Carter se probije naprijed i naruči pivo. Kad je oznojeni pipničar gurnuo prema njemu vrč zapjenjeno-ga piva, on je iz džepa izvukao smo-

tak novčanica, odvojio jednu i stavio je na stol.

Pipničar je odmah gurne natrag:

— Primamo samo zvečecu monetu, mister — rekao je i segnuo za vrčem.

Grupa rančera prepirala se nepod-nošljivo glasno, a najgrlatiji je bio dugajlija, sav kost i koža, viši od sa-mog Cartera. Njegova je kosa bila klupko slame, odijelo ukrućeno od bla-ta, lice obilježeno boginjama i plavka-stom brazgotinom što ju je iznad čelju-sti ostavio nož. Cijela njegova pojava ukazivala je na tučnjave. Okrenuo se i osmotrio zamašćenu novčanicu. Carter je primijetio da su mu oči bešćutne, hladne, poput izbrušena oniksa, prot-kahe žilicama. Razbijač je uzeo savitu novčanicu nečistim prstima i zagrok-tao:

— Pogledajte u ovu krpu — derao se:

— Može li novčanica Konfederacije poslužiti za ista drugo negoli zato sa se njom obriše stražnjica?

Carterove sive oči odjednom postanu tvrde poput čelika. Bivši konja-nik hitrije od treptaja raspali pesni-com podrugljivog rančera u podbr-dak. Bio je to udarac čekićem: rascije-pao je rančevore usne tako da je iz njih procurila krv prije negoli se skljkao poput bika pogođena batom u čelo.

II

Bužni San Antonio mogao se pohva-liti najvećom smrtnošću na cijelom Jugu. Revolverski okršaji nisu bili nikakva novost. Oni koji su bili u blizini Cartera i njegove žrtve brzo su se odmakli u stranu. Okrvav-ljen rančer najprije je stresao glavom kao da se želi osloboditi neke more i shvatiti što se to zbilo. Zatim se uspra-vio s bijesom u očima; ruka mu je posegla za pištoljem. Bio je brz, ali Carterova čizma bila je još brža. Pogo-dila ga je u slabine, i on se htio — ne htio morao presavinuti od boli. Ali i to je pokušao iskoristiti: začas se u njegovim rukama našao nož.

— Vрати nož u korice — upozori ga Carter. — Neću oklijevati da te napu-nim olovom.

Zamašćena novčanica ležala je među opušcima na podu.

S jedne i druge strane bili su redovi promatrača. Više se nije čulo ni glas-ka. Grčeci se od bola, rančer popusti.

— Odmetniče! — protisnuo je s otro-vom u glasu i zaprijetio: — Ovo nije kraj.

Krenuo je prema izlazu, gurnuo nis-ke vratnice i nestao popraćen posprd-nim smijehom.

— Ispij svoje pivo, vojniče! — začuje Carter veseo poziv neznanca. Okrene se i ugleda mršava vaquera, u oznoje-

noj svilenj košulji i tamnim hlačama, s golemim zveckavim ostrugama i plamenocrvenom bandanom vezanom oko vrata kako mu se obraća sa po jednim vrčem piva u svakoj ruci. Njegov lice boje meda uljepšavali su tanki brčići i nestašan smiješak koji je izbijao iz modrih očiju. S jedne strane njegova opasača, optočena brončanim nitima, visio je oštar nož, a s druge golemi kolt, drška ukrašena listićima nikla.

— Ja sam sebi kupujem! — odvrati mu Carter.

Nežnanac otkrije niz bijelih zubi:

— Do vraga, prijatelju, ja volim novac Konfederacije!

Rekavši to položi vrčeve piva na bar, sagnu se prema tlu i podigne savinutu novčanicu.

— Jesi li sada zadovoljan, odmetniče, eh? — izazivao je veselo. Sada je to i Cartera počelo zanimati. Potvrdi pitanje. Nasmijani vaquero pograbi vrčeve i krene prema pokrajnom stolu. Carter ga je slijedio.

— Vrijedilo je bačvu piva vidjeti kako Hobson dobija po prstima — smijuljio se dok je razmještao stolice. Zatim je pružio koštunjavu ruku: — Zovem se Pete, Pete Corrigan! — Njegov smiješak bljesnu i ovaj put: — Irac sam i Meksikanac! Zaista čudna kaša.

— Craig Carter! — predstavi se koštunjavi jahač i prihvati pruženu ruku. — Tko je taj Hobson? Ne bih ga htio zaboraviti.

Corrigan slegne ramenima:

— Prije rata Buck je bio putucalo i kradljivac stoke, ali danas je važna osoba. Uspio je izbjeći vojsku proglašivši se opskrbljivačem. Nedostajalo je Jugu ljudi, stoku nitko nije držao na okupu, krda su podivljala, grla je bilo kao šaša na močvarama. U malom San Antoniju bilo je četrdesetak stočarskih farmi koje su ostale bez gonika. Buck je uspio skupiti stoku, prebaciti je na istok do New Orleansa, prodati je i vratiti se uronjen do grla u novcu. Odjednom se Corrigan uozbiljio i dodao. — Odsad čuvaj leđa. Buck zna mrziti, a ovdje se neće dugo zadržati.

— Kako to? — upita Carter.

— Namjerava sa stokom do Kansasa. Danas nema boljeg tržišta. Teksas je

iscijeđen. Ništa nema do krava, a krava je u brasadi kao skakavaca u kukuruzu. Ovdje ne možeš prodati prvorazredno grlo iznad dva dolara, a u Kansas Cityju, kažu, za ma kakvo grlo može se izvući pedeset dolara.

— Dopodne cijena može narasti deset puta, ali kako je otpremiti? — mrmlijao je Carter sebi u bradu.

— Hej, kojekakvi ljudi kreću sa stokom na sjever i pokušavaju učiniti što se može. Tri tisuće grla, i u džepu ti je sto i pedeset tisuća dolara. Ovog trenutka u cijelom San Antoniju nema toliko novaca.

— Tri milijuna grla koje nitko ne čuva, nije li to pedeset milijuna dolara? — rugao se Carter. — Bilo kakvo spadalo može preko noći postati bogataš ako se najede ludih gljiva kako bi stekao hrabrost da stavi život na kocku.

Corrigan se naceri: — Naplij se! — nukao je Cartera. — Još nisi ni polovicu novčanice ispio, a ja bih te htio otpremi za san vrijedan milijunčić dolara, hm?

U toku prijateljskog čavrljanja, Carter je saznao da je u San Antoniju mnogo ljudi bez centa u džepu. Petnaest tisuća osiromašenih bivših vojnika pobunilo se u Austinu, glavnom gradu Teksasa, i zaprijetilo da će opljačkati državnu kasu kako bi izvukli ono što im je pripalo, a za rata im nije plaćeno. Gomile oslobođenih Crnaca lutaju naokolo bez kuće i kućića i prisiljeni su krasti da bi preživjeli. Rančeri ne mogu zaraditi ni paru da bi platili gonike premda stoke imaju. Teksas je oboren i brzo tone.

Bez posebna razloga složili su se šutljivi Carter i brbljavi Corrigan. Pošto su se napili, odluče da protegnu noge. Zato su izašli iz zadimljenoga i bučnog sahuna da bi se priključili ljudima što su besposleno lunjali trgov.

Svaki pa i najmanji sukob privukao bi gomilu radoznalaca: dva pijanca što se kotrljaju po zemlji nastojeći da jedan drugoga uhvati za grlo; kočijaš koji pokušava popraviti slomljen kotač; evangelist što divlja pogleda poziva u rat protiv đavola.

Ne imajući pametnijeg posla, Carter i Corrigan krenu prema gomili ispred

Southern hotela, sastajališta i glavnog štaba uzgajivača stoke i kupaca.

U središtu šarene gomile stajao je visok i krupan tip, nagrizen pijeskom pustinjaških vjetrova, podsmješljivih očiju. Usta su mu skrivale čekinje bijelih brkova, dok je snažnja četvrtasta brada bila tek prčkana sjedinama. Imao je hlače od platna, tvrde poput cerade, uvučene u visoke čizme s ostrugama, oko bokova težak opasač i korice s revolverima, košulju od flanela i stari stetson prljav od znoja, nabijen do obrva. Čelik je blistao dok je prijeteci mahao lovačkim nožem i tako držao grupu na pristojnoj udaljenosti.

— Tip je opasno narogušen — primijeti Corrigan.

— Meni se čini da pliva u oblacima — dometne Carter.

Čudni rančer s podrugljivim teksaškim naglaskom, obraćao se ljudima što su ga okruživali, a istovremeno premetao nož iz jedne šake u drugu:

— Ljudi! — grmio je. — Ponavljam i ponoviti ću još sto puta, nadajući se da postoji između vas jedan hombre... samo jedan hombre... kojem nisu od crijeva napravili violinske strune. Ja sam nakostriješen vuk i ovo je moja noć zavijanja. — Izgovorivši to, čudak ispusti ratnički krik Komanča. — Ja sam s Nueces Rivera i zato tvrdim da čovjek iz toga kraja može nadigrati pištoljem, brzinom jahanja ili u borbi pesnicama, svakog smrdljivog stanovnika sjeverno od Rio Granda. Ako bilo tko sumnja u moju riječ — doda, izvuče bandanu i zauzla je oko lijeve podlaktice — neka se priveže uz ovu bandanu, i stvar ćemo riješiti noževima.

Zastao je i virkao naokolo pun nade da će se ipak naći netko koji će prihvatiti izazov, ali među otrcanim sivim uniformama vladala je mrtva tišina.

— Zar zaista nema čovjeka među vama — kumio je — koji bi se htio ogledati s starim Mattom? Dopustite mi da borbu učinim vrijednom vaše pažnje! Imam zlatnik od dvadeset dolara! Pripast će onome kojega za deset sekunda neću pretvoriti u odreske.

— Daj mi svoj nož — Carter će tiho Corriganu.

— Sukobiš li se s ovim starim prokletim rasparačem, istetovirat će ti lešinu — upozori ga Corrigan.

— Ne smijem se odreći zlatnika — reče Carter ispruživši ruku. — Daj mi ga!

Vaquero iskosa pogleda mršava Cartera, slegne ramenima, izvuče nož iz korica i preda mu ga.

Carter se laktovima probije naprijed. Izbrzdani starac prezirno pljunu: — Namjerniče! — rugao se. — Igraš se svojom kožom.

Proguravši se do čistine, Carter se približio rančeru: — Gospodine! — reče. — Vežite!

Krupan se čovjek ljuljkao na petama i ostrim pogledom proučavao mladog bivšeg konjanika: — Ja sam brži od Meksikanca koji se igra nožem već u prvoj godini života — upozoravao je. — Ja sam škorpion! Ja ću te raščerečiti.

— Da vidim tih dvadeset dolara — Carter će kao usput. — Ako ih zaista imate, sa zadovoljstvom ću vam rasporediti crijeva.

— Ja sam između Red Rivera i Rio Granda sredio mnogo takvih kokota kao što si ti.

— Dosta natezanja! Vadi zlatnik!

Rančerovo lice polako se preobražavalo. Hvalisavac je postajao umiljat. Ugurao je nož u korice i odriješio bandanu koja je do tada lepršala s njegove ruke: — Sine! — rekao je. — Moram priznati da sam se mnogo napuhavao da bi moj mlin proradio, ali mislim da sam postigao ono što sam htio.

— A što bi to moglo biti? — upita Carter namrštena čela, bojeći se iznenadenja.

— Potreban mi je hombre kojem ne teče voda u žilama — reče čudak smiješeći se. — Sretan sam što sam ga našao.

— Mister — Carter će tvrdo — nećete se izvući! Ili zlatnik ili borba!

Rančer uvuče ruku u džep i začas zlatnik poleti u zrak. Carter ga uhvati u letu i provjeri. Bio je to komad od dvadeset dolara. Mahnuo je glavom u znak zahvalnosti i okrenuo se zadjevući nož za opasač, ali jedna se ruka spusti na njegovo rame.

— Još nismo gotovi — rekao mu je rančer. — Imaš li što protiv toga da ti platim piće?

— Zašto... — pokušao se Carter oprijeti.

— Zaveži! — promrmlja rančer.

Probijajući se kroz začudenu gomilu, rančer je s Carterom uao u hotel. Jahač se našao u širokom predvorju sa stolicama-ljuljačkama, i blistavim pljuvačnicama od mjedi. Na jednoj strani nalazio se niz stolica, iznad kojih su bili uski prozori, a sučelice stolovima bio je dugačak bar od mahagonija. Sa stropa su visjeli lusteri od brušena stakla, a sag je pokrivač cijeli pod. Među rančerima koji su žvakali duhan bilo je i starosjedilaca San Antonija u tamnim odijelima. Golemo zrcalo pokrivalo je zid iza bara, uz koji su šetkala dvojica pipničara, dok je konobar u bijeloj kecelji posluživao stolove pićem. Prava raskoš, pomisli Carter, dok ga je čudni rančer vodio prema stolu u kutu. Carter je prvi privukao stolicu i sjeo. Rančer je sjeo nasuprot njemu i odmah pozvao konobara: — Dva vrča zmijskog otrova! — naruči, izvuče dugu crnu cigaru u tutnu je Carteru u ruku. — Vidim obrati mu se — da si malo iznenaden. Dakle, moje je ime Matt Davis. Ja sam vlasnik stočarske farme uz Nueces River i uzgojio sam više grla negoli je kose na tvojoj glavi.

— Tako? — začudi se Carter. Je li rančer pijan ili lud? — Ako tražite revolveraša, odmah vam kažem da sam sebe ne unajmljujem, imam svoje mišljenje o ubijanju.

Davis se smješкао: — Sve što mi treba to je hombre koji se ne boji opas-

nosti i koji se uz to razumije u posao što mu ga nudim. Znaš li rukovati stadi-
ma?

— Odrastao sam među kravama

— Što misliš o otpremi velikog stada u Kansas?

— Neugodan zadatak — brzo će Carter. — Čini mi se da treba prijeći petnaest stotina milja. Osim toga, preko indijanskog područja na kojem možeš izgubiti skalp kao od šale. S ove strane Red Rivera su Komanči. Ima rijeke i potoka koje treba savladati, a dugorogi volovi nisu dabrovi. Ima i sušnih područja, a ima i odmetnika koji pucaju da bi se domogli stoke. Napokon, stoka lako podivlja kad se goni četiri mjeseca. Još se nije rodio tko bi uspio izvući živu glavu kad se krdo volova nađe u bezglavoj jurnjavi.

— Prijeđi preko svih tih neprilika i zaradit ćeš trideset do četrdeset dolara za svako grlo vrijedno dvije tri dolara — objasni Davis. — Ako samo jednom uspiješ prebaciti stoku do odredišta, vratit će se s vrećom novca koju ni mazga ne bi mogla nositi.

Konobar donese vrč pića i rančer ga nadušak iskapi. Tada pogladi brkove i uzdahne: — Eto, pomislio sam da sam našao čovjeka koji bi mogao prebaciti stado

— Zaista ste ga našli.

Davis ga pogleda: — Svi kažu da nevolje stoje sto prema jedan u odnosu prema uspjehu pothvata.

Davis je htio čuti odgovor.

I čuo ga je: — Mister, nevolje me nikada ni u čemu nisu mogle spriječiti.

III

Kad je Carter izašao iz Southern hotela, bio je zadovoljan. Poslije dugog cjenkanja postigao je ono što je želio: četvrtinu prodajne cijene ako mu uspije prodati stado u Kansasu. Računao je da bi mogao zaraditi dvadeset tisuća dolara. Istina, zapreke na koje bi mogao naići nije poznavao, ali

posao je bio poput pokera, a on se nikada nije bojao rizika. Nije ga smetalo ni to što su mnogi drugi bez uspjeha pokušavali goniti stada na sjever, čak i u povoljnije vrijeme, kad bi se u proljeću prerije zazelenjele. Nije bilo lako držati na okupu divlje dugo-rošce kroz petnaest stotina milja ne-

poznatoga terena, većinom naseljenog neprijateljski raspoloženim Indijancima. I to preko rijeka o kojima se pričalo da su nesavladive, pa onda preko bezvodnih ravnica. Ali Kansas gdje se čelik susretao s Istokom gladnim mesa, bio je za očajne teksaške rančere jedino tržište. Dugo putovanje u nepoznato bilo je za njih jedino rješenje da bi preživjeli.

Pete Corrigan ljenčario je ispred hotela s cigaretom u ustima, okružen mnoštvom opušaka. Ugledavši Cartera, približio mu se i rekao: — Mislio sam da si pošao spavati.

O čemu si, do đavola, kreketao s tom starom žabom.

— O stoci koju ću goniti u Kansas City.

— Da nisi pobudio?

— Zove se Davis, i ima više grla negoli pas buha. On je sa Neuces Rivera. U zoru krećemo po stoku.

— Mi?

— Unajmljujem te skroz-naskroz, ali računaj i na to da pothvat ne uspije.

— Prijatelju — Corrigan će mrko — imam osjećaj da bismo se već i ovdje mogli susresti s nevoljama. Daj mi moj nož.

— Carter mu ga pruži: Odakle ti taj osjećaj?

— Nisam bio jedini koji je čekao na tebe ovdje ispred hotela.

Carter baci brz pogled na tamne sjene ljudi. Iz saluna su izbijala svjetla. Zvukovi glasovira miješali su se s gitaram.

Corrigan pokaže kretom glave prema obližnjem šumarku: — Dvojica su gledala prema hotelu kao što vukovi gledaju prema toru u kojem su telci. Kad si izašao, oni su nestali.

— Tako?

— Zaboravio si Bucka Hobsona?

— Nije važno — ravnodušno će Carter i izvuče zlatnik. — Večeras ćemo spavati u krevetima, u pravim mekanim krevetima, prema čeznem za divotama slamarice. Ali najprije ćemo nahraniti gliste u svojim crijevima.

Tragajući za kakvom gostionicom, prolazili su mimo bučnih saluna, probijali put kroz gomile ljudi koje su čekale ispred Vaudeville Theatra na uglu trga, i na kraju zaokrenuli u po-

krajnu mirnu ulicu. Dok su prolazili mimo crkve Corrigan, sluteći opasnost, neumorno se okretao desno i lijevo.

Napad je prasnuo kao munja. Tamne sjene nicali su iz mraka žestinom tornada. Carter je otklonio udarac oštrice zgrabivši i savinuvši napadačevu ruku tako jako da se čulo pucketanje kostiju. Slijedeći zamah oštrice proparao mu je bluzu. Okrenuo se i zadao udarac pesnicom, ali je promašio i pao izgubivši ravnotežu. Napadač je već podizao ruku s oštricom, ali nož otrfrenu jer je Carter plasirao udarac pod bradu. Zatim se bacio u hrpu ubojica udarajući drškom svoga teškog pištolja.

— Corrigan! — zvao je. Nije bilo moguće prepoznati tko je tko.

— Ovdje sam, prijatelju! — začuje prigušen glas iz sredine uskovitlanoga klupka.

Carter pograbi nekog čovjeka za ramena, okrene ga i tresne čeličnim bubnjem pištolja. Zatim udari slijedećega. Bilo je to dovoljno. Napadači nestanu u mraku.

Jedva dišući, Corrigan otare zakravljen nož o nogavicu. Iz lijevog ramena izbijala mu je krv. Rukav je bio u krpama. Jedan napadač vukao se četveronoške, drugi se savijao u grčevima, treći je ležao kao vreća. Bila je to prava oluja, ali sve zajedno nije trajalo više od desetak sekunda.

Carter vrati pištolj u korice: — Da ti pregledam rame! — reče teško dišući. Zapalio je šibicu: iz Corriganove mišice curila je krv. Druga mrlja krvi širila se na njegovu ramenu! — Smjesta liječniku! — odlučno će Carter. Tada pogleda tri onesposobljena napadača. — Što ćemo s ovim kojolima.

— Neka ih Hobson pokupi — odgovori Corrigan.

— Misliš da stoji iza toga!

— Sigurno kao stijena — prasne vaquero. Taj je lobo otrov, čisti otrov. Trebalo je da to na vrijeme znam, i kopile mi ne bi umaklo.

Carter pogleda u prijatelja: — Ne bi?

— U svoje vrijeme ostavio sam trag na njegovu licu.

Carter se sjeti ožiljka uzduž rančero-ve čeljusti. — Znam da si nakostriješe-na puma.

— Imam pandže — reče Corrigan.

— Vidim i sam — nasmije se Carter. Da nije bilo Corrigan, sada bi ležao u lokvi vlastite krvi.

Već su se sakupljali ljudi privučeni bukom.

— Idemo odavle — reče Carter.

Nestali su iza tamnih zidova crkve.

Zora ih je zatekla kako izlaze iz San Antonija s rančero-m Mattom Davisom. Kad su dublje zašli u brasa-du, divlje kruške postale su bodljikave oaze, grmlje buhača bilo je gusto, odasvud se yucas probijao svojim čvornatim granjem. Tako miljama.

Ranč Splash, smješten uz Nueces River na pješčanom sprudu, bio je poput ostalih u tom kraju. Na kratkim i čvrstim drvenim šipovima ležao je krov zdanja nalik na veliku gomilu smeća. Rijetka okna nastambe bile su uske pukotine, zapravo puškarice. Drvena neprobojna ograda zatvarala je koral. Zdanje je bilo građeno poput utvrde jer su Komanči ugrožavali ranč.

Carter baci prtljag u spavaonicu, zatim krene na ručak. Bio je Mattov gost. Ručak je priredila njegova mir-na žena, na čijem je licu surov život u usamljenosti ostavio trag turobne ozbiljnosti. Dobro raspoložen, Matt joj ispriča kako je u Carteru pronašao novoga predvodnika.

— Mogao si smisliti nešto pametnije od izazova nožem — prigovori mu žena i nasmiješi se Carteru. — Matt ne može ni purana zaklati.

— Craig, znaš li da sam posve zaboravio kako izgleda moja žena kad se smiješi?

Slijedili su mučni dani teškog jaha-nja, dani žege, znoja i prašine. Davis je nastojao sakupiti stado mladih grla, sposobno za dugo kretanje. Bili su to volovi. S njima je lakše, objašnjavao je Carteru. Stado raznolikih grla je sporo. Krave se tele što usporava na-predovanje, a da se ne spominje telad koja pocrkava na putu.

Dugokosi goniči gonili su u koral podivljale dugorošce koji se u gustišu

grmlja nisu dali tako lako hvatati. Grla su dobijala znak Splash ranča utisnut užarenim željezom. Voni sprže-na mesa i dlake, rogovi koji su se šurano uklještavali, jer je volova bilo sve više pa im je nedostajalo prostora, preznojeni, iscrpeni goniči — sve je to prethodilo zadatku: dvije tisuće nemir-nih grla bilo je spremno za polazak u nepoznato.

U međuvremenu, Jumbo, kuhar koji će pratiti konvoj, Crnac bikovske sna-ge i bijele kao vuna mekane kose, do-punjavao je komoru posljednjim zali-hama kave, brašna, graha, začina, i sve to slagao u kola s loncima, vrčevi-ma i holandskim štednjacima.

U spavaonici su bradati goniči, jed-nako divlji kao i volovi koje su dognali, vezivali naprtnjače, zamatali vreće za spavanje i rogoborili prenoseći sve to do teretnih kola. Za piće i hranu bili su spremni krenuti u sam pakao, probijati put kroz stotine milja divljine, tući se s Indijancima, odmetnicima i volovima kad otkazu posluh, a onda ostaviti kosti u preriji s indijanskom strelicom u tijelu ili pretvoreni u krva-vu masu mesa zdrobljeni kopitima podivljala krda.

U suton Carter zajaše svoga ždrijep-ca da bi promatrao dugorošce kako polako kreću. Svoju otrcanu sivu uni-formu zamijenio je kožnom vestom, flanelskom košuljom, hlačama od tvrda platna i šeširom široka oboda. Mattova žena poželi mu sretan put poljubivši ga suznih očiju: — Vaya con dios — rekla mu je toplo. U tom trenutku prisjetio se razgovora u spa-vaonici. I njen je jedinac sin jednom odjahao, ali nikada se nije vratio.

Prvi zraci izlazećeg sunca bljesnuli su ravnicom. Oštri poklici goniča miješali su se s mukanjem stada. Teško ukrotiva masa dugorogih volova bila je snažnim zaletima goniča prisiljena svrstati se u karavan koji će krenuti prema sjeveru. Počela se dizati gusta prašina. Jumbo se derao na zapreg od četiri mazge koje su vukle teretna kola. Remuda od osam rezervnih ko-nja bila je spremna.

Carter se okrene prema Mattu Davi-su: — Do viđenja! — vikne sa sedla i podbode konja. Počeli su mu se sviđa-

ti i Matt i njegova žena. Odjednom je osjetio kako je bliži njihovoj kući nego li ma kojoj drugoj u svijetu.

— Dobra sreća, sinko! — odvrati mu stari rančer stisnuvši pest o pest. — Vрати se uskoro!

— Naravno — smijao se Carter. — I to s vrećom zlata.

— Ti i ne znaš koliko mi je potrebna.

Carter nije u to sumnjao. Znao je da o njemu ovisi sudbina ranča Splash. Nitko ne može gospodariti bez novca, a novac Konfederacije vrijedio je manje od papira na kojem je tiskan. Poraz Juga sveo je ponosne uzgajivače stoke na puzavce vrijedne sažaljenja. Poput Teksasa, i Davis je potonuo, i to duboko.

Sa pet pomoćnih goniča, koje je rančer uspio nekako sakupiti, predvodniku je uspjelo četiri dana goniti dugoroge volove. Stoka se poput ljudi i konja navikla na ponavljanje svojih navika. Stoka je trebala prevaljivati deset do petnaest milja na dan, ali Carter ju je tjerao dvadeset do dvadeset i pet. Izmorena grla lakše je prisiliti na posluš.

Sjeverno od San Antonija Carter zaustavi stoku uz potok na zaravanku obraslom mesquitom. Kad je sunce zašlo, projahao je napkolo da se sam

uvjeri je li sve u redu. Dugorogi su mirno pasli. Kasnije će ih goniči primorati da se stisnu u što je moguće uži krug.

Corrigan je bio jedan od goniča-čuvara. Carter ga je sustigao i oni su kaskali oko krda, stremen do stremena.

— Hej, mislim da smo dobro započeli — reče Carter.

Vaquero pljune: — Meni se čini.

— Što te muči?

— Ispred našeg stada je oblak prašine.

— Naravno, to je stado dvaput veće od našega.

— To stado predvodi Buck Hobson.

— Odakle to, dovraga, znaš?

— Jedan od njegovih goniča morao se vratiti po zaostala grla. Porazgovorio sam s njim.

— Dakle, Buck Hobson je ispred naš! Pa što onda?

— Njemu se neće svidati što smo iza njega.

— Tako?

Corrigan pogleda prema volovima što su mirno pasli. — Ako uznemiri našu stoku, stampeda neće prestati dok ne stignu do rijeke Nueces. To zna i Buck.

— Za ime božje, Pete — naljuti se Carter. — Prestani kokodakati.

IV

Carter je razmišljao o vaquerovim zlim slutnjama dok je kaskao prema teretnim kolima. Pete mrzi Bucka Hobsona i smatra da ga svatko mora mrziti. Carter naprosto nije vjerovao da bi Hobson imao vremena razmišljati o osveti kad je sav zauzet predvođenjem svog stada. Nije bilo dokaza da je bio umiješan u krvavi sukob pod zidovima crkve.

Palucanje vatre u kampu bacalo je neobične sjene na ceradu teretnih kola. Bile su to vrbe što su se nadvile nad potokom. Jumbo je bio zaposlen paljenjem svojih holandskih štednjaka. Momčad je lutala naokolo gricka-jući travke, rasprostirući vreće za spa-

vanje ili čavrljajući. Neki su premetali izlizane igrače karta. Jedan je vješto vabio pucketave zvukove svog biča. Carter je znao da ga kradomice promatraju još od trenutka kad mu je Davis povjerio stado. Ono je bilo Davisovo, ali on je vlasništvo prenio na njega. Znao je da će to stvarno biti tek onda kada ga priznaju ovi suncem opaljeni momci.

Već je na ranču primijetio neprijateljstvo. Znao je da nisu zadovoljni što stado ne predvodi jedan od njih. Prvih dana jahanja na sjever nije primijetio znakove neprijateljstva, ali nije bilo sumnje da će se ono iskazati prije ili poslije. Za sada su goniči izvr-

šavali zapovijedi stisnutih usana, bez suvišne riječi.

Do Kanzas, razmišljao je Carter. morat će silom ili milom raditi svi, a to znači tjedne i mjesece tvrda rada, probdjevenih noći, naporna jahanja, sprečavanja stampeda, svladavanja bujica. On mora upoznati svakog od njih, njihove prednosti i nedostatke. Mora ih držati na okupu, smirivati nesuglasice, voditi ih, vući, hrabriti. Ako ne uspije sačuvati disciplinu, neće imati šanse da stado dovede do cilja.

Jumbo je završio večeru i ušao u kola, da iz limena sanduka, u kojem je držao osobne stvari, izvuče stari banjo. Kad je podigao poklopac i zaronio rukom unutra, naglo je izvuče sav užasnut.

Carter je primijetio da su goniči čekali ovaj trenutak. Snažni Crnac samo što nije pao u nesvijest. Goniči su se grohotom smijali.

Pretpostavivši da je posrijedi nemilosrdna šala, Carter pogleda u sanduk i ugleda debelu smeđu zmiju kako se savija i trza. Već je bio nešto naučio o paničnom strahu što ga je Jumbo osjećao prema zmijama. Zato ju je pograbio i hitnuo iz kola: — Smiri se, Jumbo — rekao je smiješeći se. — Zmija se više boji tebe nego ti nje.

— To je onaj đavao Two-Bits — prijeteci će Jumbo. — Ali ova mu je posljednja. — Rekavši to uđe u kola, zgrabi tešku željeznu šipku i krenu u mrak.

Two-Bits bio je svadljiv momak, vitka stasa, piknjičava lica, prčasta nosa i neđužne vanjštine. Upravo je bio na straži kod konja.

— Jumbo će izmlatiti Two-Bitsa. Mogao bih se kladiti! — cerio se jedan gonič.

— A ja se kladim da će ga goniti sve do San Antonija — dometne drugi.

Iščekujući nastavak, momčad je ostala sjediti napeta sluha da bi čula jaukanje okrvavljena Two-Bitsa. Carter je slutio da razbješnjeli crnac neće nikada uspjeti da uhvati spretna svadljivca dok ovaj sjedi na brzom ždrijepcu. Imao je pravo. Za desetak minuta pojavi se razočarani Jumbo u logoru, baci šipku u kola i izvuče banjo. Neko je vrijeme prebirao po žicama instru-

menta, a zatim je dubokim glasom počeo pjevati jadovanku. Ostali su švrljali naokolo, a zatim su se pjesmom pridružili starom kuharu.

Sjedeći na vreći za spavanje, podalje od zatvorena kruga goniča, Carter je promatrao i slušao. Za sada su momci tihi, ali kad dugorepi prijedu Red River i zagaze na indijanski teritorij, bit će suviše zauzeti da bi imali vremena za pjevanje. Oni zapravo nisu znali što ih čeka.

Kuhareva pjesma utiše. Momak tanač kao stabljika, smrknuta lica, uskih usana i kukasta nosa, dobaci pjevaču preko vatre: — Jumbo, ne možeš li zapjevati nešto veselije?

— Ne budaj! Frosty — bunio se mladac razbarušene kose boje slame. — Pjesma je dobra. Svida mi se.

— Tko mari što se tebi, Blondy, svida ili ne svida? — dobaci mu Frosty.

Mnogima će, razmišljao je Carter, takav izazov biti povod za obračun koji može završiti pucnjavom, ali u ovim uvjetima, Blondy je tek otvorio usta da nešto odgovori, da bi ubrzo zašutio i stao promatrati palucanje vatre.

Momka Frostyja bija glas prgavca. Bilo je jasno da ga se Blondy boji i da nema hrabrosti nastaviti opasnu svad. Frosty je jedan od onih koji moraju izazivati neprilike. Carter je znao da samo jedan čovjek može biti bos, i da to može biti samo na jedan način. Zato je ustao, zakoračio do vatre i zastao kraj kuhara koji je vabio akorde iz svog instrumenta.

— Jumbo — rekao je — to je zaista lijepa pjesma. Onaj koji to ne cijeni odrastao je u kokošinjc. Kako bi bilo da nam otpjevaš još jednu takvu?

Kuhar baci brz pogled na hladna lica goniča, a onda se prepusti nagloj radosti: — Naravno, gazda, bit će mi drago što to mogu učiniti za vas — reče, a njegov se tamni topli glas ponovno razliježe logorom.

Carter je bio svjestan da su slušači postali naglo napeti kao strune banjoa. Zapravo, nitko od njih nije slušao pjesmu. Promatrali su i čekali. Bila je to predstava. Očekivali su da nastupi Frosty.

Frosty nagoniski segne prema pištolju, ali odmah, protiv volje, spusti

ruke preko koljena, ali ne ostane dugo u tom položaju: ustane pljune u vatru i povuče se u mrak. Za njim krene Horseface, momak konjske glave, niska rasta i čvrste građe.

Drugovi su, pomisli Carter. Zajedno će čekati svoj trenutak.

Vatra više nije plamtjela. Jumbo prestane svirati i pruži se ispod kola. Goniči potraže svoje vreće za spavanje. Nad kampom zavlada mir. Carter je čekao da se ljudi smjeste i utihnu, ali nije slijedio njihov primjer. Još je nešto bilo, ili je moglo biti, u zraku.

Blijeda mjesecina obasja zaspale goniče. Čulo se hukanje sove, lepetanje sokolovih krila i žubor potoka. Posljednja je žeravka još neko vrijeme svijetlucala, zatim je ostao samo pepeo.

Carter pričvrsti sedlo i odjaše među vrbe, a odatle prema zaravanku gdje je mogao čuti pokrete stada. Kad je stigao do volova mogao je vidjeti i konje. Oko njih nečujno su jahali noćni stražari. Jedan je tiho pjevuckao Jumbovu pjesmu tuge.

Carter se nije osjećao siguran, iako je sve išlo kako treba: noć bez olujnih oblaka, stado mirno, nikakva opasnost nije prijetila od Indijanaca. Trebalo je da spava.

Približio se najbližem jahaču. To je bio Blondy: — Sve u redu? — pitao je ispod glasa, jer nitko nije tako uznemiren kao dugorošci. Suha graničica pod udarom vjetrića, plamsaj zapaljene šibice, stetson koji je pao, pa i ništa — može poput električnog udarca uskovitlati stado do slijepe panike.

— Da, bos! — odgovori gonič prekinuvši začas tiho pjevuckanje. Desetak koraka jahao je Carter uz goniča. Šutjeli su. Tada Blondy prekine šutnju. — Frosty je gadan momak, sklon da se maši revolvera.

Poslije toga Blondy ponovno zapjevuši, a Carter krene dalje pozdravivši ga rukom. To je prvi prijateljski gest, pomisli Carter, otkada je preuzeo Matovo stado. Znakovi su ukazivali da je Frosty sam sebe smatrao najvažnijim, a Blondy to nije mogao progutati. Možda je načuo kakvu Frostyjevu prijetnju i upozorio Cartera.

Vrativši se u logor, Carter je učinio nešto bez posebna razloga: opustio je

sedlo, ali nije ga skinuo. Zatim je oprezno potražio svoj ležaj, nastojeći da ne poremeti ničiji san. Odjednom je zapeo o jahača koji je ležao podalje. Bio je to Corrigan; odjeven, u čizmama, budan na svom ležaju, s opasalom i pištoljem na dohvatu ruke. Kad se Carter pojavio, Corrigan sjedne.

— Preplašen? — pitao je predvodnik trudeći se da sakrije smijeh.

— Imam predosjećaj da će se nešto dogoditi — promrmlja vaquero.

— Još uvijek misliš na Bucka Hobsona?

— Zavežli

Carter je tek bio zaspao, kad se začuo prasak puške. Začas je bio na nogama. Goniči su naglo prekinuli san i nervozno tražili čizme i pištole, premda tog trenutka nitko nije bio siguran što je posrijedi.

Tada do logora dopre šum nalik na daleku potmulu grmljavinu. Uskoro i samotlo počne podrhtavati od bubnjanja kopita.

— Stampedo! — zaurla gonič.

Dogodilo se najgore.

U nekoliko sekunda Carter navuče čizme i pojuri do ždrijepca. Zamisli dvije tisuće grla kako se zahvaćeni panikom daju u bijeg, nezaustavljiv poput tornada.

Konja nije trebalo goniti. Cinslo se da je i on zahvaćen silovitim pokretom goniča. Galopom je prešao prazan prostor, trenutak prije toga ispunjen spavačima.

S mračnih zaravanaka čula se tutnjava osam tisuća kopita. Carter podbode konja da bi ih slijedio.

Prašina je bila sve gušća. Kroz oblake pijeska dopirali su praskavi udarci rogova u rogove. Tada je otkrio tragove što ih je sa sobom ostavljala bujica strahom zahvaćenih, pomahnitilih životinja u nezaustavljivu bijegu bez cilja.

Galopirajući uz bok zadahtana stada koje se sudaralo u uskovitlanom pijesku, Carter se našao na čelu stampeda. Od toga trenutka nije mu preostajalo drugo do prepustiti se konju i sudbini. Tako je bilo i s goničima koji su zauzeli svoja mjesta. Mogućnosti da jahač izbjegne ili zaobiđe zamke tla bile su ravne ništici. Više nije bilo potrebno

siliti konje da budu brži: bili su odepete strijele. Suludo su jurili napeta repa i nozdrva što su s mukom grabile dah. Znali su samo za jedan pravac, onaj što su ga utirali pomahnitali volovi.

Carter se trudio da bude ispred mase stada. Još se jedan jahač našao do njega, poput duha. Njegov je konj u zaletu bio nalik na golema psa. Nije bio svjestan Carterove blizine dok se ovaj nije našao uz njega i dok nije čuo Carterov uzvik koji je jedva probio paklensku galamu. Bio je to Pete Corrigan.

Ništa nije jače na svijetu od stampe-da stada dugorožaca. Ništa nije jače od stampe-da osim smrti koja prijeti iz provalije. Ali kao i sve drugo na svijetu, tako se i stampedo umori. Najludje stado na kraju će se iscrpiti. Čim se stane zaustavljati, goniči ga mogu vratiti na polazište. Sve što se do tada može učiniti samo je čekanje tog trenutka.

— Neka se istrče! — vikao je Carter. Teren je bio blago valovit, gotovo ravan.

I ostali su se goniči počeli pojavljivati iz mraka. Kao dobri poznavao-ci čudi stoke, svrstavali su se ispred nje i čekali prve znakove umora koji će usporiti bujicu.

Odjednom je Carter više osjetio nego vidio da je došao pravi trenutak. S poklikom ubrza galop konja.

Goniči su čuvali bokove stada i zauzimali položaje koje im je Carter određivao. Počeo je skretati s puta one volove koji su najdalje dospjeli. Iza njega su i ostali zalazili među dugorošce, urlajući, zamahujući bičevima, pucaju-

ći iz pištolja trudeći se da smjer stada okrenu natrag. Isprva se činilo da stampedo nastavlja, ali nije bilo tako. Volovi koji su se našli naprijed počeli su propuštati goniče između sebe, a to je bilo dovoljno da se urvina pod udarcima započne savijati u stranu. Uskoro se pravac počeo pretvarati u luk. Omanja grupa volova, gusto nabi-jenih jedan uz drugoga, naglo se odvojila i zaletjela u noć poput projektila. Neki su slijedili za ovima, ali glavna masa ostajala je izvan toga.

Činilo se da su prošli sati, a prošle su samo minute prije negoli su goniči, oznojeni, uronjeni u oblake prašine, stali primjećivati da se kolona volova okreće natrag. Malo-pomalo prisilili su stado da se smiri, pritisnuto u krug koji je postajao sve tješnji, dok se na kraju cijelo stado nije zaustavilo. Tada je bilo nalik na mukajući mravinjak. Unutar kruga volovi su se kretali kao kotač ili veliki vir, a zatim se ne mijenjajući oblik stali vraćati prema logoru. Događilo se to kad je stado sasvim izgubilo snagu. Polomljenih rogova, ono je pokorno slijedilo jahače na preznojenim konjima.

U cik zore, goniči su vratili stoku do počivališta, a zatim su se izmoredni stali okupljati oko kola i pijuckati kavu.

— Hej — iznenada zapita Carter — što ih je uznemirilo?

— Možda svjetlucanje plahti dok smo ih izvlačili iz kola — nagadao je Blondy.

— Buck Hobson! — reče Corrigan.

— Otkud Hobson?

— Opameti se! Poznavajući Bucka mogao bih se kladiti da naše stado nikada neće stići u Kansas.

V

Sunčeve zrake gađale su zemlju svojim vatrenim jezicima.

S konja koje su jahali u vrijeme stampe-da skinuta su sedla. Trebalo je da se odmore. Goniči su odabirali nove hvatajući ih lasom. Bili su to

konji remude. S njima je počeo nov radni dan.

Prvi je zadatak bio ispitati stanje stada. Bio je to mučan, dugotrajan posao. Rijetko bi stampedo bio bez gubitaka. Stado je moralo prolaziti

između dva jahača koji su rovašem bilježili broj stoke. Jedan od njih, Corrigan, nožem je izdjelao drvenu dugu ploču i na nju zarezivao svakih deset grla. Drugi je prebacivao kamenčiće iz jednog džepa u drugi.

Kad je posljednji vol prošao između ove dvojice jahača, Carter je pun strepnje stao čekati ishod brojenja.

Corrigan je ispitao ploču: — Četrdeset manje — rekao je. Drugi brojač potvrdi.

Zaista dobar početak, mislio je Carter. Ako se tako nastavi, neće im ostati dovoljno grla da ispune jednu staju.

— Čini mi se da nas je napustila sreća — rekao je.

— Sreća?! — prasne Corrigan. — Hobson je počeo svojim smicalicama.

— Nemaš nikakvih dokaza, Pete — strpljivo će bos. — Možda su Komanči ili kradljivci koji su se htjeli domoći kojeg grla. Hobson ima dosta posla i sa svojim stadom.

Vaquero je ostao pri svome.

* * *

Idućih nekoliko dana činilo se da su neprimike iščezle. Vrijeme je bilo lijepo i stado je slijedilo put što su ga goniči utirali kroz valovito područje obraslo hrastom.

Carter je računao da Austin nije daleko i da će uskoro biti nad vijugavim Coloradom, gdje će naići na prvi vodogaz. Jahač je naprijed da bi pronašao pogodan teren za kamp i razgledao putove kojima će prelaziti. Na golom sljemenju jednog brijega zaustavio se i okrenuo u sedlu. Odatle je mogao vidjeti stado Slasha kako se zmijoljiko probija kroz neravnine terena. Bilo je nalik na golemu moćnu zmijurinu što polako i sigurno gmiže prostranstvom. Jahači su podsjećali na spore kukce. Pravilno poredani iza prethodnice bili su jahači koji čuvaju bokove stada i napokon iza stada, jedva vidljivi jahači što zatvaraju kolonu. Ovi su bili prisiljeni da gutaju uskovitlanu prašinu zasićenu smradom, da gledaju očima crvenim od sitnih zrna pijeska, da viču hrapavim glasom na grla što nisu slijedila masu stada.

Zaštativši oči od jare, Carter svrati pogled prema sjeveru. S one strane

brežuljkasta terena, zrak čist kao kristal bio je na crti nebosklona išaran odbljescima sunca što odražava zrake s limenih krovova grada. To je mogao biti jedino Austin. Već su bili na putu gotovo tjedan dana i sutra u podne doseći će glavni grad, iza kojeg ih još čeka najmanje tisuću milja puta.

Iz Austina je dopirao neugodan bruji sumova. S padom Juga, u tom je gradu nestalo i zakona i reda. U njemu je lutalo tisuće otrcanih neplaćenih veterana Konfederacije koji su živjeli od plačke i provale. Pod svojim nadzorom, domišljao se Carter, držao je jedva nešto malo manje od dvije tisuće grla, a imao je na raspolaganju samo dvanaest ljudi koji ga moraju čuvati. Ako ikome padne na um da silom prisvoji volove, mogućnost tih ljudi da spriječe otimačinu bila je jednaka mogućnosti teleta da se odrva naletu gladnih vukova. Bilo bi pametno zaobići Austin, ali svaki momak iz njegova tima znao je da se približavaju glavnom gradu, a to znači salunima, bordelima i kockarnicama, i svaki bi od njih poslao sve do đavola kad bi mu netko — prije negoli bude prisiljen nastaviti put divljinom — pokušao zabraniti odlazak u grad. S druge strane prijetila je opasnost da se neće svi vratiti. Moglo bi se lako dogoditi, strahovao je bos, da ispare koliko god ih ima. Da bi nastavio put svaki od njih bio mu je potreban. Kako spriječiti zlo?

Na podnožju brijega zaustavio se četveropreg mazgi koje su vukle teretna kola. Jumbo je sabirao bizonov izmet i uguravao ga u limenu kolijevku ispod kola gdje je polako izgarao održavajući žar.

Carter siđe padinom i postavi se na čelo kolone ispred kola koja su tandrkala za njim.

Otkrio je pogodno mjesto za logorovanje. Niz lokava, na površini kojih je bio tanak sloj prašine, ukazivalo je na sporo protjecanje vodenih tokova što su krivudali kroz dolinu obraslu hrastovima.

Dok se kuhar bez žurbe posvećivao pripremanju večere, Carter se popeo na brežuljak kako bi mogao dati znak jahačima da su stigli do odmorišta.

Sunce je zašlo u ocean crvena neba. Stado je zakoračilo u dolinu, razmisljelo se i mirno paslo. Jahači su kod kola izmjenjivali oštre žaoke humora, zveckali limenkama i ostalim priborom za jelo, a zatim prolazili mimo holandeskih štednjaka grabeći iz jednoga kuhani grah, iz drugog dvopek, iz trećeg pečeno meso. Opskrbljeni hranom i kavom što se pušila iz vrčeva, zauzimali su mjesta.

Ispražnjeni tanjuri ponovno su se do vrha punili. Kava se pila do mile volje. Kad je večera bila dovršena, svaki je momak ispraznio kavski talog na tlo, spustio vrč, tanjur, limenku i pribor u kantu za pranje, a zatim smotao cigaretu.

Tada se dogodilo ono čega se Carter pribojavao: nekoliko momaka segnulo je za svojim naprtnjačama, izvuklo sapun i britvu i krenulo da sa sebe skine obraslu bradu i brkove.

— Što se dogodilo? — pitao je Carter.

Kao odgovor, jahači koji su čuli pitanje odjenom su prekinuli razgovor što su ga toga trenutka vodili i bez riječi ukrstili poglede s bosom. Carter je znao da je došao čas predstave koja je morala uslijediti. Corrigan je bio u polju kod stada. Jedinu pomoć imao je u svojem revolveru.

Gonič kojem se Carter izravno obratio gledao ga je opako: — Zar nismo dobri za Austin? — upita.

— Tako?

— Do vraga, spremamo se u grad.

— Nitko neće u grad! — najavi Carter sukobljen sa deset pari izazovnih očiju. Nesklon popuštanju, s rukama uz drške revolvera, ukrštavao je pogled sa svakim od njih. Očekivao je otpor. Nekoliko sekundi nitko nije ni progovorio niti se maknuo. Tada, progutavši psovku, gonič Kettle, onaj koji je na Carterovo pitanje odgovorio pitanjem, spusti britvu u naprtnjaču, koju je zatim zauzlaog naglim pokretima i bacio u kola. Ostali su ga slijedili.

Carter se povuče do ležaja i legne. Imao je osjećaj da sjedi na bačvi baruta koja svaki trenutak može eksplodirati. Do njega, uz kola, bio je Jumbo. Trljao je pijeskom lonac i pogledavao prema Carteru. Davao mu je znake da se nešto događa. Carter pogleda

u naznačenom smjeru i opazi iza kola dva momka kako se žurno briju. Bačva baruta sada će eksplodirati. Ustao je, zaobišao sanduk s odjevnim predmetima, svjestan da ga osam pari očiju prati u stopu. Nagi do pojasa, Frosty i Horseface marljivo su izbrijavali svoje obraze.

Carter im se približi, zastane nekoliko koraka podalje i stade ih promatrati. Frosty je mirno nastavio s brijanjem. Njegov se drug porezao i zato se bijesno okomio na Cartera:

— Nema zakona po kojem ne bih smio izbrijati svoju bradu! — zarežao je.

— Sigurno je da nema — prihvati Carter i vrati se svom ležaju da se ponovno ispruži.

Neprilika je bila u tome što su Frosty i njegov prirepak odlučili poći u grad. Ako ga izazovu i uspiju u nautmu, svršeno je s njegovom ulogom predvodnika i bosa tima. Goniči koji su ga promatrali bili su dokaz da je zaista tako. Uobičajeno čavrljanje bilo je prekinuto iščekivanjem onoga što će se uskoro dogoditi. Sve je to posljedica, razmišljao je Carter, što je kao stranac imenovan bosom.

Frosty se pojavio ispred kola trljajući ručnikom izbrijano lice. Horseface iza njega. Opaki gonič ušao je u teretna kola i segnuo za svojom naprtnjačom, odakle je izvukao šarenu svilenu mandanu.

Carter ustane i približi im se na šest koraka. — Hej, Frosty, niste li se dotjerali da biste što svečanije došli do groblja?

Frosty se naglo okrene prema njemu otrovna pogleda. Njegova desna ruka segla je pod opasač i otkopčala revolver kalibra 45: — Čuvat ću se u Austinu — promrmlja. — Kupit ću bocu piva i jednu košulju.

— Prokleto lažeš! — istisne Carter i segne za koltom.

Dva su pištolja zagrmjela gotovo u isto vrijeme. Frostyjev metak prošišao je mimo Carterova uha, ali pucnjava se nije nastavljala. Frosty, savinut kao prerezan crv, pokušavao se održati na nogama, ali nije uspio. Skljokao se i ostao ležati u mraku. Tek tada je Carter imao vremena da se ogvrne.

Horseface, do tog trenutka skriven iza Frostyja, već je imao revolver u ruci, ali nije ga ni dospio podići jer je Carter bez oklijevanja povukao oroz. Metak pogodi goniča u desno rame i on zatetura, ruka mu ispusti oružje jer prsti više nisu imali snage. Iz ramena mu probije krv natapajući košulju. S lijevom rukom na ranjenom ramenu, gonič je stajao zabezeknuto, kroz njegove prste curila je crvena gusta tečnost.

Jumbo je za to vrijeme već pritrčao Frostyju i okrenuo ga: — Bos, ovaj je posve mrtav — rekao je pokazujući na dlakavim Frostyjevim grudima malu ranu natopljenu krvlju. Potpuna tišina popratila je obračun.

VI

Cartera probudi škripav zvuk: s vatre pripremljene za jutarnje jelo dizali su se pramenovi dima. Jumbo je bio zabavljen svojim poslom; metalnom kukom probijao je skliske konzerve i pjevušio: »...Klanjajte se, klanjajte, grešnici! Andeo Gabrijel duše u svoju trubu...« Goniči su bezvoljno ustajali.

Hladno sunce rane zore obasjavalo je grane patuljastih hrastova, ali sjene noći još su ležale nad lokvama, i potok je bio crn. Ispod kola kočilo se tijelo mrtvaca.

Corrigan je lutao naokolo, dok je Carter umotavao svoj ležaj: — Čujem da je sinoć bilo nepravila — reče vaquero.

— Bilo je — odgovori bos. — Dva čovjeka manje. Nesretan dan za mene.

— Čini se da si previše govorio. Još dvojica su odmaglila.

— Šta? — prasne Carter.

— Kettle i Sanchez dali su petama vjetra.

Osam je ljudi, dakle, ostalo, a on mora stado progurati stotine milja kroz gotovo nepoznat neprijateljski teren. Od toga trideset dana kroz područje Indijanaca. Najteži riječni prelazi Brazos, Red River, Washita, Ark-

Sve se odigralo u nekoliko sekundi. Carter se okrenuo prema goničima koji su ukočeno i unezvereno gledali: Ima li još tko od vas namjeru poći u grad?

Nije bilo odgovora!

Okrenuvši se prema Horsefaceu, Carter reče: — Pokušaj mu, Jumbo, zaustaviti krvoliptanje, zatim osedlaj konja i s njim u preriju. Žuri se prije negoli mi padne na um da i tebe pošaljemo.

Jumbo potrči da izvrši nalog, a Carter se vrati svom ležaju i ugura dva nova metka u hubanj revolvera. Sve je to ludo, pomisli. Izgubio je dva goniča i bit će ih vrlo teško nadoknaditi. Ali je zato ostao bos momčadi koja će doći ili neće doći do Kanskasa.

ansas, sve je to bilo pred njima. Njegova je sreća zatajila.

— I tako su još dvojica prokletnika krenula u grad! Nije to takav gubitak.

Znao je da tu laž Corrigan neće progutati. — Prestani gledati tugaljivo kao bolesno psetance i pomakni svoja kopita. Prije negoli krenemo, moramo pokopati Frostyja.

Corrigan se nije ni pomaknuo: — Ima još toga što me muči.

— Ispljuni! — izdere se bos.

— Hobson vodi računa i o našem stadu.

— Još uvijek mljaskaš lude gljive?

— Slušaj! — Nije puštao stari vaquero. — Prije dva dana jahao sam daleko iza stada. Imao sam ružan predosjećaj i stalno sam se okretao. Odjednom sam primijetio nekog tipa koji je jahao za nama. Tako i jučer. Čuvao sam bok u pozadini zajedno sa Squintyjem, ali on nije vidio ništa i mislio je da sam pobudario od žege. Zato sam se sam zaustavio, odjahao natrag i ponovno ugledao, kao što sada vidim tebe, onoga istog tipa.

— Ali zašto bi Hobson vodio računa o nama?

— Uvrijedio si ga u San Antoniju, i on to ne može zaboraviti. Sada čeka

priliku da nam rasprši stado — odgovori Corrigan.

Carter protare bradu: — Možda je to neki trgovac, možda luralica.

— Blezgarije! — izlaze vaquero.

— Ali, Pete, zaboravi Hobsona.

— Buck Hobson nije tebe zaboravio — izbaci Corrigan i udalji se.

Dva su momka pod hrastom kopala raku. Umotan u gunj, izvučen ispod sedla, ukočen leš goniča bačen je u raku. Jumbo je ostavio Two-Bitsa, svadljivog goniča, da nadzire kipući sadržaj konzervi, prženje kruha i kuhanje kave. S izlizanom Biblijom u jednoj ruci, u drugoj s križem skucanim od dasaka sanduka, dostigao je šutljivu povorku. Zatim je nad rakom otvorio Bibliju i podigao sijedu glavu prema nebu na kojem su nestajale posljednje zvijezde noći: »Gospodin dade i Gospodin uze. Neka je blagoslovljeno ime Gospodnje«, zapjevao je dubokim glasom. Tada je spustio pogled prema mrtvacu! »Iako su tvoji grijesi bili krvavi, oni će pobijeljeti kao snijeg. Počivaj u miru, brate Amen!«

Blatnu zemlju lopatama su nabacali u raku, a kad je tlo bilo izravnano. Jumbo je zabio križ na kojem je žaračem ispaljeno: FROSTY. SLASH R. I. P. Samo to. Nadimak naziv ranča i Requiescat In Pace!

Mračni goniči povukli su se s groba da bi zauzeli mjesta oko kola. Uskoro su prljavi tanjuri dospijevali u korito. Zatim su goniči ustali, krenuli prema hrastiku na proplanku, i već se stado započelo migoljiti.

Kad su napustili logor, Carter se osjećao kao oslobođen nekog tereta. Čini se da je ono bilo zlokobno mjesto. Brzo ga je zaboravljao pod utjecajem proljeća koje je obzorje iskitilo šarenim bojama raslinja. Mesquita je već pupala; poredano u nizovima crvenjelo se indijansko žbunje. Sve je obećavalo nov život, sve se raspupavalo. Negdje daleko na obzorju micale su se divokoze.

Da bi izbjegao glavni grad, Carter usmjeri stado prema istoku. Sada se valjalo ravnicom. Oko podne izbili su na vrh uzvisine, odakle je pucao vidik

na tihu, srebrnu i punu zavoja rijeku Colorado.

Trideset minuta galopa i Carter se našao u gustišu uz obalu rijeke. Ot-krio je prolaz i oprezno zagazio u struju vode. Njuškajući po vodi koja je prskala oko kopita, konj je polako kretao prema matici. Konj naglo propadne u dubinu. Carter izvuče noge iz stremena kako bi ga oslobodio stezanja. Konj je plivao. Carter ga okrene prema obali, sjaše i pod nogama osjeti klisko blato. Odatle je krenuo natrag, za konjem, da bi stigao do plićaka, a onda do čvrsta tla. Tu je vezao konja i omarao se u žegi sunca koje ga je sušilo. Razmišljao je o stadu.

Volovi su teško podnosili plivanje. Postojala je mogućnost da ih uhvati panika čim izgube tlo pod nogama. Progonila ga je pomisao da bi njegov prvi prijelaz preko rijeke mogao biti katastrofalan. Možda je pogriješio zao-blazeći Austin, gdje je prijelaz bio lagan. Pogleda u nebo. Iznad njega bilo je blistavo i jasno. Ali prema zapadu nebosklon je bio zastrt niskim oblacima koji su primjetljivo tamnili. Provala oblaka iznad Colorada začas bi tihu rijeku pretvorila u razbješ-njelu neprolaznu lavinu vode. Ako bi se sada predomislio i krenuo natrag prema Austinu, izgubio bi četiri dana, a saluni i bordeli progutali bi ostatak momčadi.

Još jednom pogleda rijeku. Možda mu se to činilo od straha, ali sada je tekla brže. U tom trenutku izbije iz raslinja vol predvodnik, snažna životinja, širokih rogova i otrcane dlake. Iza njega, tjerane poklicima goniča pojavljivale su se skupine volova i zaustajljale na rubu obale.

— Držite ih u pokretu! Prisilite ih da zagaze! — vikao je Carter.

Pucketajući bičevima i udarajući ih krajevima konopaca, jahači su dotjerali volove tako gusto uz obalu da je njihov predvodnik bio prisiljen zaći u vodu. U tom trenutku goniči podvostruče napore. Pritisak volova silio je one naprijed da slijede jedini put koji im je preostajao, pa je tako vol predvodnik odjednom morao zaplivati. Iznad vode ostajali su mu samo rogovi i

oči pune straha. Volovi iza njega nisu imali drugog izbora. Mokri goniči držali su bokove stada, i ono je uskoro bilo nalik na živi zmijoliki most.

— Ne dopustite im da mijenjaju smjer! — vikao je Carter. — Dabrovi ih plaše! Naprijed, samo naprijed!

Bilo je pravo zadovoljstvo gledati dugorošce kako se polako ali sigurno prebacuju preko rijeke. Ovaj put se pokazalo da je Carterovo strahovanje bilo bez osnove.

Ali tada se začu je prasak sa suprotne obale. Vol predvodnik napusti pravač i krene niz maticu, a volovi iza njega započnu unezvereno grabiti sad desno, sad lijevo. Neki su čak pokušavali krenuti natrag prema obali. Za nekoliko sekundi glatka površina rijeke postala je pozornica opasna ludila. Sve više grla, pritiskivanih odostraga, gubilo je pravač i sudaralo se rogovima.

— Prokletstvo! — dahtao je Corrigan.

Carter je pokazivao u smjeru pucnjave. — Uхватite ih prije negoli izgubimo cijelo stado! — urlao je.

Okrenuo se prema goničima koji su prisiljavali volove da zagaze: — Zadržite ih! — vikao je. Corrigan je bio do njega. Odjednom je vaquero podbo konja i začas se našao ispred stada. Obojica su dosegla drugu obalu. Probijajući se kroz gustu trstiku izbili su na otvoreno. U udaljenosti manjoj od tri milje tri su jahača bježala preko zaravanka. Corrigan se htio dati u potjeru, ali Carter ga grubo zaustavi: — Zaboravi čegrtuše. Naša grla plove niz Colorado.

Površina rijeke pjenila se od panične zbrke volova i goniča koji su ih iz petnih žila pokušavali usmjeriti prema drugoj obali. Carter i Vaquero vratile se u rijeku. Jašući plićakom dospjeli su do visine najdalje odmaklih životinja. Malo-pomalo uspijevali su zaokrenuti stado prema drugoj obali. Čim su životinje osjetile tlo pod nogama, više nisu zadavale nikakvih muka. Maticom nizvodno bespomoćno je plutalo više grla zauvijek izgubljenih.

Sunce je već bilo na zalazu kad je posljednji vol stada Splash ranča sti-

gao do ispaše s one strane Colorada. Teret s kola prebačen je na sklepanoj splavi. Iza tereta prebacila su se kola tako da su goniči konopcima pridržavali i usmjeravali zapreg od četiri mazge.

Kad je mrak već počeo padati, mokri jahači gutali su vruću kavu i sušili se uz vatru. Bili su umorni do klonulosti, u isto vrijeme osvetnički raspoloženi. Carter je promatrao svoju momčad mračnim zadovoljstvom. Čovjek u nevolji ne može poželjeti boljih momaka, pomisli. Dok ih je prebrojavao iz razloga koji sam sebi nije mogao objasniti, odjednom oštro uzvikne: — Jedan, dva, tri, četiri, pet... Tko čuva stado? — poviče.

— Pedro i Squinty — javi se Corrigan.

Sluteći najgore, Carter je promatrao gruba neobrijana lica goniča: — Ne vidim Blondyja — reče.

U potpunoj šutnji odjednom su svi pogledali prema rijeci: — Uh! — uzdahne jedan. — Zaboravili smo da momak ne zna plivati.

Dok su zvijezde nestajale iza oblaka, momci su pretraživali obale dok napokon nisu u jednom mirnom rukavcu našli jahačev leš kako pluta okružen naduvenim crknutim volovima. I sami polumrtvi od umora, izvukli su utopljenika i odnijeli ga u logor. Raspoloženje se potpuno ugasilo. Blondy je bio dobar dečko, jedan od glavnih između njih, uz to neumoran radnik.

Počela je rominjati kiša. Zatim je došlo do proloma oblaka. Umotani u šatorska krila, momci su se tiskali oko logorske vatre, bijeni oštrim kapima koje su natapale šesire i klizile niz bokove i leđa. Rijeka se stala javljati divljim šumovima što su rasli do urnebes.

Još jedan momak mrtav, mračno je razmišljao Carter, i k tome toliko volova. Dosad je smatrao običnim brbljarijama Corriganove sumnje o Hobsonu, koji mu baca klipove pod noge, ali sada je postalo jasno kao sunce da je rančer odlučio pošto-poto spriječiti da

stado Splasha stigne u Kansas. Tko ih je drugi mogao slijediti i postaviti zasjedu? Hobson neće napuštati svoj povoljan položaj i tjednima će ga proganjati dok god ne priredi kojotima slavn

ije pružajući im priliku da požderu uništeno stado. Skvrčen pod udarcima kiše koja je lijevala kao iz kabla, Carter je prvi put postao svjestan uzaludnosti svojih napora.

VII

Raskvašenih pokrivača do koljena u blatu, momčad Splasha bila je okupljena oko Jumba koji je nad Blondyjevom rakom čitao Bibliju. Tek poslije toga, pod pljuskom koji nije prestajao, započelo je prebrojavanje grla. Životinje su jedna po jedna prolazile između dvojice brojača. Dobro je što stampedo nije zahvatio stado; ono je dospjelo na drugu obalu tako što su posljednja grla zagazila u rijeku tek pošto su je prva već prošla. Račun je pokazao da su sada bili kraći za dvije stotine šezdeset i dva komada.

Duga i spora kolona volova miljela je prema sjeveru, orajući bezbrojnim papcima duboke jarke u mekanom, blatnom tlu. Tu i tamo munje su parale i osvijetljavale nebosklon. Mutno nebo odjekivao je od dalekih grmljavi-
na.

Kad su se predvečer ulogorili, iscrpljeni goniči natisli su se pod ceradom nategnutom na kolce. Ovaj put im je kuhinja mogla ponuditi samo suhu, jedva probavljivu hranu, jer je rijeka izašla iz svoga korita i onemogućila paljenje vatre. Proplanak je bio močvara. Mrak se ubrzo spustio.

Nije bilo suhog mjesta gdje bi se mogao postaviti ležaj. Momci su se uvukli u vlažne pokrivače i ležali premrzli. Stado, smješteno na močvarnom tlu, meškoltalo se i zbijalo u grupe. Stražari su kaskali na svojim blatom poprskanim konjima kroz sve veće lokve i podnosili neprijatnosti vode koja im je curila niz leđa i zalazila u već mokre čizme.

— Bilo bi bolje da imam peraje umjesto nogu — iskaljivao se Corrigan. — Kad nije vruće kao u paklu, onda je na ovom putu toliko vode da bi se i kit utopio.

— Ima ljudi koji nikada nisu zadovoljni — mrmijao je bos. — Uostalom, barem nećemo imati prašine.

— Prašinu lakše gutam od ovoga blata.

— Drago mi je što tako misliš — suho će Carter. Tada doda. — Još uvijek smatraš da nam je Buck Hobson za petama.

— Sigurniji sam u to negoli u svoje sedlo.

— Prije zore vratit ćeš se dio puta. Možda uspiješ otkriti tko su smrdljivci koji nas progone.

U rano jutro bez sunca goniči su još jednom tjerali stado preko beskrajna blata. Poslijepodne raspoloženje goniča se popravilo jer su se tamne oblačine počele derati. Već su se nazirale krpe plavetnila, i slabo sunce koje se kroz njih probijalo.

To je trajalo kratko. Oblaci su se ubrzo ponovno zatvorili u crnu masu koja kao da je pritiskala samu zemlju, munje su prošarale nebo, a grmljavina je tužnjala takvom snagom da je mogla nadglasati svaku karonadu. Kiša se spustila tako gusta da je potpuno izbrisala krajolik.

Jašući kroz vodopade što su se slijevali s neba, Carter je osmatrao povorku dugorožaca kako se muče, ali ipak pronalaze put kroz blato. Ako to ne urodi stampedom, ništa više neće. Prevrtljivi volovi, skloni da zapadnu u paniku na treptaj krila ptice ili na iznenadno kašljucanje stražara, probijali su se kroz poplavljeno područje.

Uskoro se pojavilo sunce. Bilo je nalik na tešku crvenu kuglu koja je plutala kroz rasparane ostatke oblaka. Kiša je prestala.

Kad se Carter s jednim goničem pojavio kod kola, primijetili su tanak

stup dima kako se penje uvis. Gonič koji je pratio Cartera radosno je kliknuo: — Jumbo je upalio vatru! Gotovo je sa smrzavicom.

Te večeri momčad je radosno sušila mokre pokrivače, košulje i hlače, ne zaboravljajući obrisati sedla i isprati blatnjave čizme. Carter je čistio pušku kad je dojahao Corrigan na blatnom ždrijepecu sa zavezanim mlhovim tijelom čovjeka u svilenom košulji, tamnim hlačama i blatnim čizmama.

— Koga si to dovukao, Pete? — pitali su vaquera kad je skliznuo sa sedla.

Corrigan pljune. — Prijavog kojota koji nas je tjeđan dana slijedio. On je pucao sa suprotne obale rijeke.

Carter se probije naprijed. — I tako si se sastao s Hobsonovim čovjekom! — govorio je i promatrao čupavu crnu kosu i tamnopo lice mrtvaca. — Je li on zametnuo kavgu?

— Nije kao što se vidi — odgovori Corrigan.

— Zašto si ga ucmekao?

— Bio je to jedini dobar način.

— Siguran si da je to naš momak?

— Možeš se kladiti za deset obroka hrane da jesam — važno će Corrigan. Pogledaj žig njegove rage! Krug »H«! Na žalost, prosuo je crijeva prije nego li sam mu zavrnuo vratom. No, za njega ćemo lako iskopati raku.

— Znači, to je Hobsonov čovjek — zamišljeno će Carter.

— Hobsonovo je stado dan jahanja ispred nas.

— To je dva sata galopa — zaključí Carter i okrene se.

Corrigan je slijedio Cartera dok je ovaj stezao kolan sedla: — Što si naučio? — pitao ga je.

— Raga je Hobsonovo vlasništvo. Vratit ću mu je s lešom.

— Ako ujašeš u Hobsonov logor, gotov si.

Carter se osmijehnuo.

— Idem s tobom — odluči vaquero.

— Ostat ćeš ovdje. Zamjenjivat ćeš me. Ja ću sam do Hobsona.

Carter je odjahao vodeći sa sobom ragu i na njoj leš.

Topot konja naglo je utihnuo kad se Carter naglo probio do vatre Circla »H«. Tamnoputi goniči, grijući se uz

žar, uopće nisu primijetili njegov dolazak.

Gonič, dugajlija, lica izbrazdana, s modrim ožiljkom na vilici, poskočio je uz psokvu. — Carter! Sto mu bogova! zaurao je.

Carter ispusti uzde iz ruku. Njegov pištolj kalibra 45 već je bio uperen u Hobsona.

— Baci opasač! — zapovjedi — bez smicalica, jer sam sklon da izrešetam tvoju odvratnu lešinu.

Hobson je stajao nesiguran i tražio mogućnost da pobjegne. Poput opkoljena štakora, pomisli Carter prezirno. Šutljivi goniči oko vatre napeto su čekali razvoj događaja. Zvek otponca Carterova pištolja bio je neugodno jasan. Hobson baci svoj opasač na zemlju. — Koji ti je đavo, Carter? — upita.

Carter mahne glavom prema razi: — Doveo sam momka kojega si poslao da nas slijedi. Prestani, Hobson, ili ću i za tebe naći isti lijek.

— Volio bih da čujem malo više o tome — reče Bos stada krug »H« iznenađen.

— Dosta. — oštro će Carter. — Onaj kojeg smo prikratili za glavu bio je na tvojoj platnoj listi.

— Taj čovjek nije naš — reče Hobson.

— Jahao je na konju koji pripada krugu »H«.

Nekoliko trenutaka Hobson je oklijevao, mjerkajući pištolj u Carterovim rukama: — Mogao je uhvatiti jednog od mojih odlutalih konja. Indijanci su rastjerali naše konje dok smo bili južno od rijeke Colorado.

— Lažeš! Dosta znamo o njemu. Još ćeš se zakleti da nijedan od tvojih goniča nije natjerao stado u stampedo dok smo prelazili rijeku.

Hobson podigne ruke u znak čuđenja: — Prestani bulazniti. Zašto bih ja uznemiravao Splash stado?

— Jer si kujin sin s papcima — divlje će Carter i podigne pištolj. — Ja ću ti preorati trbuh.

— Sve je to izmišljotina — cvilio je Hobson. — Austin je kao šipak pun odmetnika, osim toga uz rijeku se motaju mnoge bande. — Hobson se pozove na goniče oko vatre. — Ovi će momci posvjedočiti to što govorim. Pitaj

ih. Oni se neće skanjivati. Pancho! Benito! Filipe! Recite mu da je poludio!

Goniči su oklijevali da odgovore. Zašto? Prekasno se okrenuo. Bačeni nož pogodi ga u ruku s pištoljem. Odjednom osjeti bol. Rasjekotina onesposobi prste i pištolj izgubi metu.

Hobson zaurla. Goniči su već bili na nogama. U tom trenutku oglasi se hitac iz winchesterke. Ispaljen iz mraka sruši onoga koji je bacio nož. Iz tame izroni Corrigan.

— Natrag, divljaci. Imamo još mnogo olovniha pilula.

Carter prebaci pištolj u lijevu ruku. Desno rame nepodnošljivo ga je boljelo. Osjećao je kako mu krv curi niz leđa. Gurnuo je pištolj u korice i uzjahao konja sav orošen znojem.

Hobsonova momčad, poput krda vukova spremnih na ubijanje, u strahu od nevidljive puške, bila je prisiljena mirno gledati kako Carter nestaje u noć.

Kad je logorska vatra bila tek daleka crvenkasta mrlja, Corrigan se pridružio Carteru. Vaquero mu se približi: — Još uvijek ti je nož u ramenu. Silazi!

— Ne brini! — šapne Carter. — Ne možemo se ovdje zaustaviti, ništarije će za nama.

Corrigan se naceri: — Ne mogu i kad bi htjeli! Ja sam ispraznio šaržer vinčesterke i rastjerao im konje do pakla i dalje.

Carter nastavi jahati, ali uskoro sklizne sa sedla. Corrigan priveže ko-

nja i pristupi mu. Kad je Vaquerova ruka dodirnula držak noža, Carterovo se lice iskrivi.

— Izdrži! — promrmlja Corrigan. — Bojlet će te gore od deset upaljenih zuba.

Ali Carter je jedva izdržao. Bol ga je bičevala tako jako da mu ni stisnuti zubi nisu mogli spriječiti grčevite jauke. Corrigan izvuče nož iz njegova ramena. Zatim zavije ranu. Napokon reče negodujući: — Kad god se nešto važno dogodi, izgubim glavu. Da sam imao mozga koliko bumbar, oborilo bih Bucka, a ne onog bijednika.

— Pete, ti si na visini svakog zadatka. Da si bio Leeov konjanik, Jug bi pobijedio, i sada bismo jurišali na Washington.

Ponovno su uzjahali i kaskali u noć kroz preriju osvijetljenu titravim zvijezdama. U Carterovu ramenu kao da je gorjela vatra. Mogao se služiti samo zdravom rukom. Kakve šanse imaju on i njegovi momci ako se Hobson odluči da napadne? Momčad kruzila »H« triput je brojnija od njegove. Što je još gore, nije siguran da će mu goniči Splasha dati podršku ako dođe do pucnjave. Svoje strahovanje iznio je Corriganu.

Corrigan se nasmije: — Do vraga, Buck ne pripada toj vrsti. On će štedjeti svoje vrijeme, šuljat će se s nožem u ruci dok se ne obračuna s nama; od toga neće nikada odustati, jer mržnja peče njegova crijeva. Prokletstvo što čegrtušu nisam savnio sa zemljom kad mi se ukazala prilika.

VIII

Zora je zarudjela bez oblaka. Zrake sunca sušile su natopljeno tlo.

Carter je jahao ispred stada. Iza njega četveropreg se mučno probijao kroz blato.

Bos je već mislio na rijeku Brazos do koje će stići za dva sata. Pričalo se o goniču kojem je Brazos progutao cijelo stado i njega samoga.

Poput orijaške stonoge vrklo se prema sjeveru stado kojem je ovaj put nebo bilo naklonjeno. Kao što je predviđao i kao što su ga upozoravali, obale Brazosa bijahu poplavljene, a koritom su se valjali mutni brzaci. Sretna je okolnost što je dolina široka i zelena, išarana potocima i dobro zaštićenim visokim raslinjem. Carter smjesti

stado na slanim livadama blizu naseobine Waco. Toga trenutka Brazos je bio neprelazan, ali Carter je znao čudi teksaških rijeka. Začas postaju pitome.

Stado je mirno paslo na livadama, a kola su bila dobro smještena na čistini između stabala obraslih mahovinom. Preko grmova nazirala se naseobina Waco. Dim se vijao ravno uvis. Momci su se odmarali ili tumarali naokolo neskloni razgovoru. Carter je po njihovim kosim pogledima znao kako se osjećaju, pa ih je pozvao na okup.

— Momci, prošli ste gadne trenutke. Ovdje ostajemo dvije noći. Večeras jedna polovica ide u naseobinu, sutra uvečer druga. Dogovorite se sami. Ako je netko od vas bez para, može dobiti akontaciju.

Smjesta je nastalo komešanje oko kola. Izvučene su naprtnjače. Pojavile su se britve i odjevni predmeti za nedjeljne izlaske.

— Razmisli kakve ćeš namirnice uzeti — reče Carter kuharu. — U zoru ćemo skupiti tuce volova, uzeti kola i krenuti u Waco da nademo kupce.

Kad je pao mrak, i sam Carter spremao se za izlazak. Rana od noža polako je zacjeljivala.

— I ti ćeš u Waco? — upita ga Corrigan.

— Nemamo dovoljno ljudi. Pokušat ću naći nove goniče.

— Ovdje je i Hobson.

— Nisam vidio njegove ljude.

— Nisu tako ludi da zabadaju zastave na putu.

— Dakle?

— Dakle, to znači da su već u Wacu. Susrest ćeš ih, i igra nožem će se ponoviti.

— Imam pištolj.

— I ranjeno krilo — nezadovoljno će Corrigan. — Idem s tobom.

Carter se nasmije. — Slažem se! — reče. — Častit ćeš me jednim pićem.

Poslije nenaseljene prerije, glavna ulica naseobine, kroz koju su kaskali, bila je velegrad. Natovarena kožama bufala, kola su poskakivala zapinjući o rupe. Polako su orali ukrućeno blato, a uz njih su se kretale prerijske »lade« pokrivena prljavim ceradama. Konji, s naslagama mulja do gležnjeva, bili su čvrsto privezani za grede.

U salunima, kroz oblake dima kretali su se bradati lovci na bizone, goniči nestalni na nogama, Crnci još nenavikli na slobodu, kao i ljudi u iznošenim odorama Konfederacije. Čizme su odzvanjale po uskim trijemovima. Svaki je salun bio kao košnica. Poviike besposlenih veseljaka i usklrike kockara uz kartaške stolove prekidali su pucnjevi teških revolvera i rasprsnuta stakla i grohot razbijača.

— Hej! — uzvikne Corrigan. — Pa to je nalik na San Antonio.

Zavezali su konje ispred saluna »Lone Star«. Bilo je to zdanje sklepano od greda gdje su se mogli ugovoriti poslovi koje je Carter priželjkivao. Gurnuvši niske vratnice ušli su u široku prostoriju niska stropa. Iza leđa ljudi, koji su se gurali kao da je ovdje sve besplatno, nazirao se bar. Dva preznjena pipničara borila su se da bi što prije ugasila žed lovaca, jahača i naseljenika. Čovjek upala lica marljivo je lupao po klaviru ali melodija se gubila u žagoru onih koji su tražili piće, dobijali ga ili čekali ne prestajući larmati.

Laktovima su se dokopali vrčeva piva i povukli se do stola u kutu. Carter je smotao cigaretu i promatrao goste. Corrigan, uvijek željan akcije, iskapio je pivo nadušak i stao promatrati bosa iščekujući da se pokrene.

— O čemu razmišljaš? — upita ga.

— Pokušavam smisliti kako da popunim momčad.

— Ja bih malko ponjušio naokolo, a ti ostani ovdje.

Ustao je, lupnuo po obodu stetsona, spustio ga nad obrve i krenuo prema izlazu.

Carter je još uvijek zamišljeno pušio, kad se između ljudi progura Corrigan.

— Provjerio sam čiji su konji privezani uz grede — uzrujano će Corrigan.

— Nalšao sam na mnogo konja sa žigom kruga »H«. Buckovi momci su ovdje.

— Ali oni su ovog trenutka toliko pijani da nijedan ne zna nalazili li se konjski rep na stražnjici ili negdje drugdje — odgovori Carter.

Na ulazu se pojavi tamni lik pod sombrerom široka oboda i osmotri. Zatim odmah nestane.

— Jose! — istisnu Corrigan. — Buckova noćna ptica. Maznuo sam ga prije nego što sam rastjerao njihove konje. Idemo odavle!

— Ponašaj se kao da si progutao lonac pokvarenoga graha — opet će Carter. — Ostani gdje jesi. Ja ne bježim kao kuće kojem si vezao limenku o rep.

— Jose će dovući razbijače.

— A ja kažem da ćemo ovdje na svjetlu imati bolji uvid u situaciju negoli u mraku. — Carter je pogledao tri ukrašene svjetiljke od mjedi obješene o gredu ispod stropa. — Misliš li da bih ih mogao izrešetati.

— Siguran sam da mecima mogu od njih učiniti sve što želiš — odgovori Corrigan i pogleda u svog druga. — Nisi li malo prije rekao da ti je potrebno što više svjetla?

— To ovisi o koječemu — reče Carter smiješeći se. — Kad ti budem rekao, počni pucati u svjetiljke. — Zatim je gurnuo prazan vrč prema zbunjenu Corriganu. — Još po jedno pivo! Vraški je dobro.

Odustavši od pokušaja da sazna što njegov bos namjerava, Vaquero pograbi prazne vrčeve i stade krčiti put kroz salun. Na suprotnoj strani pijanist više nije svirao. Nije imao snage da nadglasa buku.

Carter smota još jednu cigaretu pažljivo proučavajući ulaz. Nije se začudio kad je ugledao dva krupna vaquera kako se probijaju ispred još petorice. Kad su izborili mjesta u sredini saluna, Jose i pratilac usmjere korake prema Carteru. Međutim, morali su zaobilaziti stolove, i to Carteru omogućujući da se pripremi.

Tog je trenutka Corrigan spustio dva vrča piva na stol i rekao: — Dolaze!

— Sada zaboravi Hobsonove razbijače i svu pažnju pokloni svjetiljkama.

Za ostalim stolovima ništa se nije mijenjalo; ljudi su se naginjali, svađali, objašnjavali, pričali. Carter je sumnjao da bi se išta izmijenilo kad bi prasnuo hitac, jer se jedva išta mijenjalo kad se tog trenutka lovac bizona uhvatio u koštac s mazgarom. Spleli su se, pali na pod. Kotrijali se, mlátili. Od njihove tuče zveckale su plju-

vačnice, i jedan se stol prevrnuo. Ali to se ticalo samo onih koji su bili upleteni u rusvaj.

Jose i njegov pratilac, naoružani revolverima i noževima, bili su već bližu Cartera. Zaustavili su se sučelice Carteru, uz drugu stranu stola. Jose je milovao držak noža i promatrao Corriganu, ali ovaj kao da je zamjećivao jedino Cartera. Ostala petorica tek su nailazila.

Tuča na drugom kraju saluna proširila se na desetak ljudi. Boce su letjele na sve strane. Pipničar je počeo uređovati batinom.

S vrčem u jednoj ruci i s drugom na rubu stola, Carter se naceri pridošlicama. Jose ne otrpi i izvuče nož.

— Sada! — vikne Carter i snažnim zamahom pljusne pivom u Joseovo lice. Istovremeno podigne i gurne stol tako da rub ploče pogodi drugog vaquera u trbuh. Napadači ustuknu. Istog časa zagrmi pištolj u Corriganovoj ruci i jedna svjetiljka prсну. Carterov revolver pridruži se i svjetiljke prestanu služiti svrsi. Carter je još uspio vidjeti kako se Jose baca na njega, ali Corrigan usmjeri udarac čizme u Joseove slabine. Carter je nekoliko trenutaka ostao na mjestu. Unezvereni gosti pokušavali su jedan preko drugog izroniti iz mraka, ne mareći hoće li porazbijati stolove i ostalo. Sve se lomilo pod ljudskim stamedom. Jauci i urnebes!

Carter pograbi Corriganu za ruku. — Ovdje nemamo više posla! — reče i povuče ga prema stražnjem ulazu. Odguravajući klupko ljudi, domogne se bara, pronađe dasku što ga zatvara, prignu se i ispod nje prođe na drugu stranu. Tamo je jedan od pipničara kresnuo šibicom i upalio stolnu svjetiljku. Carter iskoristi trenutak kad je pipničar dizao i spuštao cilindar, prožuri mimo redova boca na policama i ogledala, odgurne pipničara, zgrabi svjetiljku i tresnu s njom o tlo. Napokon pronađe kvaku onih vrata. Straga je bila još jedna mračna prostorija. Corrigan je bio uz njega. Zaustavi se. Bio je bez daha. Upali šibicu. Nalazili su se u skladištu. S jedne strane viski naslagan do stropa, a s druge bačve piva.

— Raj pijanica! — reče Carter.

Krenuo je naprijed. Kada se šibica ugasila bio je već kod drugit, zaključanih vrata, koja je provalio ispucavši nekoliko metaka u bravu. Napokon su bili na svježem zraku. S Corriganom zakorači u tišinu noći. Iznad njih zvijezda. Nalazili su se u stražnjem dvorištu, između gomile otpadaka, praznih bačava i sanduka.

Zakrenuli su oko ugla zgrade i našli se u sjeni stabala. Daleko dolje bila je glavna ulica. Tada izađu na

spojene verande. Ispred »Lonely Star« gonila radoznalaca.

Carter je jedva pronašao svoga konja. Obratio se Corriganu koji je otvorio torbicu privezanu uz sedlo: — Ja krećem u naš kamp. Ovdje je suviše nemirno.

Corrigan pogleda prema salunu: — Nije ni čudo kad si majstor za stvaranje džumbusa. — U torbicu ugura bocu viskija i doda: — Ovo spremam protiv ujeda zmija.

IX

U cik zore Carter je bio na obali Brazosa. Njegova predviđanja bila su točna, rijeka je sve više opadala. Sutra će sa stadom prijeći na drugu stranu. Pošto je doručkovao, vratio se u Waco.

Glavna ulica bila je gotovo prazna. Goniči, konjevoci, kočijaši, lovci na bizonu i kojekakvi namjernici izležavali su se čekajući večer. Poneki pijanac prevrnuo bi se na drugu stranu nogostupa, ili bi šmugnuo u šumarak. Saluni i kockarnice bili su prazni. Ispod trijemova kretali su se namještenici, kola su se lijeno vukla niz ulicu.

Ispred »Lone Star« neki je odrpanac ispirao pljuvačnice. Radoznalost ponuka Cartera da priveže konja uz gredu i proviri unutra.

Tragovi burne noći bijahu uklonjeni. Pipničar je zijevajući sušio čaše. Neki jahač nalaktio se na ploču bara.

Carter ga je stao proučavati. Bio je to čovjek duga lica i brkova, dugih nogu; čizme poderane, hlače od tvrda platna i krpljene. Ali ruke su mu bile snop snažnih mišića. Revolveri u koricama nisu mu služili kao ukras.

Carter naruči pivo, iako mu se nije pilo, a kad ga je dobio, smjestio se blizu jahača. — Tražiš li možda posao?

Jahač okrene lice Carteru, i ovaj gotovo požali što mu se obratio. Oči jahača bile su suviše blizu i suviše mutnoplave, a usnice čvrsto stisnute. Ali više nije mogao povući ono što je rekao.

— S obzirom na besparicu mogli biste računati na mene — odgovori. — Tražite momke za Splash?

— Odakle znate?

— Samo su dva stada u okolici Waca. Jedno sa žigom krug »H« već kreće uz rijeku prema Cook Crossingu. Dakle?

— Točno! Ja sam taj kome nedostaju goniči, vodim stado do Kansasa.

— I mislite da ćete ugledati Kansas? — Bilo je podsmijeha u strančevu glasu.

— A vi mislite da neću? — odgovori Carter.

Jahačevo lice se smiri. — Bez uvrede, mister. Ja znam kakve su nevolje na tom putu.

— Poznajete teren Long Traila?

— Tako bi se moglo reći — prihvati stranac.

— Bojite se?

— O tome bi se moglo razgovarati.

— Očito je da vas put ne oduševljava.

— Biste li se vi oduševljavali Long Trailom da ste posljednji od goniča stada kojeg su na Canadian Riveru izbrisali s lica zemlje Kiova Indijanci?

— Smijem li vam platiti piće? — upita ga Carter očekujući da će još nešto saznati.

Joe Bolt, tako se zvao jahač, nalazio se s mješovitim stadom. Kad su prelazili Canadian River, krave su stale tonuti u živi pijesak. Dok ih je mornjač svim silama pokušavala spašavati,

Kiova Indijanci iznenadno su napali i naprosto ih izmasakrirali, uzeli kola i povel i sa sobom grla koja nije progutala varijiva rijeka. Boltova konja ubila je strijela. Tada se odšuljao do grmlja uz obalu i ostao tamo do noći. Pod zaštitom tame naišao je na odlutala konja i odmaglio prema jugu, izvan Indijanskog područja.

— Znači — reče Carter ispijajući pivo — nemate petlje da još jednom krenete Long Trailom.

— Krivo mislite. Dat ću sedlo onome tko mi pruži priliku da se osvetim čegrtušama. Potpisujem za hranu.

— Plaćam trideset dolara i dajem sve ostalo — reče Carter. — Naći ćete nas nizvodno. Krećemo u zoru.

Kad je napustio salun nije se mogao oteti dojmu da je pogriješio. Ali momak koji pozna Long Trail može mnogo koristiti.

Vlasnik potkivaonice našao mu je još četiri goniča. Carter se cjenkao za namirnice nudeći volove umjesto novaca. Uspjevši i u tome, zadovoljno je krenuo prema logoru.

Rano ujutro dojahao je Bolt prešavši slane travnjake, a uskoro poslije njega pojavila su se i četiri goniča. Jumbo je za to vrijeme otišao u Waco po kupljene namirnice u pratnji dvojice goniča koji su odvucli šest volova.

Carter osjeti olakšanje. Buck Hobson je odmakao naprijed, momčad je bila u dobrom raspoloženju, a na raspolaganju je imao pet novih ljudi i obilatu količinu hrane. Jedino ga je još brinuo prijelaz preko rijeke Brazos.

Već je deseti put odjahao da razmotri situaciju. Brazos je još ključao kao uzavreli kotao, i što je bilo najgore, vodostaj se nije mijenjao. Kad je napuštao Nueces River nije se osobito obazirao na prelaze, ali sada je to bio najteži problem. I najspremniji vođići mogli su zabrljaviti. Sve što je znao o prelazima zasnivalo se na tzv. lakim gazovima što su ga stajali jednoga čovjeka i dvije stotine šezdeset dva vola. Može li prijeći Brazos uz sadašnji vodostaj? Ako bude čekao momčad će mu se podsmjehivati. Jedno grlo predstavlja trideset do četrdeset dolara. Da je imao barem jednoga čovjeka

koji je prošao Long Trail i znao što se smije a što ne. Tada se sjeti Joea Bolta.

Našao je vitkoga jahača kod konja, gdje ga je Two-Bits upoznavao s podjelom posla. Bilo je gotovo dvije stotine ždrijebaca i kobila. Two-Bits ih je sve poznavao po imenu, a i po čudi.

Carter pokretom ruke pozove novoga goniča: — Što znate o prijelazu preko rijeke?

— Prokleta mnogo! — odgovori Bolt.

— Rijeke su poput žena, izvana glatke kao baršun, iznutra prijevarne poput kobasica.

— Pogledajte kako je s Brazosom!

Ne silazeći sa sedla osmatrali su tamnu i brzu maticu.

— Biste li ovdje pokušali prevesti, stado?

— Ne bih, ako bih imao zdravu pamet — odgovori Bolt.

— Sjedili biste i čekali?

Jahač se počeo iza uha: — Kad me već pitate, savjetovat ću vas da pokušate prijelaz kod Cook Crossinga. Korito je tvrdo, a stado Circle »H« uspješno je prešlo na drugu stranu.

— Vrlo sam vam zahvalan — reče Carter. Možda je potcijenio Bolta? Dugajlija je spreman da pomaže, a njegovo poznavanje puta moglo bi biti presudno.

U zoru je Brazos još jednom počeo opadati. To je prouzročilo nova dvoumljenja: odložiti prijelaz za sutradan i vidjeti jesu li se promijenili uvjeti, ili slijediti put Bucka Hobsona sve do Cook Crossinga? Nestrppljiv da se već jednom pomakne, odlučio se za potonje.

Bolt, koji je poznavao put, jahao je naprijed. Žestoko sunce peklo je tlo. Dizala se prašina pod nogama duge kolone volova i jahača. Teretna kola tandrkala su posljednja.

Carter je jahao s Boltom. Desno od njih vijugala je rijeka, a ispred njih steralo se podbrežje Balconesa. Neko su vrijeme prelazili neravnim terenom obraslim žbunjem, a onda su naišli na široke izgažene tragove i kojekakve otpatke koji su ukazivali na stado: — Hobsonovi tragovi — reče Bolt.

Carter ga iskosa pogleda: — Poznaje-te Hobsona?

— Ne poznajem — brzo odgovori Bolt. Suviše brzo a da Carter ne posumnja ali nije imao vremena da se na tome zadržava. Požurio je niz rijeku. Pola milje niže naišao je na prijelaz Cook Crossing. Tu su obale bile strme, a korito usko, pa je zapjenjena rijeka tekla brzacima. Ako volovi u-rone u struju, Carter bi se mogao naći u gadnom škripecu. Da provjeri, zagazio je u vodu. Dno je zaista bilo tvrdo kao što je Bolt rekao, ali kad je voda dodirnula njegove čizme, bio je svjestan njene snage.

Opsovao je zbog vlastite neodlučnosti. Brazos je imao pečat indijanskog teritorija.

— Hoćemo li? — viknuo je Bolt.

Carter osmotri brzace što su se kotrljali nizvodno. Ako je Buck Hobson imao smjelosti da na tom mjestu prijeđe rijeku, zašto se on skanjuje? Da, ali Buck je imao jahače predvodnike u koje se mogao pouzdati. Samo jedna greška, i on gubi cijelo stado.

— Zamijenit ćeš Bolta na položaju predvodnika! — zapovjedio je Corriganu koji je bio pored njega. Rusty će biti do Corrigan, pomislio je, a zatim je dojahao do Bolta i kratko rekao: — Na vašem mjestu bit će Corrigan!

Samo jedan trenutak Boltovo lice pokaže hladan bijes, zatim su se njegove oči stisnule: — To mi odgovara — rekao je.

Carter se okrene prema svojim jahačima i pokretom ruke pokaže na rijeku: — U vodu s volovima! Skupite ih uz rub obale i držite u stalnom pokretu.

Corrigan i Rusty usmjere svoje konje u rijeku. Vol predvodnik, mršav i šaren, zaustavi se u plicaku i ponjuši vodu. Iza njega pojačaju pritisak volovi koje su goniči tjerali povicima i bičevima. Šaronja popusti.

Carter je promatrao sa sedla. Vol predvodnik krene držeći se čvrsto na nogama, čak i onda kad mu je voda stala kupati hrbat. Tada je zaplivao, a iza njega povorka dugorožaca ostavljala je mjesta za one koji slijede.

Čelni jahači vodili su prvu grupu najkraćim putem prema drugoj obali, ali snaga struje savijala je pravac kretanja volova u luk. Carter ugleda šaronju kad je stigao do plicaka na drugu obalu. Volovi koji su slijedili uspijeva-

li su da se domognu spasonosne obale; sve više bilo ih je na drugoj strani. I neodlučni volovi zagaze u vodu. U podne je i posljednji vol prešao rijeku. Jumbova kola tandrakala su livadom, dok je Carter požurio naprijed da pronade pogodno mjesto za logorovanje.

Čega se to bojao, pitao se Carter. Prijelaz je bio lak kao dječja igra. Pa ipak ga je nešto pritiskalo. Nije mogao zaboraviti ona dvijesto šezdeset i dva izgubljena grla.

Te noći Jumbo je svirao svoj banjo, a pratila ga je momčad okupljena oko logorske vatre. Momci su bili neobično bučni i Carter pomisli da je Corriganova boca viskija činila svoje. Mrzio je krutost, naročito poslije događaja blizu Austina, kad je račune morao sređivati olđvom, ali alkohol je u takvim slučajevima uvijek bio zabranjen. Bio je to prekršaj discipline. Morao se umiješati. Odjahao je do stada koje je čuvao Corrigan. Pojavio se kod vaquera zaobišavši veliku grupu volova. Iz logora se začuo razularen povik.

— Čini mi se da su momci žestoko raspoloženi — reče vaquero gledajući u stado.

— Nije li tvoj viski u prometu?

Corrigan se naglo okrene: Trebalo bi da me bolje poznaješ! — prigovori.

— Zaboravi! — Carter će pokajnički. — Stvar je u tome što slutim zbrku.

— Poviri malko u Boltov zamotuljak — reče Corrigan.

Bos stada se vrati u logor, ali priveže konja prije nego što se pojavio na svjetlu. Da bi ostao nečujan skinuo je ostruge i obesio ih o sedlo. Zatim se privukao i zastao. Oko vatre nazirali su se obrisi ljudi. Nekoliko goriča oko vatre bilo je pijano. Pošaljem li ih da čuvaju stado, volovi će se razbježati kao šišmiši iz pakla, pomisli.

Njegov pogled uhvati Bolta u trenutku kad je izašao iz kruga svjetla i usmjerio korake u mrak, gdje su bili pobacani zamotuljci ležaja. Carter se naglo povuče u dublju tamu, zaobiđe kola i zateče visokoga goniča u trenutku kad je iz zamotuljka izvukao bocu viskija. Kad se uspravio, Carter je već bio kraj njega i istrgao mu bocu iz ruku.

Bolt segne za svojim revolverom.

— Ostavi revolver! — naredi mu Carter. — Ili ću te prorešetati! Zar ne znaš ništa bolje nego donositi viski u logor?

Visoki gonič odmakne ruku s revolvera: — Do vraga, bos! Nisam loše mislio. Ponio sam nekoliko boca i mislio da je najbolje isprazniti ih što prije.

Carter se okrenuo i zakoračio prema ljudima koji su se razularili oko vatre: — Slušajte me! — proderao se tako da je zavládala posvemašnja tišina. — Još samo jedan jipi poklik, i onaj koji

ga ispusti osedlat će konja i otići. Za sada je to samo opomena. — Rekavši to zavitlao je bocom i razbio o kotač. — Još jedan gutljaj, i bit će kao što sam rekao.

Za trenutak prijetnja smiri goniče, a onda su se malo-pomalo počeli dizati pokušavajući dati oduška nezadovoljstvu. Carter je bio namršten. Nije znao kakav stav da zauzme prema Boltu. Gonič je pokazao da zna posao, ali trebalo je da zna i za zabranu alkohola u logoru. Kako se sjetio Bucka Hobsona baš kad su naišli na tragove njegova stada?

X

U zoru su noćni goniči već sakupljali na okup posljednja grla. Goniči koji će ih zamijeniti bili su okupljeni oko kola i doručkovali. su. Zvijezde su polako blijedile, a sjene nestajale. Odjednom se začu poklik: — Bizoni!

Carter se naglo probije kroz naprt-njače koje još nisu bile ukrcane u kola, skoči u sedlo i što je brže mogao krene da dostigne stado. Bizoni koji lutaju prerijom velika su opasnost. Oni će pokrenuti stampedo brže nego što će pustinja progutati vrc vode. Golom snagom svoje mase raspršit će svako stado ma koliko grla imalo.

Galopirajući prema stadu, Carter ugleda bezbrojna tamnosmeđa tijela bizona kako se kreću sijekuci daleku ravnicu. Što se više približavao, sve više ih je vidio. Sjeveroistočna strana prerije postala je drhtav sag pun opasnih životinja: — Ima ih kao muha na crkotini — mrmljao je. Mukli puenji pušaka grmjeli su s iste strane. Lovci na bizone bili su vrlo zaposleni.

Goniči su kaskali oko stada, spremni da se zaletu i prisile na povratak svako grlo koje bi se pokušalo udaljiti.

Carter podbode konja i dade znak da se dugorošci saberu na okup. Najkasnije za jedan sat, računao je, počeu će ih stezati obruč bizona.

Goniči su uspjeli zbiti volove prije nego što su se bizoni približili. Činilo

se da krdo bizona nije čvrsto. Golemi dvopapkar i snažnih glava ostavljali su dojam slučajne nazočnosti, ali njihova je gustoća podsjećala na skakavce koji brste kukuruzno polje. Prilazili su podijeljeni na male grupe od stotinjak grla.

Dugorošci su nelagodno mukali uznemireni nepoznatim vonjem i prisilnim skretanjem s puta. Uvijek bi se iznova našao poneki vol zle čudi koji bi se pokušao bijegom osloboditi nepoželjne stege. Goniči su imali pune ruke posla da ih održe na okupu. Carter se bojao da će se stado usplahiriti i razdvojiti ako mu se približi masa od tisuću bizona. Jahao je obliven znojem znajući da do stampeda neće doći jedino ako se krdo bizona stane udaljavati.

Goniči pokriveni debelom naslagom prašine uspijevali su brzim i smionim zaletima držati stado u svojim šakama.

Oko podne spora horda bizona počela se stanjivati. Uskoro je njihova glavnina bila nalik na crn oblak koji nestaje u prostranstvu prerije. Tek omanje skupine još su bile blizu i prijetile.

Sve do tada je stado ključalo kao uzavrela voda što prijeti da će se preliti preko rubova lonca, ali neumorni su jahači povcima i bičevima u zamet-

ku sprečavali svaki poremećaj koji bi mogao uroditi provalom.

Carter je već lakše disao. Ali tada prasak kalibra 45 odjekne kao hitac iz topa. Za djelić sekunde tlo je zadrhtalo od topota stada koje zahvati panika. Goniči su bili nesposobni da ma što učine. Carter je u galopu slijedio dugorošce koji su se držali podalje od bizona, sretan da će spasiti barem dio stada.

Pali konj zakotrlja se nizbrdo. Stisnutih usana Carter prisili svoga konja da naglo stane. Skližući se, grabeći kopitama oblutke i prašinu, konj je jedva uspio ostati na nogama. Bos odbaci uzde i skoči na tlo. Konj je povukao za sobom gonića, od kojega pod ostrim udarcima stampea nije ostalo ništa do neprepoznatljive kaše mesa. Carteru se smučilo pred tim prizorom. Gonič se morao nalaziti negdje ispred dugorožaca kad ih je zahvatila panika. Ili ga je lavina volova srušila i samljela, ili mu je pao konj.

Kad je Carter ponovno uzjahao, volovi su bili tamna masa prašine koja je nestajala u daljini. Stado u tom času još nije bilo niti blizu granice Kansasa, razmišljao je, a već su tri čovjeka bila mrtva. Ako se tako nastavi, koliko će ih stići u Kansas City?

U svjetlu predvečerja zakopali su ostatke Pecosu. Bio je to jedan od one četvorice gonića koje je Carter unajmio u Wacu. Neznamac pod usamljenim humkom u prostranstvu prerije. Iz daljine se čuo lavež kojota koji su slijedili bizonu.

Volovi su ponovno bili na okupu, mnogi od njih polomljenih rogova.

Kad su krampovi bačeni u kola, umorni goniči sakupili su se oko logorske vatre. Carter je smotao cigaretu i promatrao ih. Smrt Pecosu bila je posljedica nepažnje jednog od njih.

Tko je ispalio onaj hitac, htio je znati. Pitao je to goniče uzdržavajući gnjev. Mnogi su hici pali toga dana da bi skrenuli i zaustavili stampeo, ali onaj hitac bio je nešto drugo, i to su goniči vrlo dobro znali. Mračni, nisu odgovorili na Carterovo pitanje. Carterov pogled klizio je od jednoga do drugog u težnji da otkrije krivca, ali suncem spržena i obrasla lica nisu ništa odavala. Kad je Carterov pogled

dodirnuo Corriganu, vaquerovo lice nalik na sjekiru, okrenulo se prema Joeu Boltu.

— Jedan je čovjek poginuo — otpočne Carter — jer neki šupljoglavi čovjek nije imao snage da se odupre želji da pritisne oroz. — Njegov se glas podigne. — Bolt, što kažeš na to?

— Zašto pitaš mene, bos? — upita gonič duga lica na kojem nije bilo ni traga osjećajima.

— Vidjeli su te kad si ispalio hitac.

— Hm, otkada je zločin izgubiti jedno pišljivo tane? — upita Bolt bez uzrujavanja. — U gužvi mi je vol zapeo za hlače i...

— Zaveži, lažljivče — izazove ga Carter.

Bolt spusti ruku na držak revolvea: — Ne trpim da itko sa mnom tako razgovara.

— Vidi ti njega! — rugao se Carter i zakačio prste za opasač. Ljudi neće nikada zaboraviti taj prizor: bos je baš tako stajao prije nego što je ustrijelio Frostyja.

Čekali su ishod.

Carter nastavi: — Smatram da Hobson i ti radite zajedno. Smislili ste da ćeš razbiti stado prilikom prijelaza Brazosa na Cook Crossingu, ali ja sam te pretekao oduzevši ti položaj prethodnika, zatim si pokušao opiti goniče ne bi li se iz toga izlegle neprilike. I to sam spriječio. Kad ti više ništa nije preostalo, latio si se stampea!

Bolt stisne usne u prezirnu grimasu: — Nisi li šenuo umom, Carter?

— Dokaži da nije kako sam rekao! — odvrati bos. — U »Lone Staru« si tvrdio da nemaš ni prebijene pare, a ja tvrdim da te Hobson unaprijed platio. Isprazni džepove i dokaži da sam lažac!

— Dokazat ću! — Bolt prihvati izazov. Sve oči bile su uperene u njega dok je lijevom rukom segao u džep hlaća odakle je izvukao nožić i nekoliko kupona za pivo. Sve je to bacio na tlo, a onda izvrnuo džep da bi se vidjelo kako ga je posve ispraznio. Kad je desnom rukom segao prema drugom džepu hlaća, zastao je na pola puta, trgnuo pištolj iz korica, ali prije negoli ga je uspio izvući do kraja, zagrmio je Carterov 45. Bolt zatetura

i skljoka se na zemlju otvorenih usta. Još nekoliko trzaja, i bio je gotov.

Nitko nije progovorio ni riječi dok je Carter zaobišao logorsku vatru i približio se lešu, preokrenuo ga, vrškom čizme, spustio ruku u stražnji džep, izvukao kožnu vrećicu, otvorio je i pronašao u njoj zamotuljak novčanica. Brojio ih je naglas: — Dvadeset, četrdeset, šezdeset, osamdeset, sto dolara. — Pogledao je ljude i promrmljao: — Sumnja li itko od vas da je Joe Bolt bio varalica i lažac!?

* * *

U zoru se činilo da su bizoni otišli. Jašući podalje od stada, kao što je njegov običaj, Carter je otkrio daleki trak dima logorske vatre. Iz radoznalosti podbode konja i približivši se logoru ugleda kola i ljude. Nešto je smrdjelo. Livada oko logora bila je puna velikih leševa. Bili su to bizoni oderane kože. Sivi vuk skakao je od lešine do lešine, kojoti su trgali ostatke, jastrebovi su nasrtali. Sjetio se pucnjave lovaca. Naišao je na njihovu nastavbu.

Približio se kolima koja su neupregnuta stajala nasred logora. Šest konja bilo je vezano podalje. Na vatri je bio lonac, uz lonac zardala kutija s kavom. Više teških pušaka tipa Sharps, pogodnih za odstrel bizona, kao nekoliko tronožaca bijahu naslonjeni na kotače kola.

Tri čovjeka bila su u prljavim odijelima, zapravo u krpama zapuštenih brada, sa zaliscima oko uha. Svaki je nosio opasač o kojem su visjela po dva revolvera, kao i korice s nožem.

Izvan logora, u preriji, dvojica su prostirala bizonove kože. Carter je izračunao da su sušene kože pokrivale oko petnaest tisuća četvornih metara. Leševi su širili nepodnošljiv smrad.

— Zdravo, stranče! — srdačno će niski čovjek bivoljeg vrata. Njegovo lice bilo je sakriveno olovnisivom bradom. Vragoljastim očima mjerkao je Cartera, dok je skvrčenim prstima desne ruke treperio dva palca daleko od re-

volvera. Čini se, pomisli Carter, da su to ljudi spremni da izazovu neprilike.

— Zdravo! — odgovori. — Bizoni su natjerali moje stado u stampedo. Gonnim ga prema Kansasu, imali ste dobar odstrijel.

— Pristojan! — dopusti čovjek bivoljeg vrata. — Odakle ste krenuli?

— S rijeke Nueces, s ranča Splash.

Lovac na bizone bio je zadovoljan: — Što mislite o lončiću kave?

— Prijat će mi! — prihvati Carter i side s sedla. Čovjek bivoljeg vrata nalije Carteru ugrijanu tekućinu crnu poput tinte. Dok je Carter pijuckao, čovjek je zamišljeno govorio: — Čuvaj svoj skalp, druže. Ima Indijanaca tamo preko više nego što možeš zamisliti; Kiovi, Čoktavi, Komanči... Čim se nađeš u blizini Crvene rijeke to ti je kao da si sišao u pakao.

— Koliko mi treba do rijeke Red ako prelazim dvadeset milja dnevno?

— Sedam do osam dana.

Carter izbaci talog i sjedne na kamen do vatre: — Dakle, treba strahovati od Indijanaca?

— Gdje ima bizona, ima i Indijanaca. Komanči slijede bizone. Kladio bih se da nikada nećeš stići do Crvene rijeke.

— Nismo ni mi bez rogova — primjetiti Carter i dodirne korice revolvera.

Lovac na bizone se nasmije: — Možda su tvoji momci takva kova da mogu duboko zaroniti da se napiju, ali to još uvijek ne znači da mogu savladati struju.

— Kako je s prijelazom preko rijeke?

— Ovdje nije kišilo još iz vremena Noje, premda sam čuo da je dolje na jugu tako mokro da se i šljuka može utopiti.

— Kako je s travom?

— Suha! Nema je toliko zelene da bi njom mogao začepiti puščanu cijev.

— Vi ste pravi veseljak — reče Carter i nasmije se.

Vraćajući se stadu, Carter je razmišljao o riječima lovca na bizone. Long Trail nameće toliko problema da ih je više nego ikre u ribama. Dugorošci bi se za tren oka mogli naći u bezvodnom terenu, a onda ih čeka tri dana žeđi dok ne stignu do Crvene rijeke, a to znači tjedan dana mučnog napredovanja. Pa onda pitanje trave! Bez dovoljno hrane volovi će toliko oslabiti da neće imati snage da zagaze u rijeku.

Proučavao je preriju što se sterala svud naokolo, valovita poput oceana. Pa ipak! Buck Hobson prošao je ovim terenom, a prije njega svi oni koji su vodili stada. Pokušao je potisnuti zla predviđanja lovca na bizone, ali bila je činjenica da ni toga ni sutradan nisu našli na vodu. Poslije večere drugog dana, uhvatio je Jumba u trenutku kad je iz bačve nalio vodu u lonac da bi ugasio vatru: — Koliko je još ima? — pitao je.

Jumbo kucne o bačvu: — Još pola.

— Čuvaj je kao zlato — upozori ga Carter. — Nema pranja nema prolijevanja.

Logorska vatra slabila je pod zapusima prerijskog vjetrića koji nije donosio osvježanje, nego suh, prašnjav zadržak spržene ravnice. Carter je zamijetio kako je sve manje trave što se više udaljuju prema sjeveru. Mršavo busenje izazivalo je nemir volova. Carter je primijetio da životinje nisu spavale. Objesena jezika tupo su stajale u grupama.

Jedan je noćni čuvar projahao mimo Cartera i tiho dobacio: — Pretvorili su se u sjene objesena repa.

Carter se složi s tom ocjenom. Ništa nije mogao učiniti, osim da nađe vodu, a lovac na bizone tvrdio je da je nema.

Premda nije pala nikakva zapovijed, momčad je ostavila sedla na konjima i čizme na nogama. Odložili su jedino stetosone i opasače. Moglo se predviđjeti da stoka neće tek tako olako dočekati zoru. Trebalo je da budu spremni.

Oko ponoći Carter je ponovo odjahao. Nije mogao izdržati mukanje stada. Obišao ga je i ustanovio da su volovi mirniji. Mnogi su ležali, ali tu i tamo pomicali bi se u skupinama ubrzana disanja.

Dojahao je tako do noćnog stažara. Bio je to Rusty, Davisov čovjek. S njim je obišao stado. Mogao je vidjeti svjetlucanje očiju dugorožaca i osjetiti napetost među njima; kao da su bili spremni na zalet.

— Tako su svadljivi kao da su zmije kojima si nagazio na rep — reče Rusty. — Moramo ih goniti dalje. — Njegove riječi bile su više nego umjesne. Što se odmah pokazalo. Rustijey je konj zanjštao i volovi su u tren bili na nogama. Sum papaka i sudaranje rogova prethodilo je zaletu.

Dok je Rustijev konj hvatao teren da bi se našao ispred stada, već su i ostali goniči bili u sedlima. Carter je znao da je stampedo još jedan izazov momcima, premda je ovaj put bilo sigurno da će ih umor brzo savladati. Tada će ih lako okupiti i vratiti u logor. Ipak, to je bio prekid noćnog odmora. Tek kad vrate stado, izmoreni ljudi i preznajeni konji moći će se odmoriti. Za podivljale volove stampedo može predstavljati čak i pomor. Teško je pretpostaviti da će toliko iscrpljeni moći izdržati još jedan prokleti dan bez vode.

S istoka je dolazio novi dan. Podivljalo stado bilo je dotjerano natrag. Obično pokorno poslije trke, ovaj put je bilo neposlušno. Razbijenih rogova i zakrvavljenih očiju volovi su nasrtali na jahače, raspršavali se kojekuda, sudarali se u bezglavom kovitlanju. Poneki bi vol pokleknuo i ostajao tako dok ga ne bi prisilili da se ponovno osovi na noge.

Carter je mrzio i samu pomisao na dan koji ih čeka.

— Neće se smiriti — rekao je. — Nastavimo put!

Two-Bits dovede rezervne konje što su bučno toptali u želji da potroše sakupljenu snagu. Momci su ih osedlali. Carter kucne u bačvu s vodom. Činilo

se da je prazna, odjekivala je šuplje. Odroni jahači postavili su se u red da bi zagrabili i napunili tanjuro. Mračna pogleda odlazili su do kola ili stabla da se naslone i da uz tvrdi dvopek žvaću prženu iznutricu. Mukanje volova nije prestajalo.

Ubrzo je došlo do novih neprilika. Druga smjena jahača pokušavala je razmjestiti dugorošce u kolonu za pokret. Snažne životinje nisu htjele slušati. Nikakav se red nije mogao uspostaviti. Stado se više nije držalo na okupu, nego je bezvoljno lutalo sad u ovom, sad u onom smjeru, kao da nema goniča koji su se zalijetali na konjima i preznojavali.

Carter je sa sedla promatrao stado u strci, obezglavljeno. Znao je da toga dana nema izlaza. Trznuo je uzdama i približio se goniču Holandezu. Bio je to šutljiv čovjek koji se nikada nije ni nasmiješio, ali nikada nije izbjegao zadatak, i nitko se prema njemu nije usudio zauzeti neugodan stav. Carter je smatrao da je Holandez izvrstan gonič.

— U nevolji smo — reče mu bez uvođa. — Zapast ćemo u grdne neprilike ako ne nađemo vodu.

Holandez slegne ramenima.

— Treba da nađemo kakav izvor — nastavi Carter. — Stavljam ti u zadatak da me zamijeniš. Nastavi prema sjeveru i nastoj da se stado ne zaustavi. Imat ćeš neugodnog posla, ali ja vjerujem da ćeš izdržati. Adios!

Jahao je oko stada da bi svakog goniča upoznao sa svojom odlukom. Kad je stigao do Corrigan, mahnuo mu je da ga slijedi do kola, dozvao je i Rustyja: — Nas ćemo trojica odjahati — rekao im je — da bismo ustanovili ima li vode. Napunite čuturice i dajte ragama da se napiju, možda više ikada neće imati prilike osvježiti grlo.

Kad su se udaljili od kola, Corrigan tiho opsuje pokazujući rukom prema stadu. Jastrebovi su se okupljali oko leševa volova. Daleko na rubovima prostora pomicale su se crne mrlje. —

Lešinari vonjaju pomor — mrmljao je stari vaquero.

— Možda ćemo ih razočarati — odvrati Carter. — Ti ćeš jahati na istok. Rusty na sjever, a ja na zapad. Mi smo pet dana daleko od Crvene rijeke, a četiri dana od Brazosa. Morali bismo naići na korito.

Poslije četiri sata jahanja zaustavio je konja i polako se spustio na tlo. Činilo se da nikada kap vode nije ovlažila ovaj prostor. Nigdje traga kakvoj rupi ili potoku, pa čak ni presahom. Umorne oči prodirale su kroz omaru. Grlo je peklo od prašine. Noge su bile olovne. Bio je prisiljen povući gutljaj iz čuturice. Još malko vode izlio je u stetson i pružio konju koji ju je halapljivo popio. Napokon je opustio kolan, skinuo sedlo, prilegao u sjenu konja i smotao cigaretu.

Proklete stado. Naprosto nije mogao zamisliti prestanak neprilika. Svud oko njega prerija u nedogled. Iznad njega užarena lopta sunca što sve pretvara u golemu talionicu. Na istoku nalegle niske magle i zamutile horizont. Možda je to stado, domišljao se, ali nije mogao zamisliti u kakvom se poretku kreće.

Iscrpljen zgnječio je opušak o tlo, osedlao konja, stegao kolan i krenuo ne znajući ni kamo ni kuda. Izvukao je srebrnjak i prepustio se sudbini. Glava — zapad, broj — istok! Krenuo ga je i poklopio šakama. Zapad! Krenuo je u tom smjeru.

Ispred njega plavo osjenčana brda nazubljena sljemena. Teren se počeo valovito uzdizati nalik na površinu mora uznemirenu mrtvim valovima.

Umorne Carterove oči odjednom ugledaju nešto u što nisu vjerovali. Prešavši hrbat spazi u žlijebu traku zelenika iz kojeg se tu i tamo dizala poneka vrba. Pojuri prema oazi goneći konja u divlji galop. Na žalost, to je bio tek presahli potok. Ipak, nastavio je uza nj vjerujući da bi mogao naići na kakvu lokvu. Ali, nailazio je samo na tanke nanose pijeska.

Carter je razočarano nastavio tragati uz korito potoka koje se vijugavo provlačilo jednom ravnicom. Njegov se pogled prebacio na vrbe koje su stražarile uz šipražje na koje se pijesak hvatao kao inje: — Do vraga! — mrmrljao je. — Tu mora biti vode!

Još jednom je stao proučavati korito: — Kako je pronaći? Niz korito? Ne, ne smijem izgubiti igru!

Okrenuo je konja i jahao prema istoku, preko prerije, tamo gdje se dizala maglica prašine. Zaista, bilo je to stado, ali kad se približilo mogao je ustanoviti da su sasvim uzaludni svi naponi goniča da mu odrede pravac kretanja. Dugorošci se više nisu pokoravali. Životinje mučene žeđu bezglavo su se motale unutar slučajnog kruga, jezici su im bili isplaženi, oglašavale su se jedva čujnim mukanjem.

Zalijetajući se među njih, ulijećući ili izlijećući, mašući lasima, dežući se hrapavim glasovima, goniči su pokušavali održati barem nekakav red; postavljali su dugorošce kao šakače kad se zgrabe u klinč.

Kad je stigao do teretnih kola, dva jahača koja su čuvala konje, pijuckala su crnu kavu. Ni traga Corriganu ili Rustyju. Two-Bits je drijemao na konju. Carter sjaše i lupne o bačvu. Vode nije bilo. Jumbo je u očaju klimao sjedom glavom: — Bačva je suša od drvene noge — rekao je.

Carter opusti ramena kao da se prepušta sudbini. Mogao je učiniti samo još jedan očajnički pokušaj i odlučio se. Zafučkao je i Two-Bits se trgao i dojahao: — Slijedit ćeš me s remudom — rekao je goniču, uzjahao i uputio se još jednom kroz vrelu preriju prema zapadu. Konji remude kaskali su iza njega predvođeni Two-Bitskom, koji se trudio da ih drži u skupini.

Jumbo i ona dvojica ostali su kraj kola i s nevjericom gledali za njima.

Sunce se već priklanjalo nebosklonu kad je remuda dospjela do presušenog potoka. Carter pođbode konja, pronađe oveći sprud suhog pijeska i dade znak Two-Bitsu da remudu dogna baš na to mjesto. Kad je to uspjelo, konji

su njuškali mekani pijesak, a poneki od njih dizali su glavu prema bosu i gledali ga kao da je pobudalo od sunčanice.

— Goni ih gore-dolje — naredio je Carter. — Neka se vrmaju po sprudu dok ne kažem da je dosta.

Two-Bits je pokušao prosvjedovati. Otvorio je usta kao da će nešto reći, ali odustane pod dojmom strogoga pogleda. Bilo je glupo razgovarati o besmislenosti gonjenja umornih konja po užarenom pijesku, kad je bos, ma koliko lud, još uvijek nevjerojatno brz u baratanju revolverom. Zato je bičem i derući se iz sveg glasa pokrenuo remudu što se ustrkala po suhom koritu dižući oblake prašine koji su sasvim zamaglili vidik.

— Brže! — urlao je Carter.

Kopitima kojima su upadali u pijesak do gležanja, konji su rovali pod, a kad su odmicali Carter je mogao opaziti kako je izgažen pijesak postao vlažan. Uskoro su brzi konji gacali po vodi. Kad je voda postala dublja, Carter je dao nalog predvodniku da zaustavi konje, da se odmore i napiju. Izraz na njegovu licu iskazivao je uspregnutu radost kad je vidio Two-Bitsa koji je zinuo od čuda.

Mladi jahač požurio je do svog bosa. S njegova oštra lica nije silazio izraz nevjerice: — Mislio sam da si posve lud — govorio je sa strahom. — Našao si vodu! Jesi li ti čarobnjak? Odatle je ova voda?

Carter je smijao: — Vrbe su me upozorile — objasnio je. — Zelene su i rastu. Tada sam se sjetio kako je netko jednom pričao da se pod koritom presahla potoka još uvijek može naći žila vode. Lupanjem konjskih kopita skrivena voda počinje vlažiti pijesak, a sunce počne vući vodu iz dubine. Tako se pojavi na površini. Nisi li i sam vidio da je tako?

Two-Bits je promatrao svjetlucavu površinu. — To je pravo čudo — mucao je od ganuća još uvijek ne vjerujući da stoji pokraj vode.

— Dobro — Carter će odjednom. — Na posao! Neka konji i dalje ruju pijesak.

sak kako bi se što više vode izvuklo. Tada ćemo dovesti stado da ispije sve do posljednje kapi.

Dan je bio na umoru kad je stigao u logor. Po ravnici širio se mrmor stada. Došavši do kola podigao je lonac za kavu, okrenuo ga i ustanovio da je prazan.

Jedan je gonič stigao ukočen od jahanja. Zavezao je konja pljujući pijesak, i zgrabio lončić za kavu.

— Uzalud se trudiš — reče mu Carter. — Pošalji mi Holandeza!

Gonič klimne glavom, zajaše i kreće.

Holandez je dojahao kad je danje svjetlo bilo već posve slabo. Snažan gonič bio je mrtav-umoran. Noge ga nisu držale.

— Našli smo vodu, zamjeniče — reče bos.

— Gdje? — dospije upitati jahač prije nego što se naslonio na kola.

— Potok! Šest milja zapadno.

— Šest milja?! Zar ne znate da ne možemo prevaliti sa stadom više od jedne milje dnevno?

— Kad padne noć bit će hladnije — reče Carter. — Čim ne bude sunca stado će lakše ići, lakše ćemo upravljati. Grla koja ne budu mogla dalje, neka ostanu.

Čim su se na nebu pojavile zvijezde, momci su se potrudili da dovedu stado u red.

Groteskna procesija probijala se pririjom, duga povorka klecavih volova. Goniči su bili iscrpljeni od danonoćnog jahanja, ali su uspijevali da iz sebe izvuku i posljednje grame snage: tjerali su stado koje se opiralo. Derali su se, mahali lasom, pucketali bičem, pucali iz revolvera čim bi neko grlo pokazalo namjeru da skrene desno ili lijevo iz kolone.

Jašući što je brže mogao uz kolonu volova, Carter odjednom primjeti da je stado ubrzalo. Kao uvijek, vol predvodnik bio je naprijed. Sada je podigao glavu, njušio i ispuhavao prašinu.

— Nanjušio je vodu — reče gonič.

Promjena u ponašanju volova bila je jasna. Razmaci u rastegnutoj koloni nestajali su natiskivanjem zaostalih. Kao da se stado počelo buditi. Njihov teturavi hod polako se pretvarao u

kaskanje, a onda u galop. Više ih nije bilo nužno poticati. Goniči su ga slijedili dok je grabilo prema uzvisini.

Carter podbode konja da vidi kako će žeđu umrtvljeno stado zaroniti u plicak potoka, nedovoljno velikog da bi se cijelo smjestilo uz pojilo, što će prouzročiti divlju gužvu. Kad je dojahao do vrba, sa zadovoljstvom je ustanovio kako je remuda dobro izvršila svoj zadatak. Voda je obilato izbijala.

Volovi su nasrnuli na vodu, jer su naučeni da do iznemoglosti pasu i piju dok imaju, a prilika u preriji nema mnogo, pa se tako događa da ondje gdje domaće životinje crkavaju, dugorošci napreduju.

Napivši se, stado je stalo pasti škrtu travu.

U zoru Carter je naredio da produže prema sjeveru i stado je poput goleme stonoge miljelo suhom ravnicom. S Corriganom i Rustyjem pretraživao je okolicu ne bi li našao još koju oazu zelenila i vode, ali trud je bio uzaludan. Zaustavili su se. Straža je morala biti udvostručena. Gubitak je već bio dosegao brojku od dvije stotine sedamdeset i dva grla. Stampedo do kojeg bi moglo doći zbog nedostatka vode prepолоvio bi stado.

Kad su prva blijeda svjetla probila horizont, Corrigan, Rusty i Carter odjahali su kao prethodnica.

Carter je zaokrenuo prema zapadu. Neravan teren donio mu je prije dva dana obilat poklon vode. Možda će mu fortuna ponovo biti sklona.

U toku četiri sata nije vidio ništa do čegrtuše ispod kamena i jata jastrebova nalik crnim nemirnim točkama na plavetnilu neba. Tada spazi još jedno stado, i to ga uzbudi. Ono je nesređeno vijugalo u pravcu sjevero-zapada i bilo je u gorem stanju od njegova; ostavljalo je iza sebe lošine na kojima je bio žig Circle«H».

Požuri za njim.

Tlo je postajalo sve tvrđe i oskudnije. U daljini su se dizale gole, strme klisure bregova bez raslinja. Konj je konitama dizao finu bijelu prašinu. Čak je i mršave trave bilo sve manje, dok je napokon nije sasvim nestalo.

Ne prestajući tražiti, u rascjepu klisure otkrije spasonosnu mrlju zelenila: — Možda opet imam četiri asa u

rukama!? — promrmlja i podbode kornja da ga natjera u galop.

Kad se približio, ugleda sivu kocku kolibe od kamena i blata. S njena ravna krova izbijao je tanak dimnjak. Ispred kolibe stajala su klimava kola pokrivena nečim što se jednom nazivalo ceradom, iza njih bio je koral. U pozadini se dizao brijeg eruptivnog kamenja koje je podnožjem zaranjalo u zeleni vijenac raslinja oko izvora čiste i hladne vode. Njegovo se lice ozari. Dimnjak zdanja mrtvo je stršio u zrak i nikakvih znakova života nije bilo. Vrata kolibe, okačena o zardale šarke, bijahu odškrinuta. Samo je smeće ukazivalo na to da se tu zadržavao Buck Hobson.

Carter obiđe ovaj bogomdani prostor. Nad bunarom, što ga je u klisuri prolokala voda, zaustavi se i zagleda u zelenu dubinu. Sjaše, daleko odbaci stetson i glavom zaroni u bistru vodu. Pio je i nikada mu nijedan napitak nije tako prijaao. Do njega i konj zaroni njušku.

Kad je ugasio žeđ, smota cigaretu i osvrnu se na zdanje kraj izvora. Radoznalost ga natjera da ga obiđe, ali nije se približio više od nekoliko metara, kad ga zaustavi ženski glas: — Bojim se da bi htio više nego što možeš imati, stranče! Napio si se, sada kidaj!

Na pragu je stajala djevojka. Vjerovatno ga je već otprije promatrala iz

kolibe. Bilo joj je jedva dvadeset godina. Gusta žuta kosa padala je niz njenu leđa poput grive odnjegovane kobile. Bila je skladno građena, što se moglo zamijetiti unatoč gruboj haljini od domaće tkanine.

Na potamnjelu licu oči su joj bile čisto plavetnilo, dok su joj ispod kratka prčasta nosa usne bile zatvorene iskazujući gorčinu. Objema rukama držala je sharps kalibra 52.

— Nemate se zašto uzrujavati — blago će Carter.

— Kidajte odavle! — djevojka ostane pri svome. povuče se malko i podigne oružje. Prestrašena je, pomisli Carter, ali smiona i dovoljno jaka da čvrsto drži sharps.

— Molim vas — opet će Carter — u preri je moje stado. Bez vode ne možemo dalje. Očajno nam je potrebna.

— Imali ste vode koliko god ste htjeli — ona će. — A sada se držite što dalje s vašim stadom. — Njen je glas postajao histeričan. — Mrzim ubojstva. Mrzim kradljivce stoke. Mister, ja vas upozoravam! Kidajte odavle!

— Za ime božje, dajte da malo proćavrljamo.

— Ja mogu ćavrljati jedino s ovom puškom — ona će. Prijeteća crna cijev uperena u Cartera podsjećala je na otvor topa.

XIII

— Čujte! — progovori Carter reskim glasom. — Ponašate se kao zrno kukuruza na vrućoj peći. Miroljubiv sam. Rekao sam da mi je stado u preriji. Ovdje je jedini izvor. Sa stadom su goniči. Ako mislite da možete s puškom sve njih držati na udaljenosti, ludi ste.

Djevojka je šutjela, ali sharps je i dalje bio uperen u Cartera.

— Zatražite cijenu, i ja ću vam platiti — opet će Carter.

— Čime? Krvoproljećem?

Nije je shvaćao.

Djevojka naglo spusti pušku, odmakne se s praga i dade mu znak da uđe. On prihvati, ali ostane sumnjičav, zabrinut kakav će biti njen slijedeći potez. Možda je luckasta, pomisli, zato što je posve usamijena.

Zakoraćio je u kolibu. Prešavši iz svjetla u polutamu, nije isprva vidio gotovo ništa. Tek kad su mu se oči privikle, mogao je opaziti kamin u kutu prostorije. Iznad žeravki koje su se gasile visio je pocrnjeli lonac. Uz kamin tronožac i čajnik. U zidovima, desno i lijevo, bili su ugrađeni ležaje-

vi; dvije strunjače na ukrštenim kožnim remenima.

Netesan stol i klupa stajali su u sredini. Na stolu limenka do polovice ispunjena biljnom mašću. S klinova su visjeli dijelovi odjeće. Sanduk s okovom od mjedi bio je prislonjen ispod okna.

Njegov se pogled spusti na zemljani pod. Zaprepasti ga ono što je ugledao. Jedno do drugog ležala su dva tijela, dva mrtvaca u grubim hlačama i košuljama. Jedan od njih bio je bradati čovjek izbljedio žute kose. Drugi je bio mršavi mladić. Taj je mogao biti Two-Bitsov brat-blizanac da i njegova kosa nije bila boje slame. Na košuljama obojice krv je već bila sasušena.

Carter podigne pogled prema djevojci i s olakšanjem ustanovi da je odložila oružje. Stajala je uspravno i uznemireno je disala.

— Tko je to učinio? — upita. — Vi?

— Luđače! — povikala je. — To su moj otac i moj brat. Jedina bića koja sam imala. Zar bi ih ja ubila? — Srušila se jecajući na klupu. Tijelo joj je drhtalo.

Carter ju je zaprepasteno gledao. Koraknuo je do praga kolibe, zagledao se u mračne bregove i smotao cigaretu.

Djevojka obriše lice ovlaženo suzama i započne govoriti tihim glasom. Njen otac, Konrad Rader, napustio je dom u Kansasu i krenuo kolima prema jugu, zaveden pričama o bogatstvu što se može steći prodajom bizonovih koža. Bio je farmer. Nedostajalo mu je iskustvo lovca. Pobunjeni Indijanci ubili su joj majku a oca ranili. S vrškom strelice u tijelu, Rader je vukao obitelj kroz bregove koje nije poznao. Tako su stigli do ovog izvora i obradovali se iznenađnoj mogućnosti da prežive. August, njen brat, jahao bi prerijskim konjima, pronašao stada i nudio im vođu za deset centi po grlu.

Prije dva dana doveo je veliko stado izmureno žeđu. Stado je vodio visoki čovjek surova ponašanja i modra ožiljka na licu. Goniči su bili tamnoputi vaqueri.

— Buck Hobson! — promrmlja Carter.

Djevojka ga nije čula. Nastavila je pričati. Vaqueri su napojili izmureno stado. Njen otac, pošto je prebrojio grla, zatraži 320 dolara. Predvodnik bez riječi trgne revolver i ustrijeli ga. August priskoči ocu u pomoć. Čovjek s ožiljkom ustrijeli i njega. Zatim odjaši za svojim stadom.

— Sada znate zašto mrzim kravare i te odvratne rogate životinje.

— Hobson je lobo, hladnokrvan kao čegrtuša — reče Carter. — Jednog će dana dobiti svoje.

— Hoće li to njima pomoći? — pitala je djevojka okrenuvši se prema mrtvim tijelima.

— Zlo koje je učinjeno, učinjeno je — reče Carter. — Dovedu ću momke i zakopat ćemo vaše mrtve. Mislim da se moje stado sastoji od oko tisuću i dvije stotine grla. Platit ćemo...

— Krvoprolićem — prekine ga.

— Platit ćemo volovima — nastavi. — Nemam toliko dolara u gotovini.

— Što ću s volovima? — upita ga. — Dovedite stado, voda vam je na raspolaganju. Mene se to više ne tiče. Ako vam odgovara, ubijte me. Ja nemam više za što živjeti.

— Lakše. Pred vama je cijeli život.

Djevojka je šutjela. Carter osjeti potrebu da je utješi, ali se savlada. Kad je šutke došao do praga, okrenuo se i rekao: — Zovem se Carter, Craig Carter. Kako se vi zovete?

— June — odgovori djevojka.

— Glavu gore, June!

Zgodna djevojka, razmišljao je jašući prema stadu. Bilo bi pravo zadovoljstvo ukrstiti vatromet s onom boginjavom zmijom.

...

Stado su držali podalje. Napajali su ih dovodeći ih u skupinama. Carter se trudio da još jednom vidi žutokosu, ali ona nije izlazila iz kolibe.

Carter naredi goničima da iskopaju rake. Kad su dovršili posao, Carter pride kolibi i zakuca. Djevojka otvori vrata.

Goniči iznesu leševe umotane u plahete. Prošli su mimo izvora i došli do raka oko kojih su bili humci iskopane zemlje. Djevojka privuče poglede goniča kao što magnet privlači željezo. Žaboravivši na jelo, slijedili su je kao u procesiji.

Jumbo je svojim golemim šakama podigao Bibliju, ali krug bradatih goniča nije obraćao pažnju na ukop; njihovi pogledi počivali su na djevojci koja je nad rakama stajala lica ukočena kao od kamena.

Dva goniča zatrpaju. Ali i onda kad je zemlja pokrila tijela, djevojka se nije pomakla. Carter joj pride i položi ruku na rame, ali ona se odmakne i vikne: — Ubili su ih takvi kao što ste vi! — Optuživala ga je izgubivši živce. Sva uzdrhtala od jecanja bacila se na humke i zgrčenih prstiju stala grepsiti zemlju.

Goniči su promatrali ovaj prizor negladno se prebacujući s noge na nogu. Carter mahne glavom svojim ljudima i oni krenu za njim prema kolima.

Noć je izbrisala obrise tamnih bregova. Logorska je vatra zaplamsala. Momci su razgovarali o plavokosoj djevojci. Prepričavao se događaj u kojem su ubijena dva čovjeka. Da su riječi mogle biti meci, ma gdje bio Buck Hobson, morao bi životom platiti ovaj zločin.

Nikakvo svjetlo nije prodiralo iz kolibe u koju se povukla, niti se dizao dim iz dimnjaka. Carter je zamišljao kako June sjedi na klupi i ne uspijeva se osloboditi teških misli koje je zaokupljaju. Prišao je Jumbu. — Izgubila je sve što je imala — rekao je kuharu. — Ne treba se čuditi. Kladio bih se da dva dana nije ništa okusila. Možda bi ti mogao...

— Naravno, bos. Gospod joj je namijenio pretežak teret. Čim završim večeru otići ću k njoj.

Carter je vidio kako puni lonac s toplim obrokom i uzima vrč vruće kave. Zatim je stavio pod mišku Bibliju i krenuo prema kolibi.

Kad se njegovo golemo tijelo izgubilo u tami, pojavio se Corrigan.

— Hej — primijeti vaquero sa zadovoljstvom. — Naš tim povećat će se za jednu curu.

— Šenuo si umom — promrmlja Carter.

— Zar ćeš je prepustiti sudbini?

— Neću je silom vući, a sigurno je da će biti manje korisna kravaru nego li buha pgu.

Corrigan se pobuni: — Koliko će dugo izdržati bez zaštite muškarca? Ovuda se vrmaju Komanči i skidaju skalpove, a da ne spominjem lovce na bizone, opasnije od Indijanaca. Do vra- ga, nemamo izbora.

— Razmislit ću — reče Carter, iako je znao da Corrigan ima pravo.

Kad se Jumbo vratio iz kolibe prazna lonca i vrča, naišao je na Cartera koji ga je čekao.

— Dakle, pojela je obrok? — upita.

Kuhar odloži Bibliju na sanduk. — Mogu vam reći da sam utješio jadno pile.

* * *

U zoru su prekinuli logorovanje. Momci su prenijeli sedla na konje koje će jahati danju. Jumbo je pospremio štednjake. Bačve za vodu bile su do vrha napunjene. Svi su bili odlično raspoloženi, svi osim Cartera. Što će biti s June Rader, pitao se. Bio je prisiljen voditi stado, ali teško se mirio da napusti djevojku. Već ju je vidio u prljavim rukama pijanoga lovca na bizone.

Činilo se jednostavno uvjeriti je kako ne može opstati u divljini što joj na svakoj stopi prijeti, ali njeno neprijateljsko držanje moglo je osujetiti svaki pokušaj spasavanja. Kako je urazumiti?

Stado je već bilo u pokretu. Jumbo je zapregao teretna kola i čekao zapovijed grickajući lulu od kukuruzovine. Carter obide kola. — Do vraga s luckastim ženama! — napokon izusti i odlučno krene prema kolibi. Široko Jumbovo lice rasteigne se u smiješak.

Carter nestrpljivo pokuca. June otvori vrata i on blene od iznenađenja. Bila je to neka sasvim druga June, sređena i lijepa mlada žena koja oduzima dah. Zuta kosa bila je složena u pletenicu i ovita oko glave. Bezobličnu haljinu od domaće tkanine zamijenila je nabranom pamučnom, koja je isticala linije njena lijepo oblikovanoga tijela. Bila je nalik, pomisli Carter, svježim brzacima gorskog potoka i, vjerojatno, isto tako nespokojna. S rukom na kvaki čekala je da progovori.

Izvukavši papirić istrgnut iz notesa, Carter joj objasni: — Ovo vrijedi

127.80 dolara za 1278 grla. Platit ću kad prodam volove.

— U Kansasu?

On potvrdno klimne glavom. Ona s prezirnim podsmijehom uzme papirić i razdere ga na komadićke koje potom baci. — Očekujete li od mene da vam povjerujem?

Carter proguta pljuvačku. Naprosto nije nalazio riječi. — June... hoću reći gospodice June Rader — propenta — mi vas ne možemo ovdje ostaviti. Morate napustiti kolibu i krenuti s nama.

— Koliba je moj dom! — hladno odgovori — i oni koje sam voljela leže ovdje. Izdržavat ću se prodajom vode. Bit će još stada.

— Govorite nerazborito — odvrati Carter. — Zaboravljate da ovdje ima Indianaca.

— Zar su oni okrutniji od bijelih kravara? — upita ga oštro.

— Nisu svi goniči isti, vi ćete se u to brzo uvjeriti. Dosta s glupostima i pakujte se. Stado kreće.

Djevojka se ukruti. Jedva je dopirala do Carterova ramena, ali njena je odlučnost bila bezgranična. — Vi možete zapovijedati svojim momcima, ali

ne i meni! Ostajem ovdje gdje jesam! — zalupi Carteru vrata pred nosom.

Ostao je neko vrijeme bez riječi, piljeći u sasušene daske od vrata. Tada ljutito udari po njima drškom revolvera.

Djevojka odškrine vrata, tek toliko koliko joj je bilo potrebno da vidi Cartera s revolverom u ruci.

— Dakle, namjeravate me ubiti? — izazivala je.

— Idite do vraga! Budite razumni!

Vrata se ponovno zatvore. On začu prasak grede kojom ih je zamandalila.

Okrenuo se. Stado je već dizalo prašinu prema obronku, dok je Jumbo još uvijek sjedio u kolima i čekao.

— Pokušao sam razgovarati — rekao mu je Carter — ali ona je tvrdoglaviya od mazge s Missouriya. Nije se opamećila.

— A ja mislim, boss, da ste bili suviše nagli — reče Jumbo, zakači uzde i siđe. — Ako joj ja na svoj miran način objasnim situaciju, uvjeren sam da se neće opirati.

— A ja mislim da ćeš prije naći iglu u plastu sijena — zareži Carter.

Jumbo krene prema kolibi.

XIV

Carter je nestrpljivo čekao da se Jumbo pojavi. Nepovjerljiva djevojka zadala mu je više briga od svih nepriključa koje je prošao otkad je krenuo s rijeke Nueces. Uostalom, što se njega tiče koji će joj se đavo dogoditi? Što je ona njemu? Ponijela se neprijateljski i on nema nikakvih obaveza prema njoj. Ako hoće ostati na izvoru, neka joj bude! Zašto da uopće razmišlja o tvrdoglavojoj ženi. Zašto da se uzrujava čekajući hoće li Jumbo uspjeti.

Kad se stari kuhar pojavio na pragu kolibe, njegovo je nestrpljenje dosciglo vrhunac. Činilo mu se da Jumbo prelazi put do kola sporije od puža.

— No? — upita ga kad se približio.

— Ide s nama — izvijesti ga Jumbo i popne se na sjedalo.

— I zato mi čekamo da se udostoji izići! — Carter je ljutnjom htio sakriti

olakšanje. — Što ona misli, da je kraljica od Sabe?

— June je cura da ne može biti bolja, bos — reče Jumbo i okrene četveropreg prema kolibi. — Moram ukrcati njen sanduk.

Carter ga je slijedio na konju.

Djevojka se ovaj put pojavila pod starim stetsonom, u ogrtaču i flanelskoj košulji. Dok je Jumbo sišao po sanduk, Carter je ostao na konju izi-gravajući ravnodušnost.

— Eto — izazivala je June. — Promijenila sam mišljenje. Morate li se zbog toga držati tako odvratno?

Prije negoli je smislio dobar odgovor, Jumbo iziđe noseći sanduk s okovom od mjedi, pa Carter sjaše da bi mu pomogao.

— A sada za stadom! — promumlja Carter. — Ne šteti mazge. Goniči bi

moгли izbiti na Crvenu rijeku prije nego što ih stignemo.

Tri dana volovi su se kretali sjeverozapadno. Djevojka se privikla na dnevni red »tako glatko kao tele«, rekao je Corrigan. Međutim, Jumbo je imao o njoj visoko mišljenje. Postala je njegov neslužbeni pomoćnik, i on se prema njoj odnosio majčinski, kao kokoš prema piletu. Kad je jedan gonič nespretno zagrizao u kost i slomio zub, Jumbo je na kišu psovki koje su slijedile pograbio batinu i zaprijetio jahaču: — Da više nisam čuo takve odvratne riječi u logoru!

Taj put psovke nisu izazvale grohot.

Djevojka se prijateljski odnosila sa svima osim s Carterom. Za rijetkih trenutaka kad bi koji gonič pokazao sklonost da iskoristi njenu ljubaznost, ona bi ga prisilila na uzmak uspješnije od Jumbove batine. Bilo joj je dovoljno da ga pogleda hladnim modrim očima.

Prvi put kad je Jumbo izvukao bango, uspostavilo se da ona zna pjevati. Imala je vrlo ugodan alt.

Goniči su počeli štucati svoje brade, čak su se i brijali. Začuduje što sve može postići djevojka kad se nađe u koloni među goničima, zaključio je Carter. I on se trudio da stekne njenu naklonost, ali ona je svaki njegov pokušaj odbijala hladnim, posprdnim izrazom. Veselo čavrljajući sa sjedokosim kuharom, jednim iz tima prema kojem nije postavljala ograde, odmah bi zašutjela čim bi Carter pokazao namjeru da mi se pridruži. Čak ni zahvalnost nije pokazivala, s gortčinom je razmišljao. A bez njega nije imala nikakve šanse da se priključi koloni.

Momci su bili uvjereni da im donosi sreću. Jahači prethodnici koji su u dolini Crvene rijeke tražili ispašu, nikada se nisu vraćali bez dobrih vijesti o pronađenoj travi i vodi.

Približujući se rijeci, sve češće su prolazili procjepima crvenkastih bregova, obraslih hrastovima i borovima. Pogled na Denison, malo prašnjavo granično naselje, četiri milje južno od rijeke, izazvao je buru oduševljenja. Momčad je znala da je Denison posljednji tračak civilizacije. Kad ga pri-

jeđu, naći će se na indijanskom teritoriju.

Zmijolika povorka dugorožaca divlja pogleda miljela je jedinom ulicom naselja koje se sastojalo od trošnih nastambi i skladišta robe. Veseli goniči podbadali su konje da se iskažu rodeo-sposobnostima na radost bradatih neznalica, njihovih žena u dugim suknjama i dječurlije. Bio je to velik dan za momčad.

Iako je večer bila još daleko, Carter odlučio logorovati nedaleko od naselja. Momci su zaista zaslužili odmor i dobro će im doći noć u Denisonu. Neobično je bilo samo to što je izvukao zlatnik od deset dolara i pružio ga Jumbu: — Daj ga curi. Možda će joj pasti na um da u naselju kupi kakvu glupost.

Te večeri logor je počivao u tišini. Osim dvojice čuvara, svi su krenuli u naselje. Carter je ljenčario i pušio uz vatru. Jumbo i djevojka motali su se oko kola.

Carter je promatrao June kako se pojavljuje i nestaje iz kruga svjetla vatre. Pokušavao je sam sebi objasniti što djevojka ima protiv njega. Ako je postupao strogo, činilo je to za njeno dobro.

Kad se jednom zaustavila blizu njega, skrenuo je pogled s nje na vatru. Ona mu pruži zlatnik. — Hvala — rekla je. — Nije mi potreban.

Uzeo je novac i spustio ga u džep.

— Ima nešto drugo — nastavi ona sjedajući uz njega i pokazujući mu kožnu torbicu u kojoj su zveckali zlatnici. — Moji su dobro zarađivali napajajući stada, a nije bilo moguće da trošimo. Smatram da sam vam dužna za opskrbu.

— Zaboravite na to! — on će brzo. — Vi ovdje zarađujete svoj kruh. Jumbo vas ne šteti. — On pročisti grlo. — Zar se morate držati tako neprijateljski?

— Neprijateljski? — zapita i pogleda ga širom otvorenih očiju.

— Ponašate se kao da vam je Jumbo ljubljani djed, a momci braća. Ali prema meni... — Trpko se nasmije.

Djevojka skrene pogled. Neko je vrijeme piljila u vatru, a onda neočekivano položi ruku na njegovo koljeno: — Zao mi je, Craig. Žene su kao mačke.

Ako ih gladiš uz dlaku, one se nakon-
striješe. Previše se brineš!

— Ne bi se moglo reći da si naročito
nježna.

Ona se nasmiješi: — Ne volim da se
itko dere na mene. Ne volim da mi
itko naređuje što smijem, a što ne smi-
jem raditi.

Carter ju je pokušavao shvatiti, ali
brzo je odustao. — Moraš znati i moje
mišljenje. U mojim je rukama stado.
Plaćen sam da upravljam. Momci su
poput mustanga. Popustim li uzde, oni
se ritaju. Ne mogu im neprestano ob-
jašnjavati svoje postupke. Zahtijevam
da me slušaju. Kad ih isplatim, mogu
me poslati do đavola. Ali sada sam
bos.

— To se može postići i na blaži na-
čin.

— Na blaži način? — prasne. — Što
misliš koliko bi dugo izdržao »blag«
čovjek za vrijeme Long Traila?

Djevojka nije odgovorila. Promijenila
je temu: — Kad prodaš stoku, što
ćeš onda?

— Nisam tako daleko razmišljao.

— Imaš li neki plan? Hoćeš li se vra-
titi svojim?

— Moje su izmasakrirali dok sam im
bio do koljena. Cijeli sam život tima-
rio tuđa goveda, ako izuzmem rat.
Čini mi se da će tako ostati do kraja
života.

— Zašto tuđa goveda? Zašto ne svo-
ja?

— Ima nešto u tome — nasmiješio se.
— Morat ću prožvakati tvoja pitanja.

— Nadam se da hoćeš! — Njihovi su
pogledi prijateljski ukrste. — A ja ću
se truditi da budem manje tvrdoglava.
— Izgovorivši to brzo ustane i otrča.

Pred njima je bila Crvena rijeka,
Red River. Nije je bilo teško pregaziti.
Kola su je prešla na skeli koju je ple-
me Čikasav uspostavilo prema ugo-
voru. Plemenu je prema ugovoru pripa-
dala i zemlja s onu stranu rijeke.

Probijajući se duboko kroz indijans-
ko područje stado se kretalo uvijek
prema sjeveru. Znakovi opasnosti što
ih je slao gonič iz prethodnice prisile
Cartera na galop. Put je vodio kroz
valovit teren obrastao gustim sagom

oštre trave iz koje je tu i tamo izbija-
lo šipražje pogodno za zasjedu.

Opasnost od nenadanih napadaja
Indijanaca bila je prisutna. Carter se
nije mogao osloboditi prisjećanja na
ono što je o tome čuo. Njegovi su živ-
ci bili napeti kao strune. Zrak je bio
težak. Tmasti oblaci ležali su nisko
nad horizontom i prijetili olujom.

Približivši se goniču koji je davao
znakove, Carter sazna da su pola mi-
lje daleko Indijanci na konjima. Osta-
li su u sedlima nepomični, nagi do
pojasa, s odsjajima sunca na bronča-
nim tijelima.

Carter dade znak Corriganu da mu
se približi. Ostavili su stado ~~da~~ sobom
i krenuli u susret Indijancima. Kada
su se približili, kao da su bili manje
opasni. Konji su im bili izgladnjeli,
hlače od jelenje kože prljave, crna
masna kosa zavezana krpama. Umje-
sto uzde kožno remenje bilo je zauzla-
no oko njuški konja i okačeno o po-
jas. Osim staroga ratnika, koji je sta-
jao nešto naprijed, svi su imali lukove
i na leđima toboke sa strelicama. Jedi-
no je stari ratnik bio naoružan nečim
što je nalikovalo na pušku.

Carter se zaustavi. Stari ratnik ispu-
sti nekoliko guturalnih glasova.

Carter se upitno okrene prema Cor-
riganu. Vaquerova desna ruka bila je
na koricama revolvera: — Jesi li shva-
tio što hoće? — upita ga.

— Čini mi se da sam čuo nešto kao
»Wo-haw, Wo-haw«. — Dobro si čuo.
Wo-haw znači vol.

Njima je do stoke. To je nešto poput
naplate za slobodan prolaz.

Uto ih dostigne stado u oblacima
prašine. Carter pogleda starog ratnika
i mahne prema stadu: Wo-haw?

Indijanac klimne glavom.

Carter ujaše među dugorošce i odije-
li šepavoga vola, a ratnici ga za tren oka
opkole. Bubnjajući kopitima toga je
trenutka prolazila remuda. Pažnju In-
dijanaca odjednom privuku konji.

Ne obazirući se na njihove poglede
pune zavisti, Carter podigne ruku u
znak pozdrava. Oni ne odgovore.

— Dao bih deset dolara da saznam
što im je — reče gonič.

— Reći ću ti za svega tri dolara — Carter će. — Hoće konje.

Kad je pala noć, tmasti oblaci prekriju zvijezde. Zrak je bio nabit predznacima oluje. Volovi se uznemire.

Oko ponoći Carter obide stado. Životinje su se donekle smirile, ali on je bio svjestan onoga istog osjećaja što ga je obuzimao prije stampeda. Dugorošci su raširenih očiju zurili u tamu i čekali. Bilo je dovoljno da se pojavi nekoliko Indijanaca mašući bijelim krpama, a stada će nestati brže od snježnih pahuljica u paklu. Najednom se pojavi grupa jahača i poput duhova prohuji mimo stada uz kričave poklike od kojih zadrhta zrak. Dugorošci su poskakali na noge i slijepo jurnuli u mrak.

Iscrpeni goniči uspjeli su vratiti razulareno stado tek kada se crvena kugla sunca počela dizati nad horizontom.

Začudo, Indijanci im nisu zadavali briga. Možda je stampedo bio tek ne-

slana šala Indijanaca, razmišljao je Carter dok je hranio konje.

Kad su se vratili u logor, goniči očiju mutnih od umora nisu našli ni vatru ni toplu kavu. Iz kola se pojavio uplašeni Jumbo. Slijedila ga je June. U Jumbovim rukama bili su žarač i oštar nož.

— Koga ste vraga vas dvoje radili u kolima? — upita Carter. — Gdje je kava?

— Nema kave — odgovori Jumbo. — Indijanci su upali u logor i uz paklensku dernjavu uzeli sve do čega su mogli doći.

— Što je s konjima? — prasne Corrigan.

Carter s goničima odjaše brzinom vjetra do livade na kojoj je trebalo da Two-Bits čuva krdo, ali livada je bila prazna i tiha, kao mrtvačnica. Jedino je konj predvodnik bio tu. Na tlu izrovanom njegovim kopitima, u grmu, ležao je Two-Bitsov leš načičkan strelicama.

XV

Carter je sagnute glave tupo gledao u skvrčeno truplo predvodnika. Osjećao se ružno jer je Two-Bits bio dragocjen konjovodac i jer je znao što predstavljaju konji u pothvatu koji mu je povjeren. Goniči koji su morali stado dognati do Kansasa bili su bespomoćni ako na svakoga nije otpadalo osam do deset konja. Svaki gonič morao je raspolagati konjima za danje jahanje, za noćno jahanje, za prijelaze preko rijeka. Budući da su bez odmora danonoćno jahali, nisu mogli bez rezervnih grla. Nije bilo konja koji bi mogao izdržati više od dvadeset i četiri sata neprekidnoga, zamornog kaskanja ili galopa.

Otevši im konje, Indijanci su ih pretvorili u invalide.

— Konji će ostavljati tragove — rekao je Carter. — Moramo za njima.

— Za njima, ali kako? mrmljao je Corrigan. — Konji kojima raspoložemo jahali su cijelu noć. Krenemo li s njima, popadat će kao gnjile kruške.

— Ne bi bilo loše — savjetovao je Rusty — da im damo malo predaha.

Carter pogleda u nebo potamnijelo od prijetućih oblaka. — Svakoga trenutka moglo bi doći do proloma oblaka, a tada zbogom tragovi, zbogom konji — upozori ih. — Baldy i Rusty ostaju ovdje da čuvaju stado. Ostali neka napoje konje i provjere oružje. Uzmite vinčesterke!

Indijanci su lukavi kao lisice, razmišljao je Carter. Znaju da će moment biti zauzeta čuvanjem stada. Pošto su prouzročili stampedo i prisilili goniče da napuste logor, lakše je bilo odvući konje negoli djetetu istrgnuti poslasticu iz ruke. Indijanci su znali da će konji poslije noćnog jahanja biti posve iscrpljeni i nesposobni. U redu, ali on će ih nasamariti. Slijedit će ih dok konji izdrže, a tada će nastaviti pješke. Izvan njegove kontrole bio je samo jedan činilac — vrijeme. S nelagodnošću je pogledao u tamnosivi

pokrov neba. Kad se spusti kiša, voderine će se napuniti brzacima.

Pet jahača bilo je iza njega kad je otkrio tragove ukradenih konja, jasne kao da su izorani. Tragovi su ukazivali na to da su Indijanci konje tjerali u galopu. Zatim su, računajući da do progona ne može doći, nastavili koračkom. Bili su tako sigurni da ih nisu razdijelili.

Carter se zadovoljio kaskanjem. Nije se usuđivao tjerati iznurene konje. Držao se tragova. Put ga je vodio preko niza niskih brežuljaka pokrivenih crnim patuljastim hrastovima.

Pod gustim slojevima oblaka vlada la je polutama, ali još nije kišilo, pa su goniči satima slijedili tragove. Carter bi zaustavljao konje da se odmori.

Bilo je podne kad se popeo na šumovito sljeme s kojega je vidio ono što je tako dugo tražio. Brzo je sišao s konja i pozvao goniče: — Na cilju smo — rekao je. — Smirite konje!

S Corriganom se prišuljao grmlju odakle se pružao pogled na malu udolinu kroz koju je tekao potok. Uz potok je bilo desetak šatora, gorjele su vatre na kojima se kuhalo, žene su obavljale kojekakve poslove, a muškarci su ležali na travi. Svud naokolo naga djeca. Indijanci se nisu nadali potjeri. Konji su mirno pasli na livadi podalje od šatora. Bilo je stotinjak grla: — To su naši konji! — promrmlja Carter.

Oko konja jahali su nedorasli momci. Držali su ih na okupu držeći se vanjskog ruba livade.

— Ne vidim straže — reče Carter.

— Nije im palo na um da bismo ih mogli pronaći. Sasut ćemo ih olovom, i da vidiš meteža među djecom i ženama — reče Corrigan.

— Odvojit ćemo konje, a žene i djecu ostavit ćemo na miru — oštro će Carter.

Carter se oprezno približio krdu na pedesetak metara. Najbliži čuvar bio mu je mladac na sivcu. Gotovo svi konji nosili su žig Splasha. Mladac je odjednom postao nemiran. Njegovo osjetljivo uho ulovilo je nepoznate šumove. Bili su to goniči koji su stezali krug oko krda. Mladac je pogledom pokušavao ustanoviti što se događa.

Tada je oštar prasak vinčesterke probio tišinu. Mladac jauknu i padne s konja. Odmah zatim stali su odjekivati meci. S druge strane krda još su dva mlada Indijanca pokošena. Četvrti čuvar prillegnuo je konju uz hrbat i podbadajući ga petama pojurio prema šatorima.

Sa sljemeni brežuljka spustio se gonič vodeći sa sobom pet osedlanih konja. Bio je to znak. Za njim su slijedili drugi. Krdo zatopla. Da ne bi krenulo prema šatorima, Carter je zauzeo mjesto kraj potoka. Corrigan je vodio krdo jašući ispred njega. Carter podbode konja, ali je ostao u pozadini.

Gonjeni povcima goniča, konji su galopirali uz brijeg, a ratnici su uzaludno odapinjali strelice.

Kad se posljednji konj domogao sljemena, cijelo je krdo poput oluje počelo grabiti nizbrdicom. Carter ga nije zaustavljao. A kad je iznurenim konjima dao odmor, goniči su jedva znali što bi od radosti.

— Osedlajte ih! Konji na kojima smo dojahali prelaze u remudu — zapovjedi Carter.

Uskoro su rijetke i teške teške kapi kiše udarale u goniče i konje. Carter pogleda u tmasto nebo. Kapi su postajale sve učestalije. Sada neka pljušti do mile volje, pomisli zadovoljni Carter.

Goniči su birali konje. Odabравši ih pogledom, lačali su se lasa da bi ih izvukli iz stada. Konj što ga je odabrao Corrigan nije bio ukročen: — Hej! — poviče vaquero. — Ovo je indijanski mustang. Da ga potjeramo natrag?

— Ne — odgovori Carter. — Pustit ćemo indijanske konje tek kad stignemo u logor. Dok ih Indijanci pokupe u preriji, mi ćemo, nadam se, biti u Kansasu.

Kiša je sada bila vodopad koji ih je potapao, ali to nikoga nije zabrinjavalo. Ono što bi ih u drugim prilikama moglo poraziti, sada im se činilo sasvim nedužnim. Ponovno su imali remudu!

Kad su mokri do kože ujahali u logor, Jumbo ih je dočekao s hranom pod razastrtom ceradom. June mu je pomagala. Goniči su jeli s nogu. Nigdje mjesta da sjednu na suhom. Svagd-

je crvenkaste lokve. Unatoč tome svi su bili zadovoljni.

U zoru su pokopali Two-Bitsa i krenuli dalje. Dan za danom uvijek isto, uvijek prema sjeveru, sve bliže Kansasu. Prijelazi preko rijeka, ma kako teški, nisu predstavljali događaje vrijedne spomena: Washita, koja se probijala kroz guste vrbičke, South Canadian, puna nepredvidljivih zamki, pjeskovita Canadian... sve je to bilo za njima, kao što je za njima bila i gola prerija što prijeti stravičnom sušom. Sa standom su jahali kroz pošumljena područja, duž plodnih dolina hranjenih pitomim rijekama i potocima, pored obrisa visokih brda što su se ocrtavala na plavetnilu neba.

Carter je počeo vjerovati da je savladao najteži dio Long Traila.

Jedne noći dva jahača na putu prema jugu presrela su Splash stado. Jedan od njih, Perdaw po imenu, bio je visok, uska lica na kojem su bili tragovi dugih jahanja. Uska usta pokrivali su stršeci brkovi, a zvjerkave oči upozoravale na zloćudnost. Njegov pratilac, mršavko nemirna pogleda, prljave kose i brade, zvao se Greasy.

Obojica su imali jahače čizme, trape-rice i košulje pune mrlja.

Pošto ih je Jumbo nahranio, prišli su logorskoj vatri gdje su goničima stali koješta pričati. Tvrdili su da se povlače s indijanskog teritorija prema Crvenoj rijeci jer nisu mogli izdržati neprilike s domorocima. Oni su, tobože, išli na sjever s mješovitim Barbed 5 stadom, koje je trebalo dospjeti do kansaškog tržišta. Sjeverno od Arkansasa napali su ih; većina goniča stradala je u sukobu, dok je stoka ukradena.

— Indijanci? — upita Carter, jer je sa stadom morao stići do rijeke Arkansas.

Perdaw pljune. — Ne. Pljačkaši!

— Koje sorte? — upadne Corrigan.

— Mogli biste ih nazvati odmetnicima. Love poput vukova, u čoporima. Ali ja mislim da su vukovi dobroćudniji od njih. Dezerteri, konfederacije. Lakše im je ubiti čovjeka negoli pljunuti — odgovori Perdaw.

— Čini se da ste i s njima imali neprilika — reče Carter.

— Na sjeveru i nema ništa osim neprilika -- odgovori Perdaw trudeći se da bude što uvjerljiviji. — Kladim se o sedlo da vaše stado neće ugledati Kansas, niti će se vaši ljudi ikada više vratiti u San Antonio.

Goniči su slušali i šutjeli. Brkajlija je u istom tonu nastavio opisivati strahote što im prijete nastave li put. Carter je vidio da goniči gutaju strančeve riječi kao spužva vodu.

— I tako vi mislite da imamo manje šansa stići do Baxter Springsa negoli je ima stoka da se napije na prerijskom pijesku? — polako će Carter.

Perdaw se počeo: — Pa, kad bi među vama bilo onih što znaju kako izaći nakraj s pljačkašima, vi biste ipak stigli do cilja.

— A koji bi to momci mogli biti?

Perdawov oprezan pogled ukrsti se s Carterovim. — Nećete naći pogodnije momke od mene i Greasyja.

— Ako sam vas dobro čuo, vi ste imali gadnih neprilika na indijanskom području.

— Tako nekako — zatečeno će Perdaw. — Ali smo se uspjeli izvući, a to bismo mogli naučiti i vaše ljude.

— Mister — reče Carter ne gubeći živce — najeli ste se, rasedlali konje, a sada možete jahati dalje.

Stranac je blenuo. -- Vi nas... tjera-te?

— Možete to i tako nazvati — reče Carter.

— A zašto? — ratoborno zapita Perdaw.

— Zato što imate previše mašte.

— Hoćete reći da prodajem maglu? — Visoki jahač polako ustane dodirujući prstima držak revolvera. — Možda vam nije poznato da se sa mnom ne može tako razgovarati.

Ni Carter nije ostao sjediti. Mirno je promatrao stranca.

— Reći ću i to — nastavi Carter — da niste goniči. Vidio sam vaše prste. Laso ostavlja žuljeve. Vaši su prsti mekani. Vi ste, najblaže rečeno, vjetrogonje.

U tišini koja je nastala, pucketanje vatre bilo je jedino što se čulo.

— Dakle, mister — Carter nije popuštao — odlučite se, ili ću ja to učiniti umjesto vas. — Rekavši to, otkopča korice u kojima je ležao revolver 45.

Ne čekajući nastavak, stranac strugne mimo goniča da potraži svog konja. Greasy ga je slijedio.

Dok se čuo topot njihovih konja, nitko se nije pomakao. Carter je promatrao lica goniča. — Što ste, do vraga, objesili noseve? Najeo se ludih gljiva, a vi mu vjerujete.

Poslije je s Corriganom razgovarao sasvim drugačije. — Čuo sam o tim pljačkašima. To su dezertteri iz obje armije, ubojice, odmetnici. Ona dvojica povezana su s njima. Možda su računali da će nas namamiti u klopku, ili su došli samo zato da pronjuškaju s kim bi mogli imati posla. Tražili su našu slabu točku.

— Točka bi mogla biti prijelaz preko rijeke Arkansas — doda Corrigan.

Za dva dana stigli su na milju udaljenosti od prijelaza preko rijeke. Carter odjaše da bi provjerio gaz. Tlo je bilo obraslo grmljem, a uz obale široke plitke rijeke izbijala je trstika. Vodostaj Arkansasa bio je nizak; korito se vijugavo provlačilo kroz pješćane sprudove omogućujući vodama miran tok. Jašući uz obalu Carter je naišao na tragove Hobsonova stada.

Inače, nikakvih znakova života ni s ove ni s one strane rijeke. Možda je ipak pretjerao postupivši onako sa dvojicom stranaca. Ali bio je siguran da nisu goniči.

Glatku površinu rijeke uznemirivao je lagan vjetročić koji je prenosio vonj daleke paljevine. Negdje s onu stranu morao je biti logor. Sjetio se hica što je izazvao stampedo kada su prelazili Colorado. Što ako se ponovi?

Zla slutnja prisilila ga je da poslije zalaza sunca pozove nekoliko goniča da zajedno pročešljaju okolicom. Ako je Perdaw bio u dogovoru s kradljivcima stoke, ovi bi se mogli naći u blizi-

ni prijelaza da izvrše napad. Malo opreza neće škoditi, mislio je Carter.

Krenuvši prema sjeverozapadu, grupa jahača naišla je na pogodan gaz i lako prešla rijeku. Jahali su držeći se na okupu. Ubrzo su spazili sjene ljudi oko logorske vatre koje je gusti dim gotovo posve zastirao. Na Carterov mig goniči Splasha sjašu, odvežu ostruge, predaju konje, čuvaru i zatim krenu s vinčesterkama.

— Možda smo pretjerali. Možda su prijateljski raspoloženi. Pričekajte da vidite kako ću ja proći. Pripucam li, upadnite! A sada se razidite — rekao im je Carter kada su se približili logorskoj vatri.

Kad su se goniči povukli u mrak, Carter se polako uputi prema neznancima.

Primijetili su ga tek kada se našao među njima. Bila je to grupa dobro naoružanih ljudi, surove vanjštine i prljavih odijela. Nigdje kola. U grmlju su im bili privezani konji. Nije bilo teško pogoditi da nisu stočari.

Čovjek oštra lica i nakostriješenih brkova, naslonjen na sedlo, skočio je na noge laćajući se pištolja: — Bos stada! — povikao je opsovavši. — Svršite s njim momci!

Bio je to Perdaw.

Carter ga udari u trbuh prije nego što je zapucao. Zaurlavši od boli Perdaw se skvrči kao da je oboren sjekirama. Carter se baci na tlo i otvori paljbu. Neznanci odgovore. Pištolji su bljuvali vatru, ali dok je Carter bio samo jedan cilj, kradljivci stoke bili su žrtve goniča, koji su gadali iz mraka. U nemogućnosti da nadu zaklon uhvati ih panika. Pucali su u prazno, a padali pogodeni. Otpor je bio sve slabiji. Bilo ih je sedam. Carter ih je poredao. Goniči su izašli iz mraka sa spremnim vinčesterkama.

Između prestrašenih zarobljenika Carter je otkrio mišje lice Greasyja. — Što vi zapravo tražite ovdje? — upita Carter, ali osim praznih pogleda i stisnutih usana nikakav odgovor nije dobio. — Dobro, mi ćemo vas jednoga po

jednog svezati i strpljivo čekati koji će od vas prvi propjevati.

— Donesi laso! — Carter se obrati Baldyju.

Dok se ovaj udaljavao da izvrši nalog, Carter pograbi Greasyja za prljavu košulju i izvuče ga iz reda: — Ti ćeš prvi posjetiti!

Greasyjeva koljena stala su klekati. Da ga Carter nije pridržavao, skljkao bi se.

— Otvori gubicu i ispljuni to što te pitam.

Prije nego što se Baldy vratio s lasom, na smrt preplašeni Greasy izmucio je sve što je Carter htio znati. Vođa odmetnika bio je Perdaw, na području Arkansasa. Otimali su stada. Perdaw bi u pratnji odmetnika prilazio predvodnicima stoke da ih izmišljenim pričicama navede na zasjedu. Kada bi uspjeli, poubijali bi ljude i sa stadom krenuli u Kansas.

Carter se zadovoljio time da pljačkašima oduzme konje i oružje. Znao je da su zaslužili konopac, ali naprosto nije mogao hladnokrvno objesiti sedam ljudi.

Corrigan se nije slagao: — Kojotima je trebalo stegnuti omču oko vrata. Tko zna koliko su goniča i stočara masakrirali?! Oni će na svoj način ispričati to što im se danas dogodilo i zatat će nam još mnogo nepravilika.

S onu stranu Arkansasa sterao se šasvim drugačiji teren. Gusto pošumljena brda bila su ispresijecana provalijama. Ako bi stado na takvom terenu zahvatilo stampedo, nitko živ ne bi ga više sakupio.

Ali i ovaj put su imali sreću. Bili su na domaku Baxter Springsa.

Poslije tri dana, jašući daleko ispred stada, Carter ugleda priželjkivani cilj. U daljini, na samoj crti nebosklona, oortavali su se obrisi naseobine. Prizor ga ipak nije obradovao koliko je očekivao: na livadama između njege i Baxter Springsa pasla su mnoga stada. Bilo ih je na desetke. Zašto su se zaustavila? Istok je bio gladan govedine, a Long Trail pri kraju. Zašto stada nisu nastavila put?

Valjalo je naći pogodno mjesto za logorovanje. Carter ga je našao na visoravni koju su zatvarale strmine. Visoravni je završavala provalijom i

bila je nalik golemom lijevku. Ne čekajući da Jumbo pripremi večeru, požurio je u Baxter Springs da riješi zagonetku koja ga je zabrinjavala.

Baxter Springs mogao je živahnošću zasjeniti San Antonio, zaključio je Carter kaskajući širokom ulicom u kojoj su se smjestili brojni saluni, kockarnice i trgovine. Mnoge su zgrade bile nove, neke u gradnji. Kroz oblake prašine tiskali su se mnogobrojni jahači, kola i kočije, dok su se po nogostupima ispod streha motali jahači sa zveketavim ostrugama, kočijaši u crvenim košuljama, ljudi u kojekakvim odijelima, uključujući i crna po kojima se prepoznaju profesionalni kockari. Uz grede su bili gusto nabijeni konji. Plaza u San Antonioju nikada nije vidjela takvu gužvu.

Carteru je trebalo mnogo vremena da nađe slobodno mjesto gdje će privezati konja, a kad ga je našao, nije mu bilo lako ugurati se u salun, a u salunu izboriti prolaz do bara da naruči pivo. Kako su sve stolice bile zauzete, ostao je na nogama pritješnjen gostima. Pijuckao je i promatrao ljude oko sebe. Bili su to bradati goniči izmrcvareni putom, prljavi od znoja i prašine. Njegovu pažnju privukla su dvojica za stolom u kutu, koji su pušili cigare i pili viski. Njihovo je odijelo otkrivalo da su stočari, a njihove godine i ponašanje, da su predvodnici ili bosovi stada. Carter je krenuo prema njima. Naišao je na praznu stolicu i prenio ju je do njih.

— Ne pucajte! — rekao je sniješeći se. — Imam samo jedno pitanje. Zašto južno od grada ima više goveda negoli pčela u košnici?

Bliži stočar, čovjek naborana lica i bijelih brkova, hladno ga pogleda: — Vi ste upravo stigli?

— Tako nekako! Vodim stado s Crvene rijeke.

Stočar mu pruži koštunjavu ruku: — Jim Peters iz Frying Pana, zapadno od Austina. Ovo je Rod Hemming iz Double Diamonda, stočar.

Hemming je bio četvrtaste građe, kratkih sivih vlasi i sraštenih obrva. Carter klimne glavom najprije prema jednom, zatim prema drugom. Napokon se i sam predstavi.

— I nas dvojica doveli smo stado, ali dalje ne možemo dok ne naiđemo na razumijevanje.

— Kako to?

— Već nekoliko mjeseci nijedno se stado nije pomaklo odavle. Nakupilo ih se kao naplavine na ustavi. Kansas je donio zakon po kojem prije 1. studenoga nijedno stado ne smije krenuti sjeverno od Baxter Springsa. Na svim putovima za Kansas postavljene su straže koje se brinu da se zakon poštuje.

— Ne razumijem zašto!?

— Zbog španjolske groznice! — objasni Peters. — Dugorošci je prenose. Oni su imuni, ali prenose uzročnika koji se lijepi uz krave i ubija ih. Kansaški stočari tvrde da su im zbog toga stada prorijedena. Čim ugledaju dugorošca, pucaju. Kako hladnoća ubija uzročnike groznice, ne preostaje nam drugo nego da čekamo zimu.

— Do vraga, mora postojati neki izlaz! — reče Carter.

— Volio bih da ga čujem — reče Peters. — Neka stada krenula su na istok preko Arkansasa da bi dospjela u St. Louis, ali taj put vodi kroz teško prohodne klisure i provalije. Ono malo grla što je uspjelo izdržati bilo je u takvom stanju da im je vrijednost računana po koži, a ne po mesu.

— Krenite na zapad i promašit ćete Kansas za četiri stotine milja. Ne preostaje drugo nego sjediti.

— Sjediti? — poviče Carter. — Sjediti pet mjeseci!?

— Možda do studenog nećete više imati stado za koje biste morali biti zabrinuti — sumorno će Hemming. — Pljačkaši su gori od kuge. Skorpioni

nas napadaju. Stampedo je svakodnevna pojava. Ovo je grad odmetnika, Cartere. Jedinu zakonu je pištolj.

Kad je Carter izašao iz saluna nebo je bilo osuto zvijezdama. Oko njega razularen život Baxter Springsa. Ispaljavani su hici iz revolvera praćeni uzvicima pijanaca. Iz obližnjeg borde la čuli su se ženski povici. Monotono pjevuckanje miješalo se s umornim prebiranjem po glasoviru. Posvuda prašina, ona je zastirala vidik i lijepila se za prolaznike.

Carter je odjahao iz grada. Nije mogao zamisliti da ovdje treba izdržati mjesec čekanja, čuvati se od pljačkaša i držati momčad na okupu.

U logor je stigao loše raspoložen, prišao kolima i sjeo. Vatra je tinjala. Goniči su stajali naokolo i kao da su izbjegavali njegov pogled. Jedan je od njih ležao okrvavljene ruke koju je June omatala u povez od vreće. Još jedan gonič bio je ranjen, s povezanom glavom sjedio je naslonjen na sedlo.

— Što se dogodilo? — upita Carter skočivši na noge.

Istupi Corrigan: — Bos, nevolja! Velika nevolja! Baldyja smo izgubili. Pedrova glava je prsla, a Rusty je dobio metak u ruku.

— Kradljivci stoke?

— Tako je. Razbojnici su rastjerali stado. Kad smo se dali u potragu, nabasali smo na njihovu zasjedu. Nismo uspjeli zaustaviti stoku koja se sjurila niz provaliju i izgubila u dolini.

— Stado je nestalo! — promuca Carter.

— Bojim se da je tako!

XVII

Carter je bio zaprepašten. Bilo je nepojmljivo da u tako kratkom vremenskom razmaku mogu nestati tisuću i dvije stotine dugorožaca. — Pa što čekamo? Na konje! — zavikao je čim se oporavio od udarca.

Pojurio je prema dolini. Goniči su ga slijedili. Sjurivši niz provaliju dosp-

jeli su do valovite ravnice po kojoj je miljelo na stotine stada.

— Razdvojili su se — ustvrdi Corrigan razgledajući tlo.

Carter sjaše. Tragovi su bili jasni. Dio stada razbježao se ravnicom, dio je zaokrenuo prema sjeveru, a dio prema jugu.

Carter smjesta donese odluku: — Holandez i Squint slijedit će trag prema sjeveru. Ostali će na jug. — Corriganu reče: — Za mnom! — i krene dolinom.

Tragove su slijedili jednu milju, a onda su zamijetili da se odjednom granaju u krivudavim smjerovima.

— S više uspjeha slijedili bismo pčele izgubljene u oluji — ote se Carteru. Zatim se okrene prema najbližem stadu da bi porazgovarao s goničem.

— Što hoćete? — upita gonič kada su se Carter i Corrigan stali približavati smrknuta, gotovo neprijateljska izrazila.

— Tražimo stoku Splash ranča — odgovori Carter.

— Valjda ne mislite da ćete je naći u zatvorenom stadu — javi se glas Jima Petersa.

— Zdravo, Peters! — pozdravi ga Carter. — Dok sam bio s tobom i Hemmingom, kradljivci su mi rastjerali stado.

Približi se prvi jahač: — Ne prođe nijedna noć a da kojoti ne natjeraju nečije stado u stampedo — reče. — Ali još nisam čuo da su uspjeli ukrasti cijelo stado.

Kad su jahači btišli, Corrigan promumlja: — Znaš li što ja mislim?

— Ja više ništa ne znam.

— Čegrtuše s kojima smo obračunali na rijeci Arkansas slijedile su nas do Baxter Springsa. Tu su svojima na svoj način ispričali što se dogodilo, i zato su nam maloprije lagali. Mogu se kladiti da je onaj u pozadini bio Greasy.

— Ako je tako, počnimo odatle — reče Carter.

Svakako su stado čuvali naoružani jahači koji nisu rado odgovarali na pitanja. Pogotovu noću. Čuvari stada na livadama Baxter Springsa odmah potruže revolver.

— Lakše bih mogao po mjesecini podšišati nečije brkove, negoli ovdje otkriti naše grlo — reče Corrigan. Carter odsutno zaklima glavom. Kad su se vratili u logor zatekli su goniče koji su se također vratili bez rezultata.

U zoru Carter natjera sve momke da pročešljaju svaki kutak oko Baxter Springsa. Jedini izuzetak bio je Jumbo. Tisuću i dvije stotine grla nisu

mogla dobiti krila i odlepršati! Nalazila su se unutar kruga kojem je granice odredio kansaški zakon u vezi sa širenjem stočne pošasti. Kad je Carter sedlao konja prišla mu je June.

— Zaista mi je žao zbog stoke — rekla mu je.

— A ti si krenula nekome u posjete?

— Idem u grad.

— To samo tebi priliči! — naljuti se Carter. — Znaš li da je Baxter Springs pakao? To nije mjesto za pristojnu djevojku. Ostaješ ovdje!

— Niti si ti moj tutor, Carteru, niti je grad stočara za mene novost.

— Baxter Springs nije grad stočara. To je osinjak bordela, prljavih saluna i kockarnica — prasne Carter.

— Ovdje smo na kraju Long Traila. Meni je dosta živjeti od tvoje dobrote.

— A kako zamišljaš da ćeš živjeti u Baxter Springsu?

— Naći ću posao.

— Posao? Znaš li kakva je vrsta posla predviđena za žene?

— Pokušavaš me vrijeđati?

— Pokušavam ti vratiti pamet u glavu.

— Hvala! — reče ona i ode.

Carter ju je slijedio pogledom. Zašto se posvađamo kad god joj pokušam dati dobar savjet?

Pojavi se Jumbo. Bio je smeđen: — June me moli da prenesem u kola njen sanduk i odvezem je u grad.

— Nikamo — naljuti se Carter, ali tada ugleda June koja mu je prkosno okrenula leđa, pa popusti. — Drži je na oku — reče ispod glasa. — Baxter Springs je okrutan. Možda ćeš je urazumiti i dovesti natrag.

— Uvjeren sam da ću uspjeti — reče kuhar.

June je sjela do Jumba. Carter se nikada nije osjećao tako poražen. Najprije je izgubio stado, a sada i djevojku.

Dva dana momci su jahali uzduž i poprijeko, ali stadu nigdje ni traga. Carter je pretpostavljao da je njihovo stado pomiješano s drugim stadima, a čuvari im nisu dopuštali da ispituju žigove.

Jumbo se vratio bez djevojke. Sanduk je iekreo kod poštanske stanice. Dala mu je zlatnik od dvadeset dolara. Carter je smatrao da ona neće osta-

ti u Baxter Springsu. Možda će krenuti u rodni Kansas.

Trećeg dana uvečer Carter odjaše u grad. Corrigan je tvrdio da se među jahačima nalazio Greasy. Trebalo je to provjeriti. »The Bull's Head« bio je salun poznat kao sjedište kradljivaca stoke. Možda će prepoznati kojeg od pljačkaša što ih je poštedio vješanja na rijeci Arkansas. Ako bude imao sreće, saznat će gdje je stado.

Ušao je u »The Bull's Head«. Ostali saluni, u usporedbi s ovim, bili su nalik na bijedne kolibe. Uzduž stražnjeg zida bio je blistav bar od mahagonija za kojim su posluživali pipničari u bijelim bluzama. Iza njih sjajna ogledala. Svjetiljke od mjedi iznad ruleta ukrašenih ebanovinom i slonovačom, oko zelenih kartaških stolova kockari u crnim odijelima i bijelim košuljama. Jednu stranu saluna sačinjavala je pozornica sa zavjesama od teškog baršuna. Na slobodnom prostoru mali stolovi i udobne stolice.

Salun je bio pun ljudi, ali činilo se da među njima nema mnogo stočara. Djevojke odjevene u posebno stilizirane haljine raznosile su napitke i čavrljale s gostima, među kojima je bilo i onih koji su još imali poneki dio vojničke uniforme. Svi su bili naoružani. Bilo je pištolja kalibra 45 sa srebrnim ukrasima, kao i starih pištolja. Bilo je svih vrsta noževa.

Tu nema prijava golača, pomisli Carter dok se približavao baru da naruči piće. Kad ga je dobio i platio, cijena ga je upozorila zašto stočari izbjegavaju »The Bull's Head«. Piće je bilo skupo zbog izgleda saluna.

Sjeo je za slobodan stol u kutu i stao proučavati lica kockara. Odjednom se zaprepasti kad ugleda June. Bila je to sasvim drugačija June. Ona koju je poznavao nije znala voditi tako lepršave razgovore kao ova na koju je naišao u salunu. Njena kosa bila je skupljena u visoku pundžu koju su pridržavali češljevi. Zelena svilena haljina otkrivala je bujne grudi. Svilene čarape isticale su lijepo oblikovane noge.

Carter nije izdržao. Skočio je, zapeo o stolicu, pretrčao prostor što ga je dijelio od nje, zgrabio ju je za golu podlakticu i okrenuo prema sebi: —

Sto, do vraga, radiš ovdje? — zavikao je.

— Mister Carter — ona će hladno — to se vas ne tiče.

Svjestan da je postao predmet pažnje, gurne je prema svome stolu: — Sjedni!

— Svakako, mister Carter — ona će ravnodušno — ali prije toga morate naručiti piće.

— Naručit ću!

June se nasmiješi, makne rukom društvu s kojim je čavrljala, a zatim krene prema baru. Carter se vrati za svoj stol.

Promatrao je kako mu nosi dvije čaše pića.

— To će stajati dva dolara — reče stavljajući poslužavnik na stol.

Carter baci srebrnjak na poslužavnik i na dušak ispije prvu čašu: — Kakav je to bučkuriš? — zapita.

— Hladna kava — ona će. — Slaba hladna kava! A sada kušajte viski! Izvrstan je!

On je iskosa pogleda i povuče iz druge čaše. Viski je bio zaista izvrstan.

— A sada da čujem kakve su to smicalice? — reče joj.

— Dobivam dva posto od cijene svakog napitka — odgovori mu. — Ipak dajem prednost slaboj kavi, ima okus burbona.

— Što radiš u ovoj rupi?

— Pjevam. Dobijam deset dolara na noć. Pomažem da se gosti dobro zabave. Ne gledaj me tako blesavo. Ovdje se poštuje pravilo ruke-k-sebi. Ako koja od ovih životinja pokuša nešto, u akciju stupaju gorile. — Ona baci pogled prema dvojici čvrstih momaka koji su se šetkali između stolova.

— Ti nisi stvorena za taj posao!

— Možda misliš da mi više odgovara namještanje kreveta u prijavi spa-vaonici, ili potpaljivanje peći u sobi kakva bludnika. To bi bili poslovi za mene, zar ne? — rugala se. — Ja drugačije mislim. Odjednom promijeniti temu. — Još nisi našao stado?

— Nisam, i zato sam ovdje. Pokušavam prepoznati kojeg od kradljivaca stoke s kojim smo obračunali na rijeci Arkansas.

— Ja bih mogla učiniti nešto mnogo pametnije. Bio bi iznenađen kad bi

znao što se sve može čuti kad se ovi razbrbljaju, pogotovu kad ih piće savlada. Na primjer, ja već znam da je tvoje stado oteo Blacky Barlow. On je jedan od glavnih u Baxter Springsu, a surađuje i s Perdawom.

— Znači da je Corrigan imao pravo — mrmrljao je Carter. — Gdje Barlow čuva stoku?

— To ne znam. Skloništa Blackyjeve bande nalaze se u brdima. — Videći da je Carter razočaran, doda: — Vjerojatno bih i to mogla saznati.

— Kako?

— Ovdje ima doušnika koliko hoćeš. Pokaži im zlatnik, izručit će ti vlastitu majku.

— Koliko traže?

— Najmanje deset dvostrukih orlova.

— Dvije stotine dolara! — on će gnjevno. — Odakle mi dvije stotine dolara? Potrošio sam sve do posljednjeg zlatnika.

— Ja ću ti dati — ona će nasmiješivši se.

— Ne posuđujem od žena.

— Da nisam možda sanjala onih sto dvadeset sedam dolara i osamdeset centi za vodu?

— To je bilo nešto sasvim drugo.

— Ako možeš, cjepidlako, progutati svoj ponos, potraži me oko podne u Springs-hotelu — reče, ustane i doda: — Nisam plaćena da bih se zadržavala na jednom mjestu. Do viđenja!

Gledao je kako se udaljuje, maše rukom pozdravljajući goste i pridružuje se nekoj skupini. Nije mogao shvatiti preobrazbu modrooke djevojke iz Kansasa. Ostavljala je dojam da se u bučnom životu Baxter Springsa snalazi kao riba u vodi. Odnosila se prema njemu kao učitelj koji ima posla s loše odgojenim dakom. Dok se probijao prema izlazu, iznenada se pojavila uz njega i uhvatila ga za ruku: — Zaboravila sam ti reći da je s Barlowom udružen onaj tip s ožiljkom što je poučivao moje. Vрати se sutra, Craig, molim te!

XVIII

Mrzio je da bude lutka u rukama žene, ali nije zaboravio Matta Davisa koji mu je povjerio stado. Ono je nestalo kao da ga je zemlja progutala. Bio je svjestan da bez Junine pomoći neće razmrsiti čvor. Trebalo je isplatiti goniče, ali kako ako ne pronađe stoku? Nikada nije bio u takvom škrip-cu.

Springs je bio stari hotel smješten u pokrajnoj ulici i pogodan za stariji svijet. U predsoblju su na stolicama-ljulaškama sjedili bradati ljudi izgužvana lica, raspravljali o španjolskoj groznici, pušili smrdljive cigare i pljučkali u pljuvačnice od mjedi.

Kad je Carter, sa svojim vječnim pratiocem Corriganom, ušao kroz staklena vrata, zatekao je June kako ga čeka s jahačem, dugajlijom, u izblijedjeloj pamučnoj košulji, umrljanim hlačama i poderanim čizmama. Gledao je nekamo u prazno, bolesno. Bjedniku figuru nije mogao zamisliti.

Ovaj put je bila u tamnoj haljini zakopčanoj do grla. Mali šeširić pokrivao joj je pletenice pričvršćene oko glave. Carter ju je vidio kao učiteljicu, kao proketo privlačnu učiteljicu, što njega i prijatelja gleda nekako toplo, prijateljski.

— Gdje ćemo brbljati? — upita Carter.

Djevojka se okrene prema hotelskom činovniku: — Mister Hopkins bio je vrlo ljubazan pa nam je dao na raspolaganju svoj ured.

Činovnik potvrdi kretom glave.

Ušli su u sobu sa starim pokućstvom.

June skine šeširić, spusti ga na stol i nasmijano predstavi nazočne: Skeeter, upoznaj mister Cartera, bosa Splash stada, i Peta Corrignana!

Skeeter mrdne glavom.

— Skeeter će te odvesti do stada — reče June.

— Nisam tako siguran — upadne dugajlija — da mi Blacky neće oderati kožu ako sazna.

— Platila sam ti sto dolara unaprijed — podsjeti ga June.

— Tako nekako — izmotavao se Skeeter — ali ja imam samo jednu kožu.

— Znači li to da vraćaš ono što ti je plaćeno — prasne Carter.

— Cijena je dvije stotine i pedeset dolara — reče June. — Sto dolara unaprijed, a sto i pedeset kad nađe stado.

Skeeter je nešto mumljao za sebe.

June stane ispred Skeetera: — Slušaj! Ako odustaneš, pobrinut ću se da Blacky sazna zašto si primio sto dolara. Shvaćaš li što to znači?

Izbjegavajući njen pogled, Skeeter klimne glavom.

— Zato ni riječi o odustajanju! — reče June.

Carter se morao suzdržati da ne prasne u smijeh i ne povrijedi June, koja mu je ovaj put još više nalikovala na strogu učiteljicu.

— Stado je u kanjonu Dead Horse, osam milja zapadno. Skeeter će te odvesti tamo — dovrši June.

Dugajlija krene prema izlazu. Bio je to posao za koji se kajao što ga je sklopio.

Carter ga sustigne, pograbi za rame i okrene: — Kada i gdje ćemo se naći?

Skeeter promuća: — »The Bull's Head«, večeras, možda u ponoć.

— Što znači taj tvoj »možda«? — naljuti se Carter. — Možda te i neće biti tamo ako vrdáš! — Carter ga gurne prema Corriganu. — Ovu ćeš zvijerku, Pete, povesti u logor. Samo nam on može pokazati gdje je stado. Izgubiš li ga, najbolje je da se sam ustrijeliš i tako mi uštediš metak.

Vaquerovo lice rastegne se u smijeh, zatim gurne Skeetera prema izlazu iz sobe.

Carter se obrati djevojci: — To si dobro izvela, June. — Bio je zadovoljan. — Čuj me sada! Ako se domognemo stoke, bit ću bogat. Ponavljam ti: ovo je nezdravo mjesto za tebe. Ali ja ću se vratiti.

— Zašto? — upita sva napeta očekujući odgovor.

— Zar si zaboravila? Dugujem ti trista sedamdeset sedam dolara i osamdeset centi.

— Ah, to! Bit ću, pretpostavljam, u »The Bull's Head«.

— A što ako ne budeš?

— Ostavit ću ti poruku.

— Igraš veliku damu.

June se nasmiješi. — Vrijeda te, zar ne, što ostaješ dužan ženi?

— Prokletstvo, moraš li mi to baš uvijek podmetati pod nos?

On je privuče k sebi i poljubi u usta. Dok je od iznenađenja hvatala dah, on se okrene i izađe.

U predvečerje Carter i Corrigan dovedu Skeetera, koji je shvatio besmislenost svakog opiranja. Krenuli su iz logora sa četveropregom mazgi koje su vukle teretna kola. Za kolima remuda, posljednji su jahali goniči.

Pošto su prošli livade na kojima su pasla stada, našli su se na putu prema zapadu. Mjesečina je osvijetljivala put. Nepodmazani kotači kola neugodno su škripali. Carter se prekoraćao što ih nije dao podmazati.

Skeeter zaustavi konja koji je postajao sve nemirniji: — Prokleti kotači!

— Jesmo li se približili cilju? — zapita Carter.

Skeeter klimne.

— Kola i remudu ostavit ćemo ovdje — odluči Carter, zatim naredi Jumbu da nađe pogodno sklonište. Rusty je krenuo s Jumbom, ostali požure dalje.

Zaobilazili su obronak pokriven grmljem, kad Skeeter po drugi put zaustavi konja i kretom ruke pokaže prema mračnoj usjeklini. — Kanjon Dead Horse — reče. — Slijedite tragove stoke i oni će vas odvesti do stada.

Smatrajući da je njegov zadatak završen, Skeeter okrene konja, ali Carter je bio brži. Zgrabi konja za grivu: — Zašto žurba?

— Učinio sam ono što sam bio dužan učiniti — odgovori dugajlija. — Dalje je proketo vruće pod nogama.

— Tko mi garantira da nas niši prevario i da nas tu negdje iz mraka ne vrebaju pistolerosi? — zareži Corrigan.

— Skeeter će s nama, inače će moj prvi metak dospjeti u njegova crijeva — zaprijeti Carter.

— Samo su dva stražara — nastavi uplašeni doušnik. — Primijete li me, postat ću hrana za šakale.

— Ne vjerujem da šakali jedu baš svašta — reče Corrigan.

— Zaveži! — zareži Carter i krene. Ostali za njim. Zaustavi se na mjestu gdje su trgovci stada nestajali. Zatim bez riječi prebaci omču lasa preko Skeeterova konja, a drugi kraj tutne Corriganu u ruke: — Ako momak nešto pokuša, prorešetaj ga!

Nastavio je slijediti jedva vidljive tragove kroz labirint, razgranatoga raslinja. Odjednom je čuo mukanje i dahtanje životinja što leže u gomili. Osjeti kako mu puls ubrzano zakuca i kako se živci napinju. Čim je primijetio logorsku vatru, skliznuo je s konja. — Pete, drži na oku Skeetera! Holandanine, Squinty, Pedro, sjašite i slijedite me.

Približili su se dvojici jahača što su brbljali lješkarajući kraj vatre. Njihovi osedlani konji nalazili su se u blizini.

Carter opali dva hica u zrak. Stražari nisu imali vremena ni da se prestraše.

— Oduzmite im opasače i vežite ih! — naredi. Tada se sjeti Skeetera i doda: — Pokrijte im oči!

Kanjon je bio duboko u strmim padinama brda. Blacky je tu sakupio još neka stada. Carter je procijenio da u kanjonu ima oko četiri tisuće dugorožaca.

Jedan se gonič vratio da bi doveo kola i remudu. Ostali su otpočeli odvajati stado.

Bio je to dugotrajan i zamoran posao koji je trajao do ujutro. Dok je Carter razmišljao što još mora učiniti, Skeeter se nevoljko vrzmao oko logorske vatre. Što dalje, pitao se Carter? Blacky Barlow naprtit će mu na leđa revolveraše, a granica je zatvorena, na istoku se proteže nesavladiv teren, na zapadu su Indijanci i prerijska.

Tada se sjetio riječi kravara Hemminga. Granice Kansasa protežu se četiri stotine milja i kansaške vlasti nisu mogle uspješno nadzirati sva naseljena područja. Valja naći neku rupu kroz koju će progurati stado. Odlučio se na zapad!

Holandez mu pristupi: — Našli smo tisuću dvjestu četrdeset grla. Ostala stoka pripada Circletu.

— Circlet? — iznenadi se Carter.

— Ima ih oko tri tisuće.

— To znači da je Hobson u savezu s Blackyjem. Kako su se samo ta dva kojota našla zajedno? — upitao se i odmah dodao: — Odijelite osam stotina Hobsonovih grla i pridružite ih našem stadu.

Skeeter je bio kao na iglama: — To će nas zadržati, a mi se moramo što prije izgubiti odavle.

Skeeter se najednom baci na konja i odmagli.

Stado, sada brojno kao što je bilo pri polasku, izlazilo je iz kanjona. Bio je već dan. Kroz hrastovo granje izbijale su puzavice crvenih cvjetova, jato gavrana kružilo je nad lešinom vola, kojoti su se vukli podvita repa i čekali svoj trenutak.

Corrigan je jahao raspoložen kao nikada: — Bilo je lako, a Hobson će poludjeti od bijesa.

— Još se nismo izvukli, Corrigan — reče Carter. — Uskoro će nam biti za petama Blackyjevi revolveraši. — Carter pogleda dvojicu vezanih stražara. — Odriješite ih!

Corrigan sjaše, izvuče nož iz korica i prereže konopce. Bila su to dva bijednika iznurena jahanjem. Nisu bili razbojnici. Blacky ih je vezao uz sebe dobrom plaćom.

— Oduzmite im konje — reče Carter.

Znao je da će biti tako dugo neometan u kretanju koliko stražarima bude potrebno da pješke dođu do Baxter Springsa.

Kolona se zmijoliko vukla prema zapadu.

Carter je s Corriganom bio na čelu.

— Što misliš koliko će vremena proći prije negoli nas Blacky i Buck Hobson stignu?

— Cijeli dan, možda dva — odgovori Corrigan.

— A ja kažem pola dana, možda manje — reče Carter.

— Ako zaista bude tako, sam ćeš biti kriv, jer će ona dvojica trčati do Baxter Springsa. Osim toga, dopustio si Skeeteru da odjaše, a on bi mogao izvući živu glavu ako Blackyju kaže da je slučajno vidio kako odvlačimo stoku. June se neće usuditi opovrći njegovu laž, jer je i sama umiješana.

Carter se zabrine. Pretpostavljao je da će Skeeter pobjeći kako bi spasio kožu. — Možda imaš pravo, Pete — reče i potjera konja.

Presreo je goniče na sljemenu brijega i dao im nalog da stado okrenu prema sjeveru, gdje se između padina nazirala udolina u obliku lijevka.

— Utjerajte ih unutra — rekao je goničima — neka se napasu.

— Jesi li poludio? — pobuni se Corrigan. — Ako već proričeš da će nas Buck i Blacky stići za pola dana, zašto im pomažeš?

— Baš zato — smješкао se Carter. — Čekat ću ih. Kad stoka bude u udolini, pridružiti ćeš mi se.

Carter je smatrao kako time ne ugrožava svoj položaj, jer dvije tisuće grla ostavljaju na tlu toliko tragova da ih i mazga može slijediti.

Corrigan se vratio.

— Smatraš li još uvijek da sam lud? — upita ga Carter.

— Naravno.

— Zar ti moram objašnjavati svaki postupak. Slušaj! Ako Skeeter, kao što kažeš, odluči da ispljune sve što zna, što će Blacky poduzeti, ha?

— Skupit će gang i krenuti za nama.

— I na što će računati?

— Na to da ti je jedino stalo kako ćeš što više povećati udaljenost između sebe i njega.

— To znači da će biti iznenađen kad nas otkrije ovdje?

— Bit će ne samo iznenađen nego i presretan.

— Pete, ponekad si pametan kao kokoš. Očito je da ne možemo pobjeći Blackyju, možda ni Hobsonu. Ako bi se našli ondje gdje će nas tražiti, bili bismo u gadnom položaju. Zato sam ja odabrao mjesto koje nam najviše odgovara. Kad Blacky sa svojim revolverašima krene u potjeru računajući na dan, dva jahanja, naići će na neočekivanu zasjedu. Je li ti sada jasno?

Corriganovo lice rastege se u osmijeh odobravanja: — Do vraga, trebalo je da se i sam toga sjetim. Blacky će naletjeti na olovo. Njegove revolveraše naprosto ćemo zbrisati.

— Tako je! A sada dovedi momke s krampovima da ovdje gdje jesmo iskopamo jarak i učvrstimo prsobrane. Stado neka pase, nitko ga ne mora čuvati.

Tlo je bilo pogodno za kopanje. Ispred pješćanih sprudova nalazilo se gusto grmlje kroz koje je prolazilo stado. Bit će to put kojim će Blacky doći pred cijevi revolvra i pušaka.

Kad je jarak bio iskopan, Carter pošalje goniča da izviđa teren, ostali se okupe oko kola.

Carter je bio više negoli siguran da će progonitelji slijepo srnuti na zasjedu. Ako Skeeter nije otišao k Blackyju, oni gube dragocjeno vrijeme.

Odjednom primijeti da izvidnik upozorava na opasnost. Okrene se prema momcima: — Prekinite s jelom.

Stigavši prvi do jarka, sjaše i približi se grmlju. Progonitelji su se približavali. Bili su još crne točke. Cartera neugodno iznenadi njihova brojnost. Galopirali su u oblaku prašine. Uskoro ih je mogao izbrojiti. Bilo ih je dvadeset.

Momcima zapovjedi da uđu u jarak.

— Bez pucanja i bez vike! — upozorio ih je.

— Nas ima osam, njih dvadeset — nastavio je dok su zauzimali mjesta s vinčesterkama spremnim za paljbu. — Dovoljno su pametni da nas opkole,

ali mi ih moramo zadržati olovom prije negoli se dosjete da smo baš ovdje u zasjedi.

Carter je kroz grmlje vidio da su progonitelji pred udolinom usporili jahanje u uvjerenju da im ne mogu pobjeći. Na čelu ganga bio je jahač snažne građe, sav obrastao, samo u košulji. To mora da je Blacky, pomisli Carter. Ostali su pripadali vrsti ljudi koje je vidio u »The Bull's Headu«, bili su odjeveni u kojekakve šarene hlače i košulje, naoružani svakojakim oružjem. Među njima bio je i Skeeter. Bucka Hobsona nije vidio.

Jahač na čelu najednom se zaustavi na tridesetak metara. Ostali su se gurali iza njega. Carter nanišani. U njegovu rutav prsa. Blacky se zaustavio jer ga je nešto upozorilo na opasnost. Carter povuče oroz.

Bradonga s strovali preko sedla. Gotovo istovremeno ospe paljbu osam vinčesterki. Bregovi su zadrhtali od pucnjave. Za svega nekoliko sekunda progonitelji su se našli u oblacima dima i prašine. Konji su se propinjali. Jahači su padali na tlo pod kopita. Neki, smrtno ranjeni, ostajali bi u sedlima nalik na lutke od krpica. Poneki bi besmisleno pripucavao u prazno. Carterovi momci bili su nemilosrdni. Ispaljivali su olovo čak i onda kad je bilo jasno da pucaju u leševe. Napokon nastupi tišina poslije pokolja. Prašina se polagano slijegala. Razbojnici su ili nepomično ležali u grotesknim položajima, ili su se grčili u ranama, ili su pokušavali bježati.

Goniči Splasha pobjedonosno iziđu iz jarka i okruže Cartera.

— Dobro smo to obavili — zadovoljno će Corrigan.

— Odmah krećemo dalje — reče Carter.

Stado se probijalo prema zapadu. Prerija kao da nije imala kraja. Ponekad im se činilo da nikada neće stići na cilj.

Jednoga dana u suton postave logor na obali široke, pitke vode kojoj se tok zmioljiko provlačio kroz ravnicu. Carter prepozna krajolik. Bili su ponovno na rijeci Arkansas. Dolazila je

iz dalekih Stjenovitih planina i njene su vode tekle dvije tisuće milja da bi se spojile s Mississippijem.

Prije nego što se spustila noć, u logor banu otvorena kola zapregnuta u dvije mazge. Konjovodac je bio mješanac u crvenoj košulji i kožnim hlačama. Iza njega sjedio je čovjek ružičasta lica pod srebrom ukrašenim stetoskom, dobro uhranjen, očito, imućan, što je pokazivao i zlatni sat u džepiću prsluka od jelenje kože. Stranac se predstavio kao James D. Jenkins, ali više su ga zanimali dugorošci negoli ljudi jer je uzviknuo promatrajući ih: — Divna slika za umorne oči!

— Ako se odvezete do Baxter Springsa, ugledat ćete više stoke negoli je crva u strvini — reče Carter.

— To sam i namjeravao — prizna stranac ne skidajući pogled sa stada. — Je li ovo stado već prodano?

— Počinjem vjerovati da je prodano paklu — odgovori Carter.

— Abilene je bliži — smješкао se Jenkins. — Smijem li vas zamoliti kao osobni predstavnik Joea McCoya da sa stadom krenete na sjever. Trave ima u izobilju. U Abilenu ćete imati najvišu cijenu.

— Zar Abilene nije u Kansasu?

— Naravno. Nalazi se na kraju Chisholm Traila. Budite uvjereni da će taj put uskoro postati najčešći pravac kretanja stoke namijenjene zapadnom tržištu.

— Abilene je na željezničkoj pruzi? — upita Carter ne vjerujući mnogo u čovjeka koji govori odviše ljubazno.

— Mi smo posljednja stanica Kansas Pacifika — ponosno će Jenkins. — Na nagovor mister McCoya tračnice su produljene sve do Abilena. On je organizator tržišta stokom, a da i ne spominjem »Drover's Cottage«, njegov veličanstveni hotel na tri kata. Sada očekuje stada. Za godinu dana milijuni dugorožaca pristizat će u Abilene. Budite među prvim!

— Zaboravljate na embargo?

— Abilene nije pod embargom. U nas nema španjolske groznice.

Te noći Carter je mnogo razmišljao o strancevim riječima. Izgledi su bili i suviše dobri da bi bili istiniti. Znalo

se da tračnice ne dopiru zapadnije od Saline. Tko bi gradio trokatni hotel za goniče stoke? Ipak bi moglo biti trunčice istine u Jenkinsovim riječima. Abilene je zaista mogao biti tržište.

Uostalom, bilo je svejedno goni li stoku na sjever ili zapad. Pokušat će! Put u Abilene mogao je biti jednako tako dobar ili loš kao svaki drugi.

U zoru krenu prema sjeveru.

XX

Izranjenih nogu, pod debelom naslagom prašine, dvije tisuće teških dugorožaca oralo je praznu ulicu Abilene. Brbljavi mister Jenkins imao je bujnu maštu opisujući naseobinu kao najuspješnije stočno tržište na svijetu. Ničega tu nije bilo osim nekoliko dugih brvnara i jednoga trgovačkog skladišta u kojem se moglo kupiti sve i ništa. Pokraj skladišta velika hrpa zarđalih limenki, s druge strane salun. Međutim, iza bijednih koliba Carter opazi visoku četvrtastu zgradu od netesanih i nebojenih dužica, iza nje ograde što su zatvarale prazne prostore namijenjene stoci. I ono najvažnije: željezničke tračnice.

Mister Jenkins nije lagao.

Prvi Carterov dan u Abilenu bio je iznad očekivanja. Oduševljen prijem, besplatno i bez ograničenja točenje piva za sve ljude, raskošan banket u »The Drover's Cottage«, beskonačne zdravice, kupci stoke koji se dive njegovim dugorošcima. Unovčio je 68.544 dolara za 2016 grla, što znači 34 dolara po glavi. Plaćala je W. F. Company od Kansas City stočnog fonda. Taj iznos bio je ispisan na čeku što ga je provjerio sutra dan. Momčad je toga istog jutra dobila oblatu količinu Jumbove crne kave. Carteru se ipak činilo da je sve to san.

U podne, malo bistrije glave, izmijenio je ček kod Burns Company. Sada je imao pet tisuća dolara u zlatu i ček od 63.544 dolara, isplativ kod Kansas City banke. Gotovinom je isplatio momčad dodavši svakome bon na sto dolara.

Iste večeri sjedili su oko logorske vatre: Carter, Corrigan, Holandez, Squinty i Pedro. Ostali su otišli. Long Trail bio je saviadan, svijet je bio širok, a oni su bili mladi i poduzetni.

Carter je utonuo u ružičaste snove. Imao je 17.000 dolara. Nikada do tada nije imao čak ni deseti dio tolikog iznosa. Prije šest mjeseci bio je otrcani bivši konjanik Konfederacije, a sada je bio netko i nešto. Sa 17.000 dolara, razmišljao je, može kupiti zemlju, sagraditi ranč, odgajati veliko stado. Dugorošci u Texasu vrijedili su malo ili ništa, ali u Kansasu to je bilo zlato. Idućega proljeća ponovno će se naći na Long Trailu, ali s vlastitim stadom. Sve do čega mu je bilo stalo sada mu se nalazilo na dohvatu ruke. Zar sve? Mislio je na žutokosu djevojku i shvatio da zapravo nema ništa.

Corrigan ga prekine u razmišljanju: — Nadam se da ćemo se vratiti.

Carter odsutno klimne glavom. — Najprije ću skoknuti do Baxter Springsa. Moram isplatiti June.

— Zgodna cura ta June. — začuje se Jumbov glas iz kola.

— Još jedan račun morali bismo isplatiti — dometne vaquero.

— Kakav račun? — upita Carter.

— Buck Hobson.

— Ne vjerujem da ćemo naići na njega.

— A gdje bi drugdje mogao biti lopov sa tri tisuće dugorožaca?

Bila je noć kad je Carter ušao u »The Bull's Head«. Raskošan salun nije se izmijenio. Isto kotrljanje kuglica na ruleti, zveckanje kocaka, kuckanje čaša, mrmor glasova.

Platio je čašu piva i smjestio se uz stol odakle je nestrpljiva pogleda tražio gdje bi mogla biti June. Vidio je sad jednu sad drugu djevojku, dok napokon nije spazio onu radi koje je došao. Bila je u raskošnoj zelenoj haljini, usred jedne skupine gostiju. Su-

deći po smijehu izvršno ih je zabavljala.

Popužio je cigarete prije negoli je ustao i zakoraknuo prema veseloj skupini. Ona ga je spazila prije nego što je stigao do nje, brzo ustala i mahнула mu u znak dobrodošlice. Njene su oči sjale. — Gle, Craig! Vratio si se?!

— Vratio sam se da podmirim račun — rekao je umorno, osjećajući se neprijatno zbog preznojenoga i zamrljanog odijela.

Kada je to izgovorio, topline u njenim očima nestane.

— Nađi stol — reče mu i okrene se.

Vratio se na svoje mjesto i privukao još jednu stolicu. Ona se vrati s poslužavnikom na kojem su bile dvije čaše s pićem.

— Običaj ove kuće — reče ravnodušno. — Dva dolara!

Izvadio je novac i bacio ga na poslužavnik. Ona sjedne nasuprot njemu. Ukočeno je čekala što će reći.

On izvuče notes, potraži stranicu s ispisanim računom, otrgne je i pruži joj.

June je pročitala: — Voda, dolara sto dvadeset sedam i osamdeset centi. Zajam, dvjesto pedeset. Kamati dvadeset dva dolara i dvadeset centi. Ukupno, četiri stotine dolara. Hej?! I kamati! Zar si postao bankar?

— Plaćam ono što ti pripada.

— Cijenim tvoju velikodušnost — reče mu.

Carter bez riječi odbroji dvadeset dvostrukih orlova: — Račun je izravan!

Jane pokupi zlatnike: — Je li to sve što mi imaš reći? — upita promatrajući njegovo smrknuto lice.

On klimne glavom. Prije nego što je došao zamišljao je kako će je obasipati divnim rečenicama. A sada kao da je zanijemio. June živi u izobilju i prasnut će u smijeh ako joj predloži zajednički život.

A ona kao da je oklijevala prije nego što će otići. — Pretpostavljam da ćeš krenuti na jug i da više nikada nećeš doći u ovo gnijezdo skorpiona?

— Naravno, neću doći.

Visoki čovjek oštra pogleda zaustavi se kod njihova stola. Bio je odjeven u crno odijelo i bijelu košulju. Ulovio je

djevojačin pogled, nasmiješio se i krenuo dalje.

— To je Harry Makepeace, bos — reče. — Moram otići, Craig. Plaćena sam da kružim naokolo.

Carter obori pogled. Susret o kojem je toliko razmišljao nije doveo do onoga što je želio. Naprosto nije pripadao Juminu svijetu.

June se udaljila, a Carter gurne stolicu natrag. U tom trenutku ugleda Bucka Hobsona! Upravo je ulazio u salun s gomilom pratilaca. Kad mora biti, neka bude! I to je bio nepodmiren račun, na što ga je upozorio Corrigan. Nije ga prevideo, ali bio je siguran da ga ne smije izbjeći. Ustao je i krenuo Hobsonu u susret.

Zdravo, Hobson!

Kravar s ožljkom naglo se okrene.

— Jesi li izgubio koje grlo stoke? — upita Carter.

— Idi do sto đavola! — opsuje bos Circle stada. — Prljavi pljačkašu!

Obojica su imali ruke na bokovima a prsti su dodirivali pištolje.

— Trgni, ubojico! — uzvikne Carter.

Hobsonovi pratioci povuku se u stranu brže od zmijina repa.

Hobson munjevitro trgne pištolj.

Carterov 45 zagrmí. Istovremeno Carter osjeti plamen na ruci i ruka mu klone. Bilo je to dovoljno da ga Hobsonov drugi hitac otpremi s ovog svijeta, ali kravar taj trenutak nije mogao iskoristiti, jer je ležao na tlu s rupom u visini srca. Hobsonovi pratioci su izvadili pištolje. Carter je vidio svoj kraj.

Tada se začuje ženski glas: — Pucam u prvoga koji se makne!

Bila je to June. Stajala je iza bara s dvocijeykom u rukama.

Tišina. June je nišaniła u Hobsonove pratioce. Kockari, pipničari, gosti... ostali su nijemi na svojim mjestima; znali su kakav pokolj može nastati u pretrpanom salunu.

— Izidi, Craig! — zapovijedi June.

Carter je omatao ranjenu ruku. — Neću bez tebe, June.

— Mora li uvijek biti po tvome? — Glas joj je drihtao od iščekivanja.

— Takav sam se rodio — odgovori Carter, sagne se i podigne svoj pištolj.

Držeći uperenu dvocijevku ona mu se polako primicala, a kad je bila blizu njega, on uhvati pušku i vikne: — Izidi!

Neko je vrijeme oklijevala, a onda mu se pokori. Iza nje izlazio je Carter.

Kad su bili napolju, ona reče: — Moj je hotel iza ugla, moram ti poviti ranu.

— Samo sam okrznut metkom.

— Craig, zar ne bi mogao jednom učiniti ono što ja tražim? Samo jednom?

Nasmijao se. Krenuli su nogostupom.

— June! — prekine šutnju. — Zahvaljujem ti. Već sam se pripremio da stisnem ruku svetom Petru.

— Bila sam užasnuta — prizna ona. — Drhtala su mi koljena. Znala sam da razbojnik mogu zaustaviti samo puškom.

— Zaboravi »The Bull's Head« i reci mu adios. Zaista mi je žao, June, što sam ti donio nesreću.

— Mrzim prljavi salun i sve što je u vezi s njim.

— Zašto, do vraga, ne odeš?

Koračala je neko vrijeme šutke, tada je tiho rekla: — Zar nisi rekao da ćeš se... vratiti?

— Mene si čekala? — Zaustavio se pod svjetiljkom da bi je mogao bolje vidjeti. Sumnjao je da je čuo ono što je čuo.

Njene su oči sjale.

Ranjenom rukom snažno je pritisnu na grudi.

KRAJ.

ELMER KELTON

PRIJATELJSTVO

Dvojica konjanika jahali su utrtime putem prema zapadu. Dolazili su iz Austina. Meksikanska mula slijedila ih je poput psa.

Teksašani u graničnom području tvrde da čovjeka od zakona mogu prepoznati na stotinu metara, a rendžera još i prije. Narednik Duncan McLendon sasvim je očito bio rendžer, iako je službenu zvijezdu redovito nosio na podstavi haljetka. Širokih ramena, uspravno je sjedio u sedlu; noge su mu čvrsto nalegle u stremene. Nosio je šešir široka oboda, a o visoke lehaće čizme bile su pričvršćene „potmoćki“ mamuze. Njegove sive oči bile su prođorne i oštre poput bowie noža.

Oči su mu bile neprekidno u pokretu i ništa im nije izmicalo. Ni ne okrenuvši glavu, obrati se svom drugu, Billyju Huttou.

— Tamo, u onoj udubini, nalaze se dva čovjeka.

Hutto, otprilike, dvadesetogodišnjak i još dosta neiskusni rendžer, položi ruku na službeno oružje: kolt kalibra 0.45.

— Da, vidim ih. Jesu li za nas ili protiv?

— Nismo stigli ovamo da bismo saznali je li netko za ili protiv nas. — uzvratiti McLendon — već zato da bismo

uhitili jednog čovjeka i dokrajčili jednu svađu.

Ona dvojica u udubini nisu ih pratili. Pa ipak, McLendon nije zbog toga bio manje budan. Odjahali su na uzvisinu i pogledali dolje, prema skupini koliba i kuća koja je nosila naziv Cedarville.

— Očekivao sam nešto više — progundaa Billy razočarano

Pojahaše dalje.

U području rijeke Pedernales bilo je svima poznato kako se Cedarville vlastitom odlukom uzdigao do sjedišta pokrajinskog suda, i tako provodio sudsku vlast u Countyju. Sud se nalazio u dugoj i uskoj drvenjari. Nasuproto njemu bilo je nekoliko pojedinačnih lokala i saluna. Pokraj drvene zgrade nalazila se i manja, od kamena i sa željeznim rešetkama na malim oknima.

McLendon isturi bradu.

— Tu ćemo, vjerojatno, pronaći Šerifa Prathera.

Sjaše i protegne se nakon duga jahanja. Čeznutljivo pogleda prema salunima, jer ga je dugo jahanje učinilo žednim. No, viski mora pričekati. Baci uzde preko motke za vezanje konja i pokaže prema muli koja je nacičuljenih uha znatiželjno promatrala novu okolinu.

— Veži mulu, Billy, inače će nam još načiniti kakvu nepodopštinu!

Plećat muškarac s naslagom sala na trbuhu pojavi se u otvorenim vratima i mračnim pogledom odmjeri McLendona i Huttoa.

— Rendžeri?

McLendon kimne.

— Ja sam narednik McLendon. To je Billy Hutto.

— A gdje su ostali?

— Sami smo.

— Zahtijevao sam da se pošalje četa.

— Osim nas dvojice nikoga nije bilo na raspologanju. Vlada nam je srezala budžet. Jeste li vi šerif Prather?

Muškarčevo držanje još je uvijek bilo odbojno.

— Da. Udite! — Spusti se u stolicu iza pisaćeg stola, a rendžerima nije ni ponudio da sjednu.

McLendon zapazi tu nepristojnost i privuče jednu stolicu. Tada pogleda Billyja, a mladić se postavi na vrata kako bi pripazio na cestu.

Šerif dohvati jednu crnu cigaru i odgrize joj kraj; i dalje nepristojan, nije ponudio goste.

— Došli ste da biste ubli Litta Springera?

— Došli smo da ga **uhitimo!**

— Dokle god on živi u ovome kraju neće biti mira. No, ne smijem očekivati da ćete se vi pobrinuti za to. Ionako sam pozvao rendžere samo zato što su me ljudi silili na to. — S neprikrivenim nepovjerenjem stisnuo je oči. — Vi ste ipak na njegovoj strani, jer je i on nekoć bio rendžer.

— **Nekoć bio!** — naglasi McLendon. — Više nije. Postupit ćemo s njime kao i sa svakim drugim ako je počinio zločin.

— Ako! — žestoko ponovi šerif. — Prokletstvo... ta on jeste počinio zločin. Zašto bismo vas inače pozvali? Ubio je mog pomoćnika Eda Newtona.

— Ima li svjedoka?

— Jedan. Neki kočijaš iz Menardvillea je sve vidio. Možda ne vjerujete stanovnicima Cedarvillea, no kočijaš ovdje uopće nema prijatelja. Vaš Litt Springer je okorjeli ubojica.

Billy Hutto se okrene. Lice mu je porcvnjelo.

— Prema svemu što sam o tome čuo, imao je valjanih razloga za to, šerife.

— Pazi na cestu, Billy! — oštro mu naredi McLendon. — Sada razgovaram sa šerifom. — Protrlja šaku kao da u njoj osjeća bol. — Koliko je nama poznato, Littov brat Ollie uhićen je pod lažnom optužbom kao konjokradica, a vaš pomoćnik je dopustio fukari da ga linčuje.

— Bili su to razgnjevljeni građani! — ispravi ga šerif, ali izbjegne McLendonov pogled. — Moj pomoćnik je pokušao zaštititi zatočenika, no pred tolikim brojem ljudi naprosto nije uspio.

Billy Hutto prijezirno otpuhne, a McLendon ga još jednom opomene oštrim pogledom.

— Šerife, prema dobivenim obavijestima, Litt je oko sebe okupio prijatelje i sada prijeti oružani sukob između njih i stanovnika ovoga grada. Nama je naredeno da ga uhitimo i dovedemo u Austin.

— U Austin? — Šerif bijesno ustane. — Uhitite li ga, dovedite ga ovamo! Ovdje je izveden zločin. I ovdje treba da odgovara. Bit će mu pošteno suđeno!

— A na kraju će ipak biti obješen?

— U to možete biti sasvim sigurni. Osim, ako ga vi ne ustrijelite. Naravno, to bi bilo najbolje po sve sudionike.

McLendonove oči se suziše.

— Koliko sam čuo, već ste ga pokušali ustrijeliti, ali vam nije uspjelo.

— Ima nekolicinu prokleta žilavih prijatelja. Naprosto mu nismo mogli prići.

— Mi ćemo već nekako uspjeti.

— Dakako... namjeravate se s njime povezati, jer je i on prije bio rendžer. — Šerif zagriže u cigaru. — Jeste li mu bili osobni prijatelji, McLendone?

McLendon odgurne stolicu i ustane.

— Bio je narednik prije mene. Zajedno smo jahali.

— Da, tako sam i mislio — otpuhne šerif. — Ljudi moraju saznati da se od Austina ne može očekivati nikakva pomoć.

McLendon otkopča svoj haljetak i pokaše službeni zvijezdu.

— Rendžeri smo, šerife. I to je na prvome mjestu... prije prijateljstva ili neprijateljstva. Dodi, Billy, pojahat ćemo dalje!

Poznavao je put do Springerova ranča na sjeveru. Nekoliko puta je tamo posjetio Littu, nakon što je ovaj napustio službu i kupio ranč. Litt ga je htio nagovoriti da učini to isto, tj. da kupi mali ranč. McLendon je često razmišljao o tome.

Izvuče pušku iz toka na sedlu i položi je poprijeko na sedlo. Billy Hutto začuđeno zadigne obrve.

— Ta Litt ipak neće na nas zapucenti iz zasjede.

— Njegovi prijatelji nas ne poznaju i mogli bi to pokušati.

I Billy Hutto izvuče pušku.

Nitko ih nije presreo na putu što se probijao između brežuljaka; ipak, McLendon je imao osjećaj da ih netko promatra.

Kad se počeo spuštati sumrak, zauzdali su konje ispred Littove kuće. Iz kamenog dimnjaka se dimilo. Nije se moglo pretpostaviti da bi se Litt zadržavao u kući, no McLendon ipak dovikne:

— Litt! Litt! Ja sam, Duncan McLendon! — Nije htio dopustiti mogućnost da mu netko predbaci kako se prikrao kući.

Iza malog okna pojavi se jedno lice. Polagano i s oklijevanjem otvore se vrata. Na pragu se pojavi žena od približno trideset godina. U očima joj neki bezvoljni i beznaadni izraz.

— Nije ovdje, Duncane.

McLendon polagano sjaše i skine šešir.

— Zacijelo mi ne možeš reći gdje se zadržava?

Zanimjekala je, a onda upita.

— Jesi li došao u posjetu ili službeno?

— Službeno, Martho. Bilo bi mi drago da je drugačije.

Neko je vrijeme zurila u rendžere, onda reče:

— Uđite, Duncane. Pripremit ću vam jelo.

Billy sjaše i nasmiješi se. Uvijek je bio gladan.

— Ostani napolju i pripazi, Billy — reče McLendon. — Pozvat ću te kad jelo bude gotovo.

Sa šešironi u ruci, McLendon uđe za Marthom Springer u kuću. Postojala

je samo jedna prostorija. U jednom kutu nalazio se štednjak, u sredini stol, a uza drugi zid krevet. McLendonu se učini da Litt u posljednje vrijeme nije spavao ovdje.

— Zao mi je što sam morao doći u tim okolnostima, Martho.

— Žele ga ubiti, Duncane.

— Znam; a i uspjeh će, ostane li u ovom kraju. Uhitim li ga, imat će dobrih izgleda. U Austinu ima mnogo prijatelja.

Bespomoćno je slegla ramenima.

— Što bi to izmijenilo? Sve je to već oduž u zraku. Započelo je time što su Cedarville učinili sjedištem pokrajinskog suda, onda se dogodilo ono s Ollijem... a sada i to. — Usne su joj trznule. — Točno je da je Litt ubio pomoćnika, on to ni ne poriče. Odjahao je u grad, petražio ga i ustrijelio. U njega je i cijeli popis imena. Kaže da će skinuti jednog po jednog.

— Sve one koji su napali Ollija?

Kimnula je.

McLendonu se učini da mu se u želucu nalazi gruda leda. Za taj popis uopće nije znao.

Martha Springer stavi brašnom posute kriške slanine u tiganj.

— Nakon izbora pokrajina se pretvorila u bure s barutom. Nastavi li Litt i nadalje tako, time stavlja stijenj na to bure. Mnoge ljude će to odvesti na groblje.

McLendon rastegne lice.

— Mislio sam da je razumniji. Kao nekadašnji rendžer ipak bi morao znati kamo to vodi!

Suze se proliše niz ženine obraze.

— U tome i jeste problem, Duncane. Predugo je služio kao rendžer. Znaš li ti koliko je ljudi ubio u službi?

McLendon izmakne njenom pogledu. Naravno, znao je to, ali nije očekivao da će i ona znati.

— Nekolicinu — promrmljao je. — Naposljetku, to mu je bio posao.

— Za njega je sve išlo suviše glatko i nesmetano. U prva dva slučaja to ga se kosnulo. Ali kasnije... — zatresla je glavom. — Trebalo je da još davno prije napusti službu. — Pogleda McLendonu. — Napusti barem ti taj posao, Duncane. Ne nastavljaaj, jer će jednoga dana biti prekasno.

Hutto uđe. McLendon se okrene.

— Bišy, trebalo bi da ostaneš napo-
lju i... — U pola rečenice ušuti, jer je
zapazio prazne korice na mladićevom
pojasu. A u istom trenutku ugledao je
iza Billyja snažnog muškarca s revol-
verom u ruci.

— Zdravo, Dunc!

— Zdravo, Litt — McLendon se
suzdržao da ne posegne za koltom. To
nije bilo pravo mjesto, ni prava prilika
za raspru s Littom. Posljedice bi
bile katastrofalne.

Springer ispruži lijevu ruku.

— Bit će najbolje da ti oduzmem
pucaljku, Dunc. Onda ćemo porazgo-
voriti u miru. — Glas mu je zvučao
prijazno i mirno, no oči su mu neugod-
no zasjale.

— Nije moj običaj da predajem služ-
beno oružje!

— Ne brini! Prijatelj sam ti i sa-
svim sigurno neću pucati na tebe, Dunc.

— I ja sam tebi prijatelj.

— No ti si rendžer. Daj mi oružje!

McLendon izvuče kolt i pruži mu
ga, s drškom prema naprijed. Spring-
ger pokaže na stolicu.

— Sjedni, Dunc. Drago mi je što te
opet vidim. Kako vidim, Martha vam
priprema jelo. I ja sam gladan poput
vuka.

— Zar si u posljednje vrijeme rijet-
ko bio kod kuće?

Springer zatrese glavom.

— Sa šerifovom potjerom možemo se
uhvatiti ukoštac, ali ne i sa čovjekom
koji se prikrada mrakom i puca iz zas-
jede. Ne bi mi bilo drago da već sada
umrem.

— No umrijet ćeš, Litt, nastaviš li
tako. Prije ili kasnije netko će te slisti-
ti. Zato smo došli ovamo. Htjeli bismo
te odvesti u Austin, kako bi se sve
objasnilo.

— Prekasno, već sam ubio čovjeka.
Mogu samo nastaviti što sam započeo.

— Čuo sam za tvoj popis. Zar doista
vjeruješ da je to rješenje problema?
Time ćeš samo izazvati beskrajni rat.

— Oni su objavili rat kad su uhitili
i objesili Ollija. Rekli su da je kradlji-
vac, no to je bila laž. Mrzili su ga, jer
se usprotivio izborima za sjedište po-
krajinskog suda. Bojali su se da će im
upropastiti planove, a to bi bila
smrtna presuda za Cedarville.

— No ti nisi morao uzimati stvar u
svoje ruke, Litt. Kao rendžer si znao
da se možeš obratiti sudovima.

— Ovdje ljudi uzimaju zakon u svo-
je ruke. I ti si rendžer, pa znaš koliko
opasna može biti fukara. To se zlo
može iskorijeniti samo s korijenom, a
nešto slična ne piše u pravilima služ-
be. Ove planine i brežuljci daleko su
od pravorijeka u Austinu!

McLendon odmjeri starog prijatelja
pogledom punim žaljenja. Litt je neka-
ko ostario, skupio se.

— Došli smo kako bismo te poveli sa
sobom. Zapravo, nadam sam se da ću
te nagovoriti na to. Ne urodi li to ni-
kakvim plodom, morat ćemo upotrije-
biti silu, Litt. Ti znaš da to nisu praz-
ne riječi.

Springer pogleda čvrsto sugovornika
u oči.

— Znam da ćeš pokušati. No, tebi je
poznato da nisam sam. Čak i da još
imaš svoje oružje, ne bi me mogao
odvesti protiv moje volje. Ljudi napo-
lju odmah bi te zaustavili.

McLendon nije imao što odgovoriti
na to. Springer pogleda ženu koja je
upravo donosila jelo. Prema izrazu
njenog lica sasvim se jasno vidjelo da
je već odavna napustila svaku nadu.

— Sjedni s Billyjem za stol, Dunc —
reče Springer. — Jest ćemo.

Poćaj večere napetost u prostoriji
malo je popustila.

Razgovarali su o starim vremenima,
kao da je između njih još uvijek sve
u najboljem redu. Billy Hutto je bio
premlad i neiskusn a da bi sudjelovao
u tom razgovoru.

Nakon nekog vremena izvijesti Litt
o traganju za nekim razbojnikom, koji
se zvao Thresher i koji je ubio jednog
rendžera. Dok je pričao o mjesecima
dugim naporima neki, jaroni izraz
bio mu je u očima.

— Primio sam zapovijest da preki-
nem s traganjem. Čak su mi prijetili i
otpuštanjem iz službe ako ne maknem
ruke od toga. A ja sam im rekao da
je taj čovjek ubio mog prijatelja i da
ću ga uhvatiti, kao rendžer ili kao gra-
danin. Zakleo sam se da ću ga se doče-
pati, i bio sam u pravu. Ustrijelio sam
ga kao divlju zvijer. Sve u svemu
uzevši, to je bio.

McLendon nabere čelo.

— A ta stvar s fukarom iz Cedarvillea... nije li to ponovljeni slučaj Thresher?

Mržnja zasja u Springerovim očima.

— Sasvim točno. Neću imati mira sve dok i posljednji od njih ne bude mrtav.

— Zar te ni ja ne mogu odvratiti od toga?

— Ni ti, Dunc.

— Upozorio sam te, Litt. Slijedit ću te i pokušati to spriječiti svim sredstvima kojima ću raspolagati.

Litt Springer ga zamišljeno pogleda.

— Zao mi je što je tako ispalo, Dunc. Dugo smo bili dobri prijatelji. Mogu ti dati samo jedan savjet: budi oprezan, jer ja neću dopustiti da me netko zaustavi. — Ustane i odmakne se od stola. — Iza suše stoje jedna kola, Tamo ćete naći svoje pucaljke. — Okrzne Marthu još jednim pogledom a onda izađe napolje.

McLendon ga je čuo kako prolazi dvorištem. Pride k vratima, no ništa nije mogao vidjeti. Čuo je kako je oružje palo u kola. Brzi topot kopita se udalji i zamukne u daljini. McLendon zabije ruke u džepove i stane osluškivati.

— Bilo bi besmisleno slijediti ga u mrak, zar ne, Dunc? — zapita Billy.

— Poranit ćemo zorom i poći za tragom — uzvratí McLendon, a onda se okrene Littovoj ženi. — Večera je bila sjajna, Martho. Zao mi je što se nismo ponovno susreli u drugačijim okolnostima. Mi ćemo spavati u suši. Tada te barem nećemo smetati ranim ustajanjem.

U njenim očima zasjale su suze.

— Ne smetate. Više ni ne znam kad sam posljednji puta mirno spavala.

Ustali su na prvo ružičasto svjetlo-
canje iznad drveća. Bilo je još pre-
mračno da bi se tragovi mogli točno ras-
poznati, no McLendon je otprilike
odredio smjer, a onda podbo konja. Hutto ga je šutke slijedio. Mula je gac-
kala za njima.

Prilično dugo nakon izlaska sunca
McLendon zaustavi konja pokraj jed-
nog potoka, gdje su skuhalí kavu i
doručkovali. Billy se više nije mogao
suzdržati.

— Litt mi je uvijek bio drag, Dunc.
Naravno, ti si ga poznao bolje i duže
od mene. Što ćeš poduzeti ako ga uh-
vatiš?

McLendon je otezao s odgovorom.

— Pa, već ću se sjetiti kad do toga
dođe.

— Rekao si da ćeš svakako obaviti
svoju dužnost. Znači li to da bi ga
čak i ubio?

— Nadam se da do toga neće doći.

— No, dođe li ipak do toga? Zar bi
ga ti ustrijelio? Zar bi mogao?

McLendon je šutio. Naprosto nije
znao što bi odgovorio.

Trag je vodio prema istoku. Bilo je
sasvim lako slijediti ga. Springer nije
ni pokušao prlkríti ga. Sunce je već
bilo visoko na vedrom, plavom nebu.
S vremena na vrijeme, McLendon je
izvlačio džepni sat i uspoređivao ga s
položajem sunca. Oko deset sati prije
podne zaklima glavom i zauzda konja.

— Izgleda kao da namjerava napusti-
ti ovaj kraj, Billy. A to je besmislica.

Hutto šutke pogleda pred sebe.
McLendon ga je promatrao kao da od
njega očekuje odgovor. Kad je vidio
da od toga neće biti ništa, potjera ko-
nja. Stigli su i do mjesta na kojemu
je čovjek sjahao. McLendon odmah
klizne iz sedla i ispita otiske stopala.

— Billy, jesi li sinoć vidio Littove
čizme?

— Nisam na to uopće pazio. Zašto?

— Čini mi se da je imao visoke pot-
petice, oštarih bridova, tipične kaubojs-
ke... a ovaj ima mnogo niže i zaoblje-
nije. — Podigne pogled pun očekiva-
nja. — Što misliš o tome, Billy?

Billy razmisli, a onda se nasmiješi.

— Mislim da nas je Litt povukao za
nos. On uopće nije napustio ranč, a
mi smo naprosto pošli krivim tragom.

McLendon se uspravi.

— A nisi li ti, možda, svo vrijeme
znao za to?

Billy Hutto strese glavom.

— Prije nekog vremena slična mi je
misao proletjela glavom, ali nisam
znao.

McLendon žmirne očima.

— Čini mi se da te Litt sinoć prilič-
no lako sredió. Nisi li mu čak i olak-
šao posao?

Mladić pokuša načiniti iznenađeno lice, no u McLendona je pri tome ostavio dojam dječaka koji je uhvaćen prilikom izbjegavanja nastave.

— Billy, da li si razgovarao s Littom u dvorištu prije nego što ste ušli u kuću?

— Tek nekoliko trenutaka, Dunc.

— I pri tome nije spominjao taj lažni trag?

— Nije neposredno.

— A gdje se Litt, prema tvom mišljenju, sada zadržava?

Billyjeva smiješka nestane. Skine šesir i rukavom košulje otre znoj sa čela.

— Možda se nalazi negdje u blizini Cedarvillea i križa imena sa svog popisa; bilo bi to u skladu s onim što mi je rekao.

McLendon sklopi oči u bespomoćnom bijesu.

— Ispričaj mi sve, Billy... i to prokleta brzo!

Hutto izbjegne njegov pogled oborivši oči.

— Rekao je da smo došli jedan dan prerano. Namjeravao je odjahati u Cedarville, navesti šerifa na svoj trag, a onda njega i ljude iz potjere namamiti u jedan klanac.

— Šerifa?!

— Šerif je na vrhu Littova popisa. Prema svemu sudeći, on je naredio svom pomoćniku da Ollija Springera prepusti svjetini.

— Billy — strogo reče McLendon — mislio sam da si rendžer.

— Jesam... no, istodobno, sam i Littov prijatelj.

— Ali trenutačno ne možeš biti oba. Što ćeš odlučiti.

Billy ga prkosno pogleda.

— Te proklete čegrtuške... Litt je bio sasvim u pravu.

— Ali ne prema zakonu.

— Do vraga i zakon! Ima vremena kad zakon nema uopće nikakve važnosti.

McLendon se okrene i pogleda trag.

— Znam. No, zakon ipak postoji. Radije se vrati u Austin, Billy.

Mladić se zagleda u McLendona s nevjericom u očima.

— Zar da te ostavim na cjedilu?

— Može mi koristiti samo čovjek koji je dušom i tijelom uz mene. Ti si

položio zakletvu, Billy. Ne možeš li joj biti vjeran, vrati zvijezdu.

Billy mu nije mogao povjerovati. Nakon nekog vremena slegne ramenima.

— Pa lijepo, Dunc! No, on je ipak i tvoj prijatelj.

— Na to me ne moraš podsjećati!

McLendon uzme provijant iz paketa na muli, prebaci ga u torbe na svom sedlu i sam krene put Cedarvillea.

Odolio je iskušenju da obode konja: put je još dalek i valjalo je pametno raspolagati snagama životinje.

* * *

Poslije podne pojaha jedinom ulicom Cedarvillea. Čuo je, kako se u kovačnici čekića i zauzda konja. Kovač je obrađivao potkovu na nakovnju.

— Jeste li vidjeli šerifa? — zapita McLendon i nagne se malo iz sedla.

Kovač pokaže dugim željeznim kliještima.

— Litt Springer se danas pojavio na rubu grada: šerif je okupio nekoliko ljudi i pojahao za njime. Vidio sam ih kako su nestali tamo prijeke.

McLendon pojaše u širokom luku oko grada, sve dok nije naišao na trag potjere. Tragovi kopita su mu kazivali da su konji bili u punom trku.

Slijedio je tragove. Otprilike sat kasnije dopre mu do uha neki šum. Zauzda konja. Sjaše i pođe nekoliko koraka u stranu. Prasne hitac. Nedugo nakon prvog i drugi.

Litt postupa u skladu s popisom, pomisli McLendon. Uzjaše i potjera konja živim tempom.

Između njega i podnožja planine ležala je još duboka usjeka. McLendon ugleda čovjeka koji je čuvao konje. Razmisli gdje bi se mogao zadržavati Litt sa svojim ljudima. Potjera je, čini se, bila u klanu. S obje strane, tu i tamo, ponetko bi zapucao.

McLendon izvuče pušku iz toka i položi je preko sedla. Tada skine službenu zvijezdu s unutrašnje strane haljetka i pričvrsti je tako da ju je svatko morao vidjeti. Odlična meta, pomisli. No, to ga nije mnogo smetalo. Napokon, nije to učinio po prvi puta. Lagano obode konja po slabinama.

Čuvar konja pođe mu u susret s koltom u ruci. McLendon tek sada primi-

jeli da je to momčić od kojih šesnaestak godina. Oružje mu je podrhtavalo u ruci, a glas mu je zvučao nesigurno.

— Ta vi ste rendžer, zar ne? Littu ne bi bilo drago kad biste odjahali dalje odavde.

— Ali ja ću odjahati dalje... do Litta.

— Strogo pogleda mladića. — Miči se s puta!

— Rendžeru... kažem vam...

McLendon projaše pokraj njega. Osjeti da je mladićev kolt uperen u njegovu leđa. Ukoči se u ramenima; bio je uvjeren da mladić neće opaliti.

Stigne u klanac i ugleda Littove ljude kako čuče iza stijena. Serifa i potjeru nije vidio, pa ipak, slutio je gdje su zauzeli zaklon. Jedan čovjek okrene glavu, ugleda McLendona i usmjerni cijev puške na njega.

— Želim razgovarati s Littom — reče McLendon.

— Rendžeru, ovdje nemate što tražiti.

— Moram razgovarati s Littom.

Vijest je išla od čovjeka do čovjeka, i nedugo nakon toga Springer stigne do njega u pratnji dvojice ljudi. Sva trojica imali su puške.

Litt ga iznenađeno pogleda.

— Nisam te očekivao, Dunc. Mislio sam da ćeš poći krivim tragom. Gdje je Hutto?

— Poslao sam ga u Austin, kako bi vratio zvijezdu.

Litt nabere čelo.

— Zao mi je. Billy je dobar mladić i od njega može postati dobar rendžer.

— Nipošto! Zanemaruje dužnost.

— A za tebe je dužnost uvijek na prvom mjestu, zar ne, Dunc?

— Ako jednog dana bude drugačije, vratit ću zvijezdu.

— Nisi smio doći ovamo, Dunc. Većina onih ljudi tamo prijeko pripadaju fukari koja je linčovala Ollija. Neće se više izvući odande.

— Već sam ti jednom savjetovao. Litt, da sve prepustiš zakonu. Linčovanje je ubojstvo. I za to ćemo ih pozvati na odgovornost.

— Zakon dopušta premnogim ribama da prođu kroz mrežu. A mi ih imamo u stupici i nećemo ih propustiti.

— Srozavaš se do njihove razine... pa čak još i niže, jer ti si bio rendžer.

Još jednom zahtijevam od tebe da omogućiš neka budu kažnjeni prema zakonu.

— Zakon je za mene suviše nesigurna stvar. Ja ću ih osobno kazniti.

— I time izazvati rat. Mislim da je Martha u pravu. Predugo si bio rendžer.

— Kako to misliš?

— Trebalo je da prestaneš još onda dok te noću mučila mora kad bi ubio čovjeka. A sada si lake ruke... što se ubijanja tiče!

— Prestat ću kad to završi.

— Nećeš, Litt. Samo ćeš se malo pomaknuti prema naprijed, jer za tim ubojstvima uslijedit će druga. Uvijek ćeš ponovno morati ponekog osvetiti. Smirit ćeš se tek kad i sam legneš u grob.

— A što namjeravaš poduzeti, Dunc?

— Spriječiti, ako ću moći.

Litt ispruži ruku.

— Daj mi tvoje oružje.

— Nikada više, Litt. Sinoć sam ti dao svoj kolt, no to se nikada više neće ponoviti. Želiš li moje oružje, moraš me najprije ustrijeliti.

Springer ga pokuša natjerati pogledom, a kad mu ni to nije pošlo za rukom, slegne ramenima.

— Okreni se i nestani, Dunc.

— Zao mi je, Litt, jer je tvoje prijateljstvo mnogo značilo za mene. No od sada ti više nisam prijatelj.

— Zbogom, Dunc!

— Zbogom, Litt!

McLendon okrene konja i odjaše korakom. Povjetarac se sasvim stišao i sada je žega navalila na njega sa svih strana. U klanecu je pao jedan hitac, no McLendon ga nije ni čuo.

Odjednom dohvati svoju pušku i okrene konja. Litt Springer zurio je u njega razrogačenih očiju i razjapljenih usta. Podigao je kolt. Jedan od njegovih ljudi dovikne neko upozorenje i spusti se na koljeno. McLendon nacilja na puške. Zapazio je plameni jezičac na vrhu cijevi Littova kolta i odmah je znao da će tane promašiti metu.

McLendon povuče otklonac i osjeti udarac puške o rame. Kroz dim baruta ugleda Litta kako tetura prema natrag. Kolt mu klizne iz ruke. McLen-

don se sagne preko vrata svog konja, no tada podigne pušku onaj čovjek koji je kleknuo.

Springer mu dovikne neko naredenje i čovjek spusti pušku. McLendon ubaci metak u cijev, sjaše i ostavi konja. Litt je klečao na tlu. Ruke je ukrstio preko grudi. Lice mu je bilo blijedo poput pepela. S nevjericom pogleda McLendona.

— Dunc... nisam vjerovao da ćeš to učiniti!

Nekoliko Littovih ljudi pritrči i on zapazi ubojite namjere u njihovim očima. Uхватili su ga. Netko mu gurne kolt pod rebra.

— Ostavite ga u miru, mladići — s mukom procijedi Litt Springer. — On je moj prijatelj.

— Prijatelj? — bijesno ponovi jedan od ljudi.

— Da... prijatelj — prokrklja Litt. — Obavio je svoju dužnost!

Padne prema naprijed. McLendon ispusti pušku i sagne se. Neka nevidljiva šaka ščepala ga je za grlo, stegla ga toliko da se maltene ugušio.

— Nisam to htio, Litt — prošapta McLendon. — Zaklinjao sam te...

— A ja sam to morao znati. Ti si mnogo bolji rendžer nego što sam ja ikada bio, Dunc.

Littovi prijatelji pritrčase sa svih strana. On počne kašljati i McLendon ugleda krv na njegovim usnama.

— Litt — reče McLendon — zapovijedi ljudima da prekinu borbu.

Littove oči izgubiše sjaj.

— Rekao si da će zakon kazniti ubojice.

— Osobno ću se pobrinuti da svi krivci budu pozvani na odgovornost.

Litt kimne.

— A ti mi još nikada nisi slagao... Ljudi, podite svojim kućama!

Nekolicina njih se usprotivi, no Litt učini žestok pokret rukom.

— Dao nam je riječ... Podite kući, mladići!

Bio je to Littov oproštaj s ovim svijetom. Ljudi su polagano napuštali svoje položaje. Samo preko volje poslušase Littovu posljednju zapovijest. Vinuše se u sedla i odjahaše u oblaku prašine.

Oprezno i s puškom u ruci, šerif izađe iz zaklona, a ostali oklijevajući za njim. Kad je ustanovio da je zrak čist, šerif se sasvim uspravi i spusti cijev puške. Priđe bliže i pogleda mrtva Springera.

— Vidio sam što ste učinili, rendžeru. Iskreno govoreći, nisam to očekivao od vas. Mislim da smo sada vaši dužnici.

— Ništa mi niste dužni — osorno uzvratiti McLendon.

Serif slegne ramenima.

— Kako hoćete. No svi mi znamo što to znači: ustrijeliti dugogodišnjeg prijatelja! To vam neću zaboraviti. Kad se opet pojavi neki težak zadatak, pozvat ću rendžere.

Ne razmišljajući više, McLendon podigne pušku i udari šerifa kundakom po srijedi lica. Čovjek se uz proklinjanje stropošta na tlo i stane brisati krv što mu je potokom potekla iz nosa.

Ostali su stajali kao skamenjeni.

— Podignite ga! — rikne McLendon na njih. — Odvucite ga oдавde prije nego što ga ubijem! — Pošto su uspravili šerifa, McLendon reče: — Odnijet ću Littu kući, na njegov ranč. No onda ću se vratiti. Imam njegov popis i tko god se nalazi na njemu, morat će odgovarati pred sudom. A sada nestanite!

Pomogli su šerifu da se popne u sedlo, a onda krenu put Cedarvillea.

Duncan McLendon pogleda mrtvog prijatelja, skinu službenu zvijezdu i opet je pričvrstio na podstavu haljetka.

K R A J

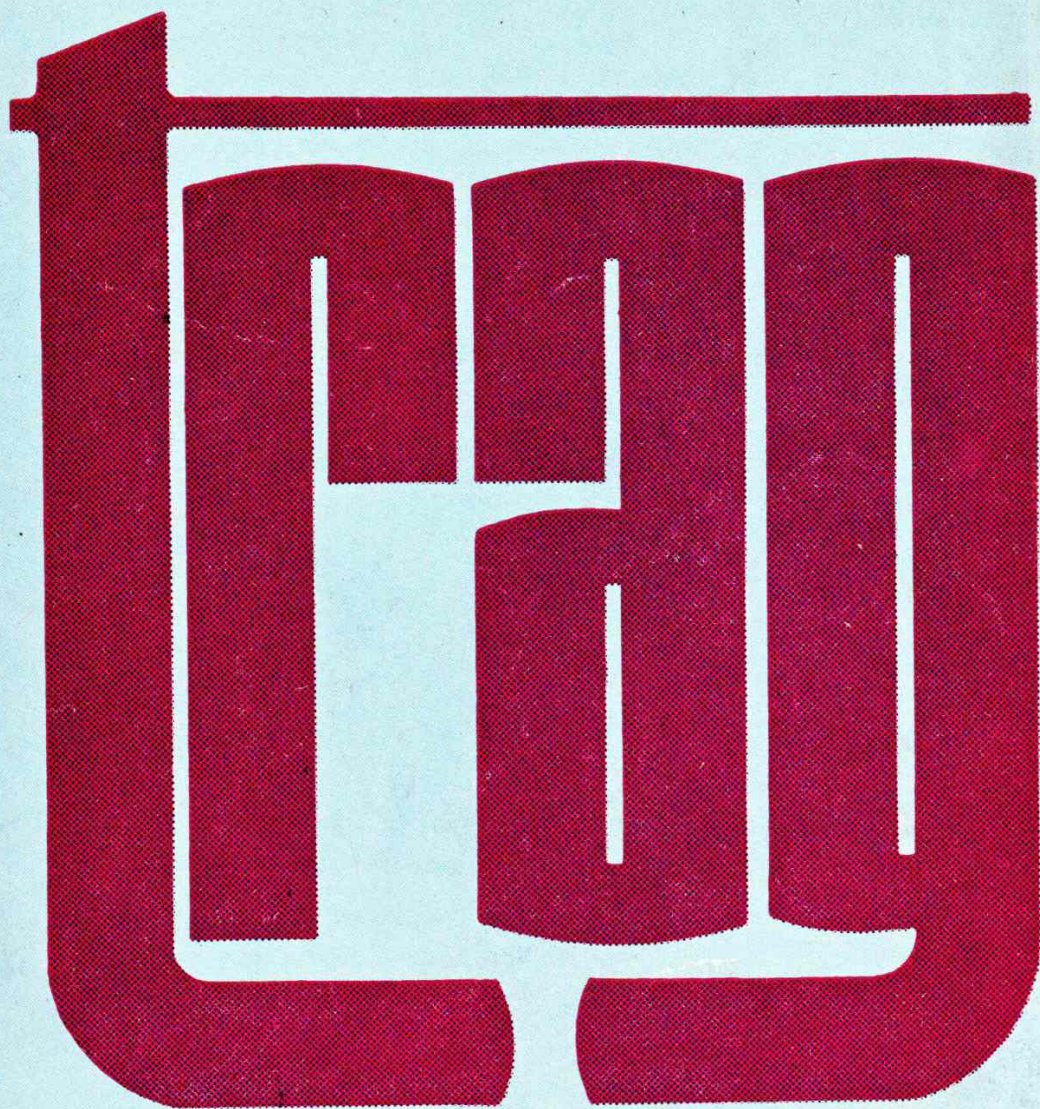
DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

11. L. L'Amour: SKROVIŠTE OSVETNIKA
12. S. F. Scott: ŽARIŠTE MRZNJE
13. P. Hangster: LIJEČNIK S KOLTOM
14. P. Hangster: PUCAJ ILI UMRI
15. P. Hangster: ZALUTALI METAK
16. U. H. Wilken: HITAC U ZORU
17. U. H. Wilken: SUSRET NA RIJECI
18. S. F. Scott: NOĆ STRAHA
19. U. H. Wilken: STOTINU DOLARA ZA BANTOCKA
20. J. F. Beck: ZVIJEZDU TREBA ZARADITI
21. L. Martini: ČOVJEK ZVAN TORNADO
22. M. Nichols: LOV NA WILMORA
23. E. M. Rhodes: PROSAO JE OVUDA ...
24. W. C. Macdonald: PETORICA ZA WALCKOTTA
25. W. O'Connor: JUBEJEVA ZAKLETVA
26. L. L'Amour: PAKAO PAPAGA
27. H. S. Sharon: KAD JE DOŠLA MEČAVA
28. J. Kirby: OPASAN POKLON
29. L. B. Patten: PUSTINJA KOJA UBIJA
30. H. S. Sharon: PROKLETI RANC
31. V. D. Overholser: IZGUBLJENO POVJERENJE
32. W. O'Connor: ZAMKA ZA KRADLJIVCE STOKE
33. R. Beakson: POMAHNITALI RANČER
34. D. J. Stevens: NOĆ OBRAČUNA
35. L. L'Amour: UKROČENA ZEMLJA
36. W. R. Cox: DJEVOJKA S ISTOKA
37. H. S. Sharon: CRNI ORAO
38. T. West: SAMO MOJ PISTOLJ
39. S. F. Scott: ALABAMA
40. H. S. Sharon: PODVALA BILLA JACKSONA
41. L. L'Amour: BEZDUŠNI VODIČ
42. W. O'Connor: OPASNI DOŠLIJAK
43. W. O'Connor: OSAMLJENI SERIF
44. U. H. Wilken: PROKLETI ŽIVOT
45. S. H. Sharon: NAPAD NA KOČIJU
46. J. F. Beck: U IME ZAKONA ...
47. L. L'Amour: VISOKI STRANAC
48. L. L'Amour: OBRAČUN U PRERII
49. S. C. Lawrence: VRELI DAN U BUFFALU
50. P. Hangster: Povratak
51. J. F. Beck: Olovo pravde
52. H. Warner: Tragovi u pustinji
53. G. A. Lutz: PUCNJI U PRAZNO
54. E. Jones: NEUSTRASIIVI SLADE
55. L. L'Amour: ZLATNA PLANINA
56. H. Hatten: SMRTONOSNI POKOLJ
57. T. West: TEKSAŠANIN

U PRIPREMI:

58. E. Jones: SMRT SVIM UBOJICAMA

KOD VAŠEG PRODAVAČA NOVINA

**BIBLIOTEKA KRIMINALISTIČKO
— LJUBAVNIH ROMANA**